ЧАДА, ПОСЛУШАЙТЕ МЕНЕ, СТРАХУ ГДНЮ НАУЧУ ВАС

KATECHIZMUS

„PETRA“ 1943 PREŠOV

Gréckokatolícky

KATECHIZMUS

pre ľudové školy
a pre nižšie triedy stredných škôl.

S povolením prešovského Biskupského Ordinariátu
č. 2600/1943.

Prešov
Nákladom knihkupectva „PETRA"
1943

Otázky s podčiarknutými číslicami sú predmetom III. triedy.

Tlačou kníhtlačiarne „Svätý Mikuláš“ v Prešove.

Cirkevná azbuka

	Po slovensky sa vyslovuje:
а Я	a A
в Б	b B
в В	v V
г Г	h H (g G)
д Д	d D
є Є	je Je e E
ж Ж	ž Ž
ѕ Ѕ	z Z
з З	z Z
и И ї Ї	i I
й Й	ij Ij j J
к К	k K

	Po slovensky sa vyslovuje:
л Л	l L
м М	m M
н Н	n N
о О	o O
п П	p P
р Р	r R
с С	s S
т Т	t T
ѹ Ѹ оу Оу	u U
ф Ф	f F
х Х	ch Ch
ц Ц	c C
ч Ч	č Č
ш Ш	š Š
щ Щ	šč Šč.

	Po slovensky sa vyslovuje:
ъ Ъ	(tvrdý znak)
ы Ы	y Y
ь Ь	(mäkký znak)
ѣ Ѣ	ji Ji i I
ю Ю	ju Ju
ѡ Ѡ	o O
ꙗ Ꙗ ѧ Ѧ	ja Ja
ѯ	ks Ks
ѱ Ѱ	ps Ps
ѳ Ѳ	th Th ft Ft
ѵ Ѵ	i I

МОЛИТВЫ.

Сла́ва Іисꙋ́сꙋ Христꙋ́! — Сла́ва во вѣ́ки,
(100 дн. отпꙋ́стъ.)

Во и҆́мѧ Отца́ и҆ Сы́на и҆ свѧта́го Дꙋ́ха, а҆ми́нь.

Сла́ва тебѣ́, Бо́же на́шъ, сла́ва тебѣ́.

Царю́ небе́сный Утѣ́шителю, Дꙋ́ше и҆́стины, и҆́же вездѣ́ сы́й, и҆ всѧ̀ и҆сполнѧ́ѧй, сокро́вище бла́гихъ и҆ жи́зни пода́телю, прїиди́ и҆ всели́сѧ въ ны, и҆ ѡ҆чи́сти ны ѿ всѧ́кїѧ скве́рны, и҆ спаси́, Бла́же, дꙋ́ши на́ша.

Свѧты́й Бо́же, свѧты́й крѣ́пкій, свѧты́й безсме́ртный поми́лꙋй на́съ. (3 разъ.)

Сла́ва Отцꙋ́, и҆ Сы́нꙋ, и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ ны́нѣ, и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣ́ко́въ, а҆ми́нь.

Пресвѧта́ѧ Тро́йце поми́лꙋй насъ, Го́споди ѡ҆чи́сти грѣхи́ на́ша, Влады́ко прости́ беззакѡ́нїѧ на́ша, Свѧты́й посѣти́ и҆ и҆сцѣли́ не́мощи на́ша, и҆́мене твоегѡ́ ра́ди.

Го́споди поми́лꙋй. (3 разъ.)

Сла́ва Отцꙋ́, и҆ Сы́нꙋ, и҆ свѧто́мꙋ Дꙋ́хꙋ, и҆ ны́нѣ, и҆ при́снѡ, и҆ во вѣ́ки вѣ́ко́въ, а҆ми́нь.

Molitvy.

Sláva Isúsu Christú! — Sláva vo viki. (100 dn. otpust.)

Vo imja Otcá i Sýna i Svjatáho Dúcha, amiň.

Sláva tebi, Bóže náš, sláva tebi.

Carjú nebésnyj Utíšiteľu, Duše istiny, íže vezdí syj, i vsja ispolňájaj, sokróvišče blahích i žizní podáteľu, príidi i vselísja v ny i očisti ny ot vsjákija skvérny, i spasi, Bláže, dúši náša.

Svjatýj Bóže, svjatýj kripkij, svjatýj bezsmértnyj pomiluj nás. (3 raz.)

Sláva Otcú, i Sýnu, i svjatómu Dúchu, i nýňí, i prísno, i vo víki vikóv, amiň.

Presvjatája Trójce pomiluj nas, Hóspodi očisti hrichi náša, Vladýko prosti bezzakónija náša, Svjatýj positi i íscili némošči náša, ímene tvojehó rádi.

Hóspodi pomiluj. (3 raz.)

Sláva Otcú, i Sýnu, i svjatómu Dúchu, i nýňí, i prísno, i vo víki vikóv, amiň.

Modlitby.

Sláva Ježišu Kristovi! — Sláva na veky. (Pochválený buď Ježiš Kristus. - Na veky. Amen.) (100 dní odpustkov.)

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Sláva Tebe, Bože náš, sláva Tebe.

Kráľu nebeský, Utešiteľu, Duchu pravdy, ktorý všade si prítomný i všetko naplňuješ, Poklad čnostných i Darca života, príď a usídli sa v nás, očisti nás od každej škvrny, i spas, ó, Dobrotivý, duše naše.

Svätý Bože, svätý silný, svätý nesmrteľný, zmiluj sa nad nami. (3 razy.)

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Presvätá Trojica, zmiluj sa nad nami; Pane, očisti hriechy naše, Knieža, odpusť neprávosti naše; Svätý, navštív a zaceľ nemoci naše, skrze meno Tvoje.

Pane, zmiluj sa! (3 razy.)

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Отче нашъ, йже ѐси на небесѣхъ, да свѧтитсѧ
имѧ твоѐ, да прїидетъ цáрствїе твоѐ, да бꙋдетъ
вóлѧ твоѧ, ꙗкѡ на небесѝ и на землѝ. Хлѣбъ нáшъ
насꙋщный дáждь нáмъ днѐсь, и ѡстáви нáмъ дóлги
нáша, ꙗкоже и мы ѡставлѧемъ должникѡмъ
нáшимъ, и не введѝ нáсъ во искꙋшѐнїе, но ѝзбáви
нáсъ ѿ лꙋкáваго.

† Ꙗко твоѐ есть цáрство и сѝла и слáва:
Отцá и Сы́на и свѧтáго Дꙋха, нынѣ и прѝсно, и
во вѣки вѣкѡ́въ, áмѝнь.

Богорóдице Дѣво, рáдꙋйсѧ блáгодатнаѧ Марїе,
Гóсподи съ тобóю, благословѐнна ты въ женáхъ и
благословѐнъ плодъ чрѐва твоегѡ̀, ꙗкѡ родилá ѐси
Хрїстá Спáса, Избáвителѧ дꙋшáмъ нáшимъ.

† Прїидѝте, поклонѝмсѧ Царѐви нáшемꙋ Бóгꙋ.

† Прїидѝте, поклонѝмсѧ Хрїстꙋ̀, Царѐви нáшемꙋ
Бóгꙋ.

† Прїидѝте, поклонѝмсѧ и припадѐмъ самомꙋ̀
Гóсподи Ісꙋ̀сꙋ Хрїстꙋ̀, Царѐви и Бóгꙋ нáшемꙋ.

1. Вѣ́рꙋю въ ѐдѝнаго Бóга Отцá вседержѝтелѧ,
творцá нѐба и землѝ, вѝдимыхъ же всѣхъ и не=
вѝдимыхъ.

2. И въ ѐдѝнаго Гóспода Ісꙋ̀са Хрїстá, Сы́на
Бóжїѧ ѐдинорóднаго, йже ѿ Отцá рождѐннаго
прѐжде всѣхъ вѣкъ. Свѣ́та ѿ свѣ́та, Бóга ѝстинна,

Ótče naš, íže jesi na nebesich, da svjatítsja ímja tvojé, da priídet cárstvie tvojé, da búdet vóľa tvojá, jáko na nebesi i na zemlí. Chľib náš nasúščnyj dážď nám dnés, i ostávi nám dólhi náša, jákože i my ostavľájem dolžnikóm náším, i ne vvedi nás vo iskušénije, no izbávi nás ot lukávaho.

† Jáko tvojé jesť cárstvo i síla i sláva: Otcá i Sýna i Svjatáho Dúcha, nýňi i prísno i vo víki víkóv, amiň.

Bohoródice Ďivo, rádujsja bláhodatnaja Marije, Hóspoď s tobóju, blahoslovénna ty v ženách i blahoslovén plod čréva tvojehó, jáko rodilá jesi Christá Spása, Izbávitelľa dušám náším.

† Priídite, poklonímsja Carévi nášemu Bóhu.

† Priídite, poklonímsja Christú, Carévi nášemu Bóhu.

† Priídite, poklonímsja i pripadém samomú Hóspodu Isúsu Christú, Cárevi i Bóhu nášemu.

1. Víruju v jedinaho Bóha Otcá vsederžitelľa, Tvorcá néba i zemlí, vidimych že vsich i nevidimych.

2. I v jedinaho Hóspoda Isúsa Christá, Sýna Bóžija jedinoródnaho, íže ot Otcá roždénnaho prézde vsich vik.

Otče náš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno Tvoje, príď kráľovstvo Tvoje, buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi, chlieb náš každodenný daj nám dnes, a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom, a neuvoď nás do pokušenia, ale zbav nás od zlého.

Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva: Otca i Syna i Ducha Svätého, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Bohorodica Panna, raduj sa, milosti plná Mária, Pán s tebou, blahoslavená si medzi ženami i blahoslavený je plod života tvojho, lebo porodila si Krista Spasiteľa, Vykupiteľa duší našich.

Poďte, pokloňme sa Kráľovi, nášmu Bohu.

Poďte, pokloňme sa Kristu, Kráľovi, nášmu Bohu.

Poďte, pokloňme sa a padnime k nohám samému Pánu Ježišu Kristovi, Kráľovi i Bohu nášmu.

1. **Verím** v jediného Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, všetkého viditeľného i neviditeľného.

2. I v jediného Pána Ježiša Krista, Syna Božieho, jednorodeného, od Otca splodeného pred všetkými

ѿ Бо́га и҆́стинна, рожде́нна, не сотворе́нна, є҆диносꙋ́щна Отцꙋ́, и҆́мже всѧ̑ вы́на.

3. Насъ ра́ди человѣ́къ, и҆ на́шего ра́ди спасе́нїѧ сше́дшаго съ небе́съ, и҆ воплоти́вшагосѧ ѿ Дꙋ́ха Свѧ́та и҆ Марі́и Дѣ́вы, и҆ вочеловѣ́чшасѧ.

4. Распѧ́таго же за ны при Понтї́йстѣмъ Пїла́тѣ, и҆ страда́вша и҆ погребе́нна.

5. И воскре́сшаго въ тре́тїй день по писа́нїемъ.

6. И возше́дшаго на небеса́ и҆ сѣдѧ́щаго ѻ҆десню́ю Отца́.

7. И па́ки грѧдꙋ́щаго со сла́вою сꙋди́ти живы́мъ и҆ ме́ртвымъ, є҆го́же ца́рствїю не бꙋ́детъ конца̀.

8. И въ Дꙋ́ха Свѧта́го, Го́спода животворѧ́щаго, и҆́же ѿ Отца́ и҆ Сы́на исходѧ́щаго, и҆́же со Отцє́мъ и҆ Сы́номъ спокланѧ́ема и҆ сосла́вима, гла́голавшаго проро́ки.

9. Въ є҆ди́нꙋ свѧтꙋ́ю, соко́рнꙋю и҆ апо́столскꙋю Це́рковь.

10. Исповѣ́дꙋю є҆ди́но крще́нїе во ѻ҆ставле́нїе грѣхѡ́въ.

11. Ча́ю воскресе́нїѧ ме́ртвыхъ.

12. И жи́зни бꙋ́дꙋщаго вѣ́ка. Ами́нь.

Подъ твою ми́лость прибѣга́емъ Богоро́дице Дѣ́во, моли́твъ на́шихъ не пре́зри въ скорбе́хъ, но ѿ бѣ́дъ

Svíta ot svíta, Bóha ístinna ot Bóha ístinna, roždénna, ne sotvorénna, jedínosúščna Otcú, ímže vsja býša.

3. Nas rádi čelovík, i nášeho rádi spasénija sšédšaho s nebés, i voplotivšahosja ot Dúcha Svjáta i Marii Ďivy, i vočeloviščsasja.

4. Raspjátaho že za ny pri Pontíjstím Piláti, i stradávša i pohrebénna.

5. I voskréssaho v trétij deň po písánijem.

6. I vozšédšaho na nebesá i siďáščaho odesnúju Otcá.

7. I páki hrjadúščaho so slávoju suditi živým i mértvym, jehóže cárstviju ne búdet koncá.

8. I v Dúcha Svjatáho, Hóspoda životvorjáščaho, íže ot Otcá i Sýna ischoďáščaho, íže so Otcém i Sýnom spoklaňájema i soslávima, hlahólavšaho proróki.

9. V jedinu svjatúju, sobórnuju i apóstolskuju Cérkov.

10. Ispovíduju jedino kreščénije vo ostavlénije hríchóv.

11. Čáju voskresénija mértvych.

12. I žízni búduščaho víka. Amiň.

Pod tvoju mílosť príbiháje m Bohorodice Ďivo, molitv náších ne prézri v skórbech,

vekmi. V svetlo zo svetla, v Boha pravého z Boha pravého, zrodeného, nestvoreného, jednopodstatného s Otcom, skrze ktorého všetko je učinené.

3. Ktorý pre nás ľudí a pre naše spasenie sostúpil s neba, stelesnil sa z Ducha Svätého i Márie Panny, i stal sa človekom.

4. Bol ukrižovaný pre nás za Pontského Piláta, trpel i pochovaný bol.

5. V tretí deň vstal zmŕtvych podľa písma.

6. Vstúpil na nebesia i sedí na pravici Otca.

7. I opäť príde so slávou súdiť živých i mŕtvych a jeho kráľovstvu nebude konca.

8. I v Ducha Svätého, Pána životatvorcu, z Otca i Syna pochádzajúceho, ktorému s Otcom i Synom spoločne poklona i sláva sa vzdáva a ktorý hovoril skrze prorokov.

9. V jedinú svätú, všeobecnú i apoštolskú Cirkev.

10. Vyznávam jeden krst na odpustenie hriechov.

11. Verím vo vzkriesenie zmŕtvych.

12. I v život budúceho veku. Amen.

Pod tvoje milosrdenstvo sa utiekame, Bohorodička Panna, modlitbami

ѝзбáви нáсъ, ѐдѝна чѝстаѧ ѝ благословéннаѧ.

Преслáвнаѧ прѝсно Дѣ́во, Богорóдице Марѝе, Мáти Хрїстà Бóга нáшего, прїѝмѝ молѝтвы нáша, ѝ донесѝ ѧ Сы́нꙋ твоемꙋ́ ѝ Бóгꙋ нáшемꙋ, да спасéтъ ѝ просвѣтѝтъ тебé рáди дꙋ́ши нáша.

Ѻслáби, ѻстáви, ѿнꙋ́сти Бóже согрѣшéнїѧ нáша, вѡ́льнаѧ ѝ невѡ́льнаѧ, ѩ̀же въ слóвѣ ѝ въ дѣ́лѣ, ѩ̀же въ вѣдѣ́нїи и невѣдѣ́нїи, ѩ̀же въ ѹ̑мѣ ѝ въ помышлéнїи, ѩ̀же въ дни́ ѝ въ нóщи: всѧ намъ простѝ, ꙗ̀кѡ блáгъ ѝ человѣколю́бецъ.

Ѹповáнїе намъ Ѻтéцъ, прибѣ́жище нáше Сынъ, покровѝтель намъ ѐсть Дꙋ́хъ Свѧты́й: Трóйце Свѧтáѧ, Бóже нашъ, слáва тебѣ́.

Бóже, мѝлостивъ бꙋ́ди мнѣ грѣ́шномꙋ.

Бóже, очѝсти грѣхѝ́ моѧ́, ѝ помѝлꙋй мѧ.

Безъ числá согрѣшѝхъ, Гóсподи, простѝ мѧ.

no ot bíd izbávi nas, jedína čístaja i blahoslovénnaja.

Preslávnaja prísno Ďivo, Bohoródice Marije, Máti Christá Bóha nášeho, priimí molitvy náša, i donesí ja Sýnu tvojemú i Bóhu nášemu, da spasét i prosvitít tebé rádi dúši náša.

Oslábi, ostávi, otpusti Bóže sohrišénija náša, vólnaja i nevólnaja, jáže v slóvi i v ďilí, jáže v víďinii i nevíďinii, jáže v umí i v pomyšlénii, jáže v dní i v nóščí: vsja nam prostí, jáko hlah i čelovíkoľúbec.

Upovánije nam Otéc, pribížišče náše Syn, pokroviteľ nam jésť Duch Svjatýj: Trójce Svjatája, Bóže naš, sláva tebí.

Bóže, milostiv budi mňi hrišnomu.

Bóže, očisti hríchí mojá, i pomíluj mja.

Bez číslá sohríšich, Hóspodi, prosti mja.

našimi nepohrdni v zármutkoch, ale z bied vysloboď nás, ty čistá a požehnaná.

Preslávna vždy Panna, Bohorodička Mária, Matka Krista Boha nášho, prijmi modlitby naše, i dones ich Synovi tvojmu i Bohu nášmu, aby skrze teba spasil i osvietil duše naše.

Uvoľni, prepáč, odpusti, Bože, hriechy naše, úmyselné i neúmyselné, učinené slovom i skutkom, vedome i nevedome, umom i pomyslením, vo dne i v noci: všetky nám odpusť, pretože si dobrotivý a miluješ ľudí.

Nádej naša Otec, útočište naše Syn, ochranca náš je Duch Svätý: Svätá Trojica, Bože náš, sláva Tebe!

Bože, milostivý buď mne hriešnemu!

Bože, očisti hriechy moje, i zmiluj sa nado mnou!

Bezmierne som zhrešil, Pane, rozhreš ma!

Главная заповѣдь.

1. Возлюбиши Господа Бога твоего всѣмъ сердцемъ твоимъ, всею душею твоею, всею мыслію твоею и всею силою твоею.

2. Возлюбиши ближняго твоего, яко самъ себе.

Пять рѣчи,

которы неотмѣнно потребно вѣрити и знати человѣку, чтобы спасенъ былъ.

1. Что есть единъ Богъ въ тріехъ особахъ себѣ равныхъ: Богъ Отецъ, Богъ Сынъ, Богъ Духъ святый.

2. Что Богъ есть праведный судія, который добрымъ царство небесное даруетъ, а злыхъ пекломъ вѣчнымъ караетъ.

3. Что Сынъ Божій сталъ человѣкомъ, абы насъ отъ погибели вѣчныя откупилъ.

4. Что душа человѣческая есть безсмертна.

5. Что благодать Божія къ спасенію есть потребна.

Десять заповѣди Божіи.

1. Азъ есмъ Господь Богъ твой, да не будутъ тебѣ бози иніи кромѣ мене.

2. Не призывай имя Господа Бога твоего на даремно.

Hlavnaja zapoviď.

1. Vozľubiši Hospoda Boha tvojeho vsim serdcem tvoim, vseju dušeju tvojeju, vseju mysliju tvojeju i vseju siloju tvojeju.

2. Vozľubiši bližňaho tvojeho, jako sam sebe.

Pjať riči,

kotory neotmienno potrebno viriti i znati čelovľku, čtoby spasen byl.

1. Čto jesť jedin Boh v triech osobach sebi ravnych: Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svjatyj.

2. Čto Boh jesť pravednyj sudija, kotoryj dobrym carstvo nebesnoje darujet, a zlych peklom vičnym karajet.

3. Čto Syn Božij stalsja čelovikom, aby nas ot pohibeli vičnyja otkupil.

4. Čto duša čelovičeskaja jesť bezsmertna.

5. Čto blahodať Božija k spaseniju jesť potrebna.

Desjať zapovidi Božii.

1. Az jesm Hospoď Boh tvoj, da ne budut tebi bozi inii kromi mene.

2. Ne prizyvaj imja Hospoda Boha tvojeho na daremno.

Hlavné prikázanie.

1. Milovať budeš Pána, Boha Tvojho, z celého srdca svojho, z celej duše svojej, z celej mysli svojej a zo všetkej sily svojej.

2. Milovať budeš bližného svojho, ako seba samého.

Päť článkov,

ktoré bezpodmienečne musí veriť i poznať človek, aby bol spasený.

1. Že je jeden Boh v troch osobách, sebe rovných: Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý.

2. Že Boh je spravodlivý sudca, ktorý dobrým kráľovstvo nebeské daruje, zlých však peklom večným tresce.

3. Že Syn Boží stal sa človekom, aby nás od večného zatratenia vykúpil.

4. Že duša ľudská je nesmrteľná.

5. Že milosť Božia k spaseniu je potrebná.

Desatoro Božích prikázaní.

1. Ja som Pán, Boh Tvoj; nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal.

2. Nevezmeš mena Božieho nadarmo.

3. Памѧтай, абысь день недѣльный скѧтилъ.

4. Чти отца твоего и матерь твою, да благо ти бѹдетъ и долголѣтенъ бѹдешь на земли.

5. Не ѹбій.

6. Не чѹжоложь.

7. Не ѹкради.

8. Не бѹдь свѣдкомъ фальшивымъ противъ ближнѧго твоего.

9. Не пожадай жены ближнѧго твоего.

10. Не пожадай ни жадной вещи ближнѧго твоего.

Пѧть заповѣдн церковны.

1. Дни скѧточніи скѧтити.

2. Въ недѣлю и свѧто слѹжбѹ Божію слѹхати.

3. Приказаны посты постити.

4. Каждаго рокѹ хоть лемъ около пасхи исповѣдатисѧ и причащатисѧ.

5. Въ постахъ не свадьбовати.

Вѣра, надежда и любовь.

Вѣрѹю въ Тѧ о Боже мой, ибо Ты вѣчнаѧ правда и неконечнаѧ мѹдрость еси!

3. Pamjataj, abys deň nedíľnyj svjatil.

4. Čti otca tvojeho i mater tvoju, da blaho ti budet i dolholiten budeš na zemli.

5. Ne ubij.

6. Ne čužolož.

7. Ne ukradi.

8. Ne buď svidkom fałšivým protiv bližňaho tvojeho.

9. Ne požadaj ženy bližňaho tvojeho.

10. Ne požadaj ni žadnoj vešči bližňaho tvojeho.

Pjať zapovidi cerkovny.

1. Dni svjatočnii svjatiti.

2. V nedíľu i svjato službu Božiju sluchati.

3. Prikazany posty postiti.

4. Každaho roku choť lem okolo paschi ispovidatisja i pričaščatisja.

5. V postach ne svaďbovati.

Vira, nadežda i ľubov.

Viruju v Ťa o Bože moj, ibo Ty vičnaja pravda i nekonečnaja mudrosť jesi!

3. Spomni, aby si deň sviatočný svätil.

4. Cti otca svojho i matku svoju, aby si šťastný bol i dlho žil na zemi.

5. Nezabíješ.

6. Nezosmilníš.

7. Nepokradneš.

8. Nepreriekneš krivého svedectvą proti bližnému svojmu.

9. Nepožiadaš manželku bližného svojho.

10. A nepožiadaš ani majetku bližného svojho, ani ničoho, čo jeho je.

Pätoro cirkevných prikázaní.

1. Prikázané sviatky svätiť.

2. V nedeľu a v prikázaný sviatok svätú omšu (liturgiu) nábožne slyšať.

3. Prikázané pôsty zachovávať.

4. Každoročne sa vyspovedať a aspoň v čase veľkonočnom prevelebnú Sviatosť Oltárnu (Eucharistiu) prijať.

5. V zakázanom čase svadobné veselie a tanečné zábavy nekonať.

Viera, nádej a láska.

Verím, v Teba, ó, Bože môj, lebo Ty si večná pravda i nekonečná múdrosť.

Надѣюся къ милосердіи твоемъ, о Боже мой, ибо Ты безконечно вѣрный и милосердный еси!

Люблю Тя добротливый Господи Боже мой, ибо Ты безконечная доброта еси!

Молитва предъ ꙗденіемъ.

Господи Іисусе Христе Боже нашъ, благослови намъ ꙗстіе и питіе сіе, молитвами пречистыя Твоея матере и всѣхъ святыхъ твоихъ, ꙗко благословенъ еси во вѣки. Аминь.

Молитва по ꙗденіи.

Благодаримъ Тя Христе Боже нашъ, ꙗко насытилъ еси насъ земныхъ Твоихъ благъ, не лиши насъ и небеснаго Твоего царствія, но ꙗко посреди ученикокъ Твоихъ пришелъ еси, Спасе, миръ даꙗ имъ, пріиди и къ намъ, и спаси насъ. Аминь.

Молитва предъ исповѣдію.

Ꙗ грѣшный человѣкъ исповѣдаюся Господу Богу Вседержителю, во Троицѣ святѣй единому, Пречистой Дѣвѣ Маріи, матери Божей, и всѣмъ святымъ, и тебѣ отче мой духовный о всѣхъ грѣхахъ моихъ.

Молитва по исповѣди.

За сіꙗ всꙗ, и за другіꙗ свѣдомыꙗ, и не свѣдомыꙗ грѣхи моꙗ жалую сердечно, что ꙗ добротли-

Nadijusja v miloserdii Tvojem, o Bože moj, ibo Ty bezkonečno virnyj i miloserdnyj jesi!

Lubľu Ťa dobrotivyj Hospodi Bože moj, ibo Ty bezkonečnaja dobrota jesi!

Molitva pred jadenijem.

Hospodi Isuse Christe Bože naš, blahoslovi nam jastije i pitije sije, molitvami prečistyja Tvojeja Matere i vsich svjatych Tvoich, jako blahosloven jesi vo viki. Amiň.

Molitva po jadenii.

Blahodarim Ťa Christe Bože naš, jako nasytil jesi nas zemnych Tvoich blah, ne liši nas i nebesnaho Tvojeho carstvija, no jako posredi učenikov Tvoich prišel jesi, Spase, mir daja im, priidi i k nam, i spasi nas. Amiň.

Molitva pred ispovidiju.

Ja hrišnyj čelovik ispovidajusja Hospodu Bohu Vsederžiteľu, vo Trojci svjatij jedinomu, Prečistoj Divi Marii, materi Božej, i vsim svjatym, i tebi otče moj duchovnyj o vsich hrichach moich.

Molitva po ispovidi.

Za sija vsja, i za druhija svidomyja, i ne svidomyja hrichi

Dúfam v milosrdenstvo Tvoje, ó, Bože môj, lebo Ty si nekonečne verný a milosrdný.

Milujem Ťa, dobrotivý Pane Bože môj, lebo Ty si nekonečná dobrota!

Modlitba pred jedením.

Pane Ježišu Kriste, Bože náš, požehnaj nám tento pokrm i nápoj skrze prímluvu prečistej Matky Tvojej i všetkých svätých Tvojich, lebo požehnaný si na veky. Amen.

Modlitba po jedení.

Ďakujeme Tebe, Kriste, Bože náš, a ako nasýtil si nás zemskými Tvojimi darmi, tak nezbav nás i nebeského kráľovstva Tvojho, ale ako do stredu učeníkov Tvojich prišiel si, Spasiteľu, pokoj dajúc im, príď i medzi nás a spas nás. Amen.

Modlitba pred spoveďou.

Ja hriešný človek spovedám sa Pánu Bohu Všemohúcemu, vo Svätej Trojici jedinému, Prečistej Panne Márii, Matke Božej, i všetkým svätým, i tebe, otče môj duchovný, zo všetkých hriechov mojich.

Modlitba po spovedi.

Za všetky tieto, i za iné, vedomé i nevedomé hriechy

ваго Бога моего образнлх и прогнѣвалх на себе: каюсѧ жалостно и обѣщаю сх помощію Божіею животх мой полѣпшати. На сіе же смиренно прошꙋ, отче мой дꙋховный, спасителнꙋю покꙋтꙋ и разрѣшеніе.

Молитва предх причастіемх.

Вѣрꙋю Господи и исповѣдꙋю, ꙗко Ты еси воистиннꙋ Христосх, Сынх Бога живаго, пришедый вх мїрх грѣшныѧ спасти, отх нихх же первый есмх азъ.

Вечери Твоеѧ тайныѧ днесь, Сыне Божій, причастника мѧ пріими, не бо врагомх Твоимх тайнꙋ повѣмх, ни лобзаніѧ Тебѣ дамх, ꙗко Ꙗꙋда, но ꙗко разбойникх исповѣдаюсѧ Тебѣ:

Помѧни мѧ Господи, егда пріидеши вх царствіи Твоемх.

Помѧни мѧ Владыко, егда пріидеши вх царствіи Твоемх.

Помѧни мѧ Свѧтый, егда пріидеши вх царствіи Твоемх.

Да не вх сꙋдх или вх осꙋжденіе бꙋдетх мнѣ причастіе свѧтыхх твоихх Таинх, Господи, но вх исцѣленіе дꙋши и тѣла.

Вѣрꙋю Господи и исповѣдꙋю, ꙗко сіе, еже пріемлю, воистиннꙋ есть истинное самое пречистое Тѣло Твое,

moja žaluju serdečno, čto ja dobrotlivaho Boha mojeho obrazil i. prohňival na sebe: kajusja žalostno i obiščaju s pomoščiju Božijeju život moj polipšati. Na sije že smirenno prošu, otče moj duchovnyj, spasiteľnuju pokutu i razrišenije.

svoje srdečne ľutujem, lebo som dobrotivého Boha môjho obrazil i rozhneval na seba: kajám sa žiaľne i sľubujem s pomocou Božou život svoj polepšiť. Preto pokorne prosím, otče môj dochovný, spasiteľnú pokutu i rozhrešenie.

Molitva pred pričastijem.

Viruju Hospodi i ispoviduju, jako Ty jesi voistinnu Christos, Syn Boha živaho, prišedyj v mir hrišnyja spasti, ot nich že pervyj jesm az.

Večeri tvojeja tajnyja dnes, Syne Božij, pričastnika mja priimi, ne bo vrahom Tvoim tajnu povim, ni lobzanija Tebi dam, jako Juda, no jako razbojnik ispovidajusja Tebi:

Pomjani mja Hospodi, jehda priideši v carstvii Tvojem.

Pomjani mja Vladyko, jehda priideši v carstvii Tvojem.

Pomjani mja Svjatyj, jehda priideši v carstvii Tvojem.

Da ne v sud ili v osuždenije budet mňi pričastije svjatych tvoich Tain, Hospodi, no v iscilenije duši i tila.

Viruju Hospodi i ispoviduju, jako sije, ježe prijemlu, voistinnu jest istinnoje samoje

Modlitba pred prijímaním.

Verím, Pane, i vyznávam, že Ty si vskutku Kristus, syn Boha živého, ktorý si prišiel spasiť na svet hriešnych, z ktorých prvý som ja.

Večere Tvojej tajomnej ma dnes, Synu Boží, za účastníka prijmi, lebo nevyjavím nepriateľom Tvojim tajomstvá, ani bozky Ti nedám ako Judáš, ale ako lotor vyznávam sa Tebe:

Rozpomeň sa na mňa, Pane, keď prídeš v kráľovstve Tvojom.

Rozpomeň sa na mňa, Knieža, keď prídeš v kráľovstve Tvojom.

Rozpomeň sa na mňa, Svätý, keď prídeš v kráľovstve Tvojom.

Aby nie na súd alebo odsúdenie bolo mi prijatie svätých Tvojich sviatostí, Pane, ale na vyliečenie duše i tela.

Verím, Pane, i vyznávam, že toto, čo prijímam, naozaj je skutočné pravé pre-

и истиннаѧ самаѧ животворѧщаѧ Кровь Твоѧ, ꙗже, молюсѧ, сподоби мѧ достойно пріѧти вь оставленіе всѣхь грѣховь моихь и вь жизнь вѣчнꙋю. Ѧминь.

Ѧнгелъ Господень.

Ѧнгелъ Господенъ благовѣстилъ Маріи и зачатъ отъ Дꙋха Свѧтаго: Богородице Дѣво радꙋйсѧ...

Се раба Господиѧ, бꙋди мнѣ по глаголꙋ Твоемꙋ: Богородице Дѣво радꙋйсѧ...

И Слово Плоть бысть и вселисѧ въ ны: Богородице Дѣво радꙋйсѧ...

Молисѧ за насъ пречистаѧ Богородице: ꙗко да оꙋдостоимсѧ обѣщаній Христовыхъ.

Господꙋ помолимсѧ: — Господи помилꙋй.

Господи благодать Твою низпосли въ оꙋмы наши, да познавше благовѣщеніемъ ангела воплощеніе Сына Твоего, его страстію и смертію перевedемсѧ въ славꙋ воскресеніѧ, тымъ самымъ Господемъ нашимъ Іисꙋсомъ Христомъ. Ѧминь. (Отпꙋстъ 10 рочный. XI. Пій. 1933.)

Папскій гимнъ.

Гдѣ Петра свѧта могила,
Тамъ звꙋчитъ молитва мила
Изъ ꙋстъ тысѧчъ и тысѧчей,
Гимнъ различныхъ родовъ людей:
Боже! храни свѧтаго отца,
Христова намѣстника.

prečistoje Ťilo Tvoje i istinnaja samaja životvorjaščaja Krov Tvoja, jaže, molusja, spodobi mja dostojno prijati v ostavlenije vsich hrichov moich i v žizň vičnuju. Amiň.

Anhel Hospodeň.

Anhel Hospodeň blahovistil Marii i začat ot Ducha Svjataho: Bohorodice Ďivo radujsja...

Se raba Hospodňa, budi mňi po hlaholu Tvojemu: Bohorodice Ďivo radujsja...

I Slovo Ploť bysť i vselisja v ny: Bohohorodice Ďivo raďujsja...

Molisja za nas prečistaja Bohorodice: jako da udostoimsja obiščanij Christovych.

Hospodu pomolimsja: — Hospodi pomiluj.

Hospodi blahodať Tvoju nizposli v umy naši, da poznavše blahoviščenijem anhela voploščenije Syna Tvojeho, jeho strastiju i smertiju perevedemsja v slavu voskresenija, tym samym Hospodem našim Isusom Christom. Amiň.

(Otpust 10 ročnyj. XI. Pij. 1933.)

Pápežská hymna.

Hďi Petra svjata mohila,
Tam zvučit molitva mila
Iz usť tysjač i tysjačej,
Himn različnych rodov ľudej:
Bože! chraň svjataho otca,
Christova namistnika.

čisté Telo Tvoje i skutočná pravá životatvorná Krv Tvoja; prosím, spôsob, aby som ju dôstojne prijal na odpustenie všetkých hriechov mojich i pre život večný. Amen.

Anjel Pána.

Anjel Pána zvestoval Panne Márii a ona počala z Ducha Svätého.

Bohorodica Panna...

Ajhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho.

Bohorodica Panna...

A Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami.

Bohorodica Panna...

Oroduj za nás prečistá Bohorodička, aby sme sa stali hodní prisľúbení Kristových.

Pomodlime sa Pánu: — Pane, zmiluj sa!

Pane, milosť Tvoju sošli do našich mysli, aby poznavši zo zvestovaňia anjelského vtelenie Syna Tvojho, skrze jeho umučenie i smrť privedení sme boli ku sláve vzkriesenia; skrze tohože Pána nášho Ježiša Krista. Amen.

Pápežská hymna.

V sedmobrežnom kruhu Ríma,
kde sa Petra chrám vypína.
z tisíc hrdiel sa ozýva,
pieseň nábožná, horlivá:
Živ, Bože, Otca svätého,
Námestníka Kristovho!

Náuka náboženská.

Úvod.

1. **Na čo sme na svete?**

Na svete sme na to, aby sme Boha poznali, milovali, jemu slúžili a tak spasení boli, to jest, aby sme do neba prišli.

* Nebo, iným slovom: *večné blahoslavenstvo,* alebo *spasenie.*

2. **Čo musíme robiť, aby sme Boha poznali, milovali, jemu slúžili a spasení boli?**

Aby sme Boha poznali, milovali, jemu slúžili a spasení boli,

1. musíme veriť, čo Boh zjavil;
2. musíme robiť, čo Boh prikazuje;
3. musíme používať to, čím dostaneme milosť Božiu.

* *Zjaviť* znamená: povedať druhému to, čo by sám od seba nemohol vedieť.

* Milosť Božiu dostávame zvlášte skrze *sviatosti a modlitbu.* Toto sú *prostriedky milosti.*

* Kto verí, čo Boh zjavil, kto robí, čo Boh prikazuje a používa prostriedky milosti, je *nábožným* človekom. Viera, prikazy, sviatosti a modlitba prináležia k *náboženstvu.* Kniha, z ktorej sa náboženstvo učíme, je: *katechizmus.* (Náuka o náboženstve).

Napomenutie. Počúvaj rád a pozorne vyučovanie náboženstva a — čo je hlavná vec — čiň podľa neho! „Jedino jesť na potrebu" („Jedno je potrebné"), hovorí Ježiš Kristus (Isus Christos) o poznaní náboženstva a o večnom spasení. (Luk. 10. 42.) Zemské majetky (bohatstvo, moc, hodnosť atď.) sú pominuteľné a nemôžu nás učiniť opravdive blaženými. „Kaja bo poľza čeloviku, ašče mir ves priobrjaščet, dušu že svoju otščetit." („Čo osoží človekovi, keby i celý svet získal, ale na duši svojej škodu by utrpel"), hovorí Spasiteľ. (Mat. 16. 26.)

Sláva Otcú i Sýnu i Svjatómu Dúchu, i nýňi i prisno i vo viki vikóv. Amiň.
Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Prvá časť.

O viere.

Aby sme mohli byť spasení, musíme veriť, čo Boh zjavil.

A) O viere vôbec.

1. O prameňoch viery.

3. **Čo musíme veriť, aby sme boli spasení?**

Aby sme boli spasení, musíme veriť, čo Boh zjavil.

* Čo Boh zjavil, to musíme veriť preto, lebo On vie všetko a hovorí vždy pravdu.

4. **Kto učí všetko to, čo Boh zjavil?**

Všetko to, čo Boh zjavil, učí Cirkev katolícka.

5. **Z čoho učí Cirkev katolícka to, čo Boh zjavil?**

Čo Boh zjavil, to Cirkev katolícka učí zo *svätého Písma a z ústneho podania.*

6. **Čo je sväté Písmo?**

Sväté Písmo je sbierka svätých kníh, ktoré sú písané z vnuknutia Ducha Svätého.

* Sväté Písmo, ináč Biblia, obsahuje slovo (učenie) Božie.

7. **Na koľko čiastok delíme knihy svätého Písma?**

Knihy svätého Písma delíme na dve čiastky: na knihy *Starého* a *Nového* zákona.

* V knihách Starého zákona je to zjavenie, ktoré dal Boh ľuďom pred narodením Ježiša Krista (Isusa Christa).
* V knihách Nového zákona je to zjavenie, ktoré sme prijali od Ježiša Krista (Isusa Christa) a od apoštolov.

8. **Čo je ústne podanie?**

Ústne podanie je to zjavenie, ktoré apoštolovia slovom hlásali, ale ho nepísali.

Napomenutie. Vo veciach viery nedrž sa svojej mienky, ale nasleduj verne učenie Cirkvi katolíckej! Kto neveri Cirkvi pevne, ten ľahko do bludu vbehne!

2. O potrebe a o vlastnostiach viery.

9. **Čo hovorí Ježiš Kristus (Isus Christos) o tom, kto nechce veriť to, čo Boh zjavil?**

O tom, kto nechce veriť to, čo Boh zjavil, Ježiš Kristus (Isus Christos) hovorí: „A ne virujaj, uže osuždeň jest." („Kto neverí, bude zatratený.")

* *Zatratenym* byť znamená toľko, ako do pekla prísť. Bez viery teda nemôžeme byť spasení; ale takúto vieru môžeme mať len z *milosti Božej*.

10. **Ako musíme veriť všetko to, čo Boh zjavil?**

Všetko, čo Boh zjavil, musíme veriť *pevne* a *stále*.

* *Pevne* veríme, keď nepochybujeme o tom, čo Boh zjavil. *Stále* veríme, keď vieru svoju nikdy nezaprieme, hotoví sme za ňu všetko, ešte i smrť podstúpiť. (Takúto vieru mali svätí mučeníci).
* Bez výnimky *všetko* musíme veriť, čo Boh zjavil. Taký kresťan, ktorý čo i len jednu vec odhodí, alebo preinačí z toho, čo Boh zjavil, je *bludár* (kacír). Ak to robí vedome, pácha veľký hriech.
* Pravú vieru zaprieť je toľko, ako od Boha odpadnúť.

Napomenutie. Nikdy sa nehanbi za svoju vieru, lež smele ju vyznaj pred ľuďmi! Chráň sa bezbožných ľudí a spisov, lebo ľahko by mohli skaziť tvoju vieru! Kto s bezbožníkmi obcuje, vieru svoju potupuje!

3. O pravom náboženstve.

11. **V ktorom náboženstve je všetko to, čo Boh zjavil?**

Všetko to, čo Boh zjavil, je v náboženstve *kresťansko-katolickom*.

* Kresťansko-katolícke náboženstvo je pravé náboženstvo, lebo v ňom bez omylu nachádza sa všetko to, čo Boh zjavil.

12. **Kto dal ľuďom náboženstvo kresťansko-katolicke?**

Náboženstvo kresťansko-katolícke dal ľuďom Ježiš Kristus (Isus Christos).

* Ježiš Kristus (Isus Christos) preto vedel dať ľuďom pravé učenie viery a najlepšie prikazy, lebo je Syn Boží.

13. **Akým znakom vyznávame z v l á š t e, že sme kresťania-katolíci?**

Že sme kresťania-katolíci, to vyznávame *zvlášte* znakom svätého kríža, to jest *prežehnanim sa*.

* Keď sa prežehnávame, hovoríme: *„Vo imja Otcá i Sýna i Svjatáho Dúcha, Amiň"*. („V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.") Týmito slovami vyznávame, že veríme v Najsvätejšiu Trojicu. Znakom kríža vyjavujeme, že prislúchame k ukrižovanému Ježišovi (Isusovi).

Napomenutie. Ďakuj Bohu, že si kresťanom-katolíkom! Modli sa za tých, ktorí náboženstvo katolícke nepoznajú! Ďakuj, že si katolíkom, pravej viery milovníkom!

B) O vyznaní viery.

14. **Kde je nakrátko to, čo máme veriť?**

Čo máme veriť, to je na krátko vo *vyznaní viery*.

15. **Ako znie vyznanie viery?**

Vyznanie viery znie takto: (viď str. 9.)

* Toto vyznanie viery nazývame **Niceo-Konstantinopolským**, lebo z časov apoštolských pochádzajúce vyznanie viery obšírnejšie opísali na sv. *konciloch (soboroch)* v Nicei i Konstantinopoli. *Vyznanim* čiže *symbolom viery* menujeme ho preto, lebo kresťan-katolík ním vyznáva svoju vieru.

16. **Na koľko čiastok rozdeľujeme vyznanie viery?**

Vyznanie viery rozdeľujeme na dvanásť čiastok alebo *článkov*.

Prvý článok.

„Víruju v jedínaho Bóha Otcá vsederžíteľa, tvorcá néba i zemlí, vídimych že vsich i nevídimych.“

„Verím v jediného Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, všetkého viditeľného i neviditeľného.“

1. O Bohu a jeho vlastnostiach.

17. **Kto je Boh?**

Boh je Pán celého sveta a náš Otec nebeský.

18. **Odkedy je Boh a dokedy bude?**

Boh bol vždycky a bude vždycky: Boh je *večný*.

* Boh sa nezmení nikdy.

19. **Kde je Boh?**

Boh je *všade*, na nebi, na zemi i na každom mieste.

20. **Prečo nevidíme Boha v terajšom svojom živote?**

V terajšom svojom živote nevidíme Boha preto, lebo nemá tela; Boh je *duch*.

* Hoc aj Boha nevidíme, On sa predsa dal poznať ľuďom, a to: 1. skrze svet a múdre zariadenie sveta, 2. skrze zjavenie. Kto má rozum, nemôže si myslieť, že svet a podivuhodný poriadok sveta povstal sám od seba.

21. **Čo vie Boh?**

Boh *vie všetko:* vie, čo bolo, čo je a čo bude, ba i to vie, čo si myslíme, alebo čo v tajnosti činíme; Boh je *vševediaci*.

(Proroctvá Ježišove-Isusa.)

22. **Čo môže Boh učiniť?**

Boh môže učiniť všetko, čo len chce: Boh je *všemohúci*. (Stvorenie sveta. Zázraky Ježišove-Isusa.)

23. **Ako spravuje Boh všetko na svete?**

Boh spravuje na svete všetko tak, aby najlepšie dosiahol to, čo chce; Boh je *nekonečne múdry*. (Oslobodenie Mojžiša.)

24. **Čo miluje a čo nenávidí Boh?**

Boh miluje len dobré, zlé však nenávidí; Boh je *nekonečne svätý*. (Desať Božích prikázaní.)

25. **Čo činí Boh s dobrými a čo so zlými?**

Boh dobrých odmeňuje a zlých tresce, ako si zasluhujú; Boh je *nekonečne spravodlivý*.

(Potopa sveta. Oslobodenie Noema.)

* Boh nás úplne odmení, alebo úplne potresce až po smrti.

* Boh netresce vždy hneď. lež často čaká dlho, aby sa hriešnik obrátil, alebo polepšil; Boh je *nekonečne shovievavý a trpezlivý*. (Potopa sveta.)

26. **Ako zaobchádza Boh s obráteným hriešnikom?**

Boh obrátenému hriešnikovi láskave odpúšťa; Boh je *nekonečne milosrdný*. (Ninive.)

27. **Ako nás miluje Boh?**

Boh nás miluje nekonečne; on chce a činí nám vždy len dobré; Boh je *nekonečne dobrotivý*.

* Ježiš (Isus) hovorí: „Tako bo vozľubi Boh mir, jako Syna svojeho jedinorodnaho dal jest, da vsjak vírujaj v oň, ne pohíbnet, no imať život víčnyj.“ („Tak miloval Boh svet, že dal Syna svojho jediného, aby každý, kto v neho verí, nezahynul, lež mal život večný.“ Ján. 3. 16.)

* V Bohu sú všetky dobré vlastnosti bez miery; preto je Boh *nekonečne dokonalý*.

Napomenutie. „Vsja dni, čado, Hospoda Boha našeho pomní, i da ne pochoščeši sohrišati i prestupati zapovidi Jeho.“ („Vo všetkých dňoch života svojho maj na mysli Boha a chráň sa, aby si niekedy neprivolil ku hriechu.“ Tobiáš 4. 5.) „My ľubim Boha, jako toj pervije vozľubil jesť nás.“ („Milujme Boha, lebo Boh prv miloval nás.“ Ján I. 4. 19.)

2. O troch božských osobách.

28. **Koľko je Bohov?**

Boh je len jeden.

29. **Koľko je osôb v jednom Bohu?**

V jednom Bohu sú tri osoby: Otec, Syn a Duch Svätý. (Pokrstenie Ježišovo-Isusa.)

30. Či každá z troch božských osôb je pravý Boh?

Každá z troch božských osôb je pravý Boh: Otec, Syn, i duch Duch Svätý je pravý Boh.

31. Koľko Bohov sú spolu tri božské osoby?

Tri božské osoby sú spolu len jeden Boh.

* Tri božské osoby majú *jednu a tú istú božskú prirodzenosť;* preto každá z troch božských osôb je jednako večná, vševediaca, všemohúca.

32. Ako menujeme jedným slovom tri božské osoby?

Tri božské osoby menujeme jedným slovom: Najsvätejšia *Trojica.*

* Najsvätejšiu Trojicu, to jest, že tri osoby sú v jednej božskej prirodzenosti, nemôžeme porozumieť a pochopiť; to je *veľkým tajomstvom našej viery.*

* Sviatok *Najsvätejšej Trojice* je druhý deň Turíc, t. j. Soslanie Ducha Svätého. (Sošestvije Sv. Dúcha.)

33. V čom najmä ukázal svetu lásku svoju Boh Otec, v čom Boh Syn a v čom Boh Duch Svätý?

Lásku svoju ukázal svetu Boh Otec zvlášte *vo stvorení,* Boh Syn *vo vykúpení* a Boh Duch Svätý *v posvätení* sveta.

* Boha Otca menujeme *Stvoriteľom,* lebo nás stvoril, Boha Syna *Vykupiteľom,* lebo nás vykúpil, Ducha Svätého *Posvätiteľom,* lebo nás posvätil; avšak tri božské osoby spoločne účinkujú.

Napomenutie. Modlievaj sa často na česť najsvätejšej Trojice toto krásne chváloslovie: „Sláva Otcú i Sýnu i Svjatómu Dúchu, nýňi i prísno i vo víki vikóv. Amíň." (Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.)

3. O stvorení a riadení sveta.

34. Kto stvoril svet?

Svet stvoril Boh.

* Stvoriť znamená z ničoho niečo učiniť.

* Boh stvoril svet 1. na svoju slávu, 2. pre dobro človeka.

35. Čo činí Boh i teraz so svetom?

Boh i teraz stará sa o svet, to jest, on svet zachováva a spravuje.

* Starostlivosť Božiu o svet nazývame *prozreteľnosťou* Božou. (Jozef Egyptský.)

36. O koho najmä stará sa Boh?

Boh sa stará najmä o ľudí; on nám dáva všetko dobré na tele i na duši.

* Trápenie a nehody dopúšťa Boh na nás preto, aby nás trestal a napravil, alebo aby sme si získali zásluhy pre večnosť. (Príkl. Jób.)

Napomenutie. Keď ťa zastihne nehoda, nereptaj, lež dôveruj v Boha! „Jehože bo ľubit Hospoď, nakazujet." („Koho Boh miluje, toho navštevuje." Žid. 12. 6.) „Ľubljaščim Boha vsja pospišestvujut vo blahoje." („Boha milujúcim všetko slúži k dobrému." Rim. 8 28.) Kto vždy reptá proti Bohu, nešťastný je v každú dobu!

4. O anjeloch.

37. Ktoré sú najvýbornejšie stvorenia Božie?

Najvýbornejšie stvorenia Božie sú anjeli a ľudia.

38. Čo sú anjeli?

Anjeli sú duchovia, ktorí majú rozum a slobodnú vôľu, ale tela nemajú.

* Boh stvoril veľmi mnoho anjelov. Sväté Písmo rozoznáva deväť chórov (sborov) anjelských. Svätý *Michal* je knieža anjelov.

39. Aki boli anjeli, keď ich Boh stvoril?

Keď Boh stvoril anjelov, boli všetci anjeli dobrí.

40. Či všetci anjeli zostali dobrí?

Všetci anjeli nezostali dobrí, lebo mnohí zhrešili, a preto boli do pekla shodení; títo sa menujú *čerti, diabli* alebo *zli duchovia.*

* Dobrých anjelov odmenil Boh nebeským večným blahoslavenstvom.

41. Akí sú k nám dobrí anjeli?

Dobrí anjeli nás milujú, a preto nás strážia na tele i na duši, orodujú za nás a k dobrému nás napomínajú.

42. Ako menujeme tých anjelov, ktorí nás strážia?

Tých anjelov, ktorí nás strážia, menujeme *anjelmi strážcami.*

* Spasiteľné a slušné je svätých anjelov strážcov ctiť, o pomoc vzývať a ich vnuknutia nasledovať.

43. Aki sú k nám zlí duchovia?

Zlí duchovia nás nenávidia a nám závidia, preto nás na zlé navádzajú, aby sme i my prišli do pekla. (Pokušenie Ježiša Krista-Isusa Christa.)

44. Čo máme činiť, keď nás zlý duch na zlé pokúša?

Keď nás zlý duch na zlé pokúša, máme prosiť Boha o pomoc a pokušeniu odporovať.

* Ježiš (Isus) povedal: „Bdite i molitesja, da ne vnidete v napasť." („Bedlite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia." Mat. 26. 41.)

Napomenutie. „Trezvitesja, bodrstvujte, zane supostat vaš diavol, jako lev rykaja, chodit, iskij koho pohlotiti, jemuže protivitesja tverdi viroju." („Buďte striezliví a bedliví, lebo nepriateľ Váš, diabol, ako lev ručiaci obchádza, hľadajúc, koho by prežrel, ktorému odporujte pevní vo viere." Peter I. 5, 8, 9.) „Protivitesja že diavolu, i bižit ot vas." („Odporujte diablovi a odstúpi od vás." Jakub 4, 7.) Kto sa ohňa nechráni, ten sa ľahko popáli!

5. O prvých ľuďoch.

45. Kto boli prvi ľudia?

Prví ľudia boli *Adam* a *Eva*.

* Od Adama a Evy pochádza každý človek; preto sa oni menujú *naši prví rodičia (prarodičia, praroditeli.)*

46. Ako stvoril Boh Adama?

Boh tak stvoril Adama, že učinil telo jeho zo zeme a vdýchol do neho dušu.

* *Človek pozostáva z tela a duše.*

47. Komu sa podobá duša človeka?

Duša človeka podobá sa Bohu.

* Keď Boh stvoril prvého človeka, riekol: „Sotvorim čelovika po obrazu našemu i po podobiju." („Učiňme človeka na obraz a podobenstvo naše." Mojž. I. 1, 26.)

48. V čom sa podobá naša duša Bohu?

Duša naša podobá sa Bohu v tom,

1. že má rozum a slobodnú vôľu,
2. že je nesmrteľná.

* Duša je duch, bez ktorého nemôžeme myslieť a živí byť. *Duša žije na veky,* aj po smrti tela. Dušu nevidíme, ale predsa poznáme ju z toho, že človek *rozmýšľa a slobodnou vôľou odhodláva sa* na to, čo pokladá za dobré.

49. Čím najviac ukázal Boh svoju lásku k prvým rodičom?

Boh ukázal lásku svoju k prvým rodičom najviac tým, že

1. im *dal posväcujúcu milosť* a tak ich učinil svätými,
2. prijal ich za dietky svoje a
3. určil ich k nebeskému blahoslavenstvu.

* Posväcujúca milosť bola darom *nadprirodzeným.*
* Prví naši rodičia dostali od Boha aj *mimoriadny rozum* a slobodní boli od všetkých *hriešnych žiadostí.*

50. Kde prebývali prví naši rodičia?

Prví naši rodičia prebývali v rajskej záhrade.

51. Či naši prví rodičia boli v raji blažení?

Naši prví rodičia boli v raji veľmi blažení; žili spokojne, nič netrpeli a nemali nikdy umrieť.

* Túto blaženosť a tie mimoriadne dary bol by mohol zdediť každý človek, keby ich prví rodiča neboli stratili.

Napomenutie. Človek je korunou viditeľného sveta, lebo dušou svojou prevyšuje v hodnosti všetky stvorenia na zemi. V úctivosti maj túto vysokú hodnosť svoju!

6. O upadnutí našich prvých rodičov do hriechu.

52. Čo skazilo blaženosť prvých našich rodičov?

Blaženosť prvých našich rodičov skazilo to, že dopustili sa hriechu a tým uvalili na seba trest Boží.

53. Čím sa dopustili hriechu prví naši rodičia?

Prví naši rodičia dopustili sa hriechu tým, že neposlúchli Boha, a jedli ovocie zo zakázaného stromu.

54. Ako potrestal Boh našich prvých rodičov za spáchaný hriech?

Boh tak potrestal našich prvých rodičov za spáchaný hriech, že:

1. stratili milosť Božiu, a tak nemohli sa dostať do nebeského blahoslavenstva;

2. rozum ich sa zatemnil a vôľa stala sa náchylná k zlému;

3. museli mnoho trpieť a konečne umrieť.

55. Ako škodil nám všetkým hriech prvých rodičov?

Hriech prvých rodičov nám všetkým škodil tak, že hriech ten i s pokutou prechádza na všetkých ľudí a každý človek sa v tom hriechu narodí.

56. Ako menujeme hriech, ktorý od prvých rodičov na všetkých ľudí prechádza?

Hriech, ktorý od prvých rodičov na všetkých ľudí prechádza, menujeme *dedičným* (prvorodným) *hriechom.*

* Hriech dedičný spolu s našim pôvodom *dedíme* od našich prvých rodičov.

57. Na koho neprešiel hriech dedičný?

Hriech dedičný neprešiel jedine na *Preblahoslavenú Pannu Máriu (Ďivu Mariju).*

* Preblahoslavenú Pannu Máriu (Ďivu Mariju) ochránila od dedičného hriechu zvláštna milosť Božia. To sa stalo preto, lebo Boh ju vyvolil, aby bola *Matkou Ježiša Krista* (Isusa Christa).

* Výsadu Panny Márie (Ďivy Marii), že hriech dedičný neprešiel na ňu, menujeme *nepoškvrnené-počatie.* Sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie (Ďivy Marii) je 9-ho (22-ho) decembra.

58. Čo by sa bolo stalo s ľuďmi, keby sa nad nimi Boh nebol zmiloval?

Ľudia by neboli mohli nikdy prísť do neba, keby sa nad nimi Boh nebol zmiloval.

59. Ako sa zmiloval Boh nad ľuďmi?

Boh prisľúbil a poslal Vykupiteľa, aby ľudí od hriechu vykúpil a spasil.

* Boh sľúbil Vykupiteľa najprv prvým našim rodičom. Tento sľub učinil potom i *patriarchom* (arciotcom: Abrahámovi, Izákovi, Jakubovi), neskôr však obnovoval ho často skrze *prorokov* (Dávida, Izaiáša, Daniela atď.)

* Proroci predpovedali o Vykupiteľovi, že 1. kedy a kde sa narodí, 2. že bude Boh a bude zázraky činiť, 3. že ho predajú za tridsať striebornych a ruky a nohy mu prebodnú, 4. že za hriechy naše bude trpieť a umrie, potom zmŕtvych vstane atď.

60. Ako dlho museli ľudia čakať na Vykupiteľa?

Ľudia museli čakať na Vykupiteľa viac tisíc rokov.

Druhý článok.

„Víruju v jedínaho Hóspoda Isúsa Christá, Sýna Bóžija jedinoródnaho, íže ot Otcá roždénnaho préžde vsich vík. Svíta ot svíta, Bóha ístinna ot Bóha ístinna, roždénna, ne sotvorénna, jedinosúščna Otcú, ímže vsja býša.“

„Verím v jediného Pána Ježiša Krista, Syna Božieho jednorodeného, od Otca splodeného pred všetkými vekmi. V svetlo zo svetla, v Boha pravdivého z Boha pravdivého, zrodeného, nestvoreného, jednopodstatného s Otcom, skrze ktorého všetko je učinené.“

61. Kto vykúpil svet?

Svet vykúpil *Ježiš Kristus* (Isus Christos).

62. Kto je Ježiš Kristus (Isus Christos)?

Ježiš Kristus (Isus Christos) je druhá božská osoba, jednorodený Syn Boží, ktorý sa pre nás stal človekom.

63. Čo znamená meno „Ježiš“ (Isus)?

Meno „Ježiš“ (Isus) znamená toľko ako *Spasiteľ* alebo *Vykupiteľ.*

64. Čo znamená slovo „Kristus“ (Christos)?

Slovo „Kristus“ (Christos) znamená toľko ako *Pomazaný.*

* Židia nazývali Vykupiteľa *Mesiáš-om;* aj toto slovo znamená toľko ako *Pomazaný.* V Starom zákone hodnosť prorockú, kňazskú a kráľovskú udeľovali skrze *pomazanie* olejom. Ježiš (Isus) je však našim najvyšším prorokom, kňazom a kráľom.

* Že Ježiš Kristus (Isus Christos) je zasľúbený Mesiáš, to vieme odtiaľ, že jedine na ňom sa vyplnilo všetko, čo proroci o Vykupiteľovi predpovedali.

* Že Ježiš Kristus (Isus Christos) je syn Boží, to: 1. oznámil Boh Otec, 2. to učil i sám Ježiš (Isus) a dokázal to zázrakmi a proroctvami svojimi.

* Ježiš (Isus) riekol: „Az i Otec jedino jesme." („Ja a Otec jedno sme.") Na otázku veľkňaza: „Tyli jesi Christos Syn Boha živaho?" („Či si ty Kristus-Christos Syn Boha živého?") odpovedal Ježiš (Isus): „Az jesm" (Ja som).

Napomenutie. Volaj často na pomoc najsvätejšie meno Ježiša (Isusa) najmä v čas pokušenia a hovor s radosťou krásne pozdravenie: „ Sláva Isusu Christu". („Sláva Ježišovi Kristovi.")

Tretí článok.

„Nas rádi čelovík, i nášeho rádi spasénija sšédšaho s nebés, i voplotivšahosja ot Dúcha Svjátaho i Marii Dívy, i vočelovičšahosja."

„Pre nás ľudí a pre naše spasenie sostúpil s neba, stelesnil sa z Ducha Svätého i Márie Panny, i stal sa človekom."

1. O vtelení Syna Božieho.

65. Čo to znamená, že Syn Boží stal sa človekom?

Že Syn Boží stal sa človekom, to znamená, že on mocou Ducha Svätého vzal na seba ľudské telo a dušu, a preto Ježiš Kristus (Isus Christos) je pravý *Boh* a pravý *človek*.

* Svätý Ján apoštol hovorí: „I Slovo ploť bysť i vselisja v ny". („A Slovo [Boh Syn] telom sa stalo a prebývalo medzi nami".) To tajomstvo našej viery, že Syn Boží stal sa človekom, menujeme tajomstvom *vtelenia* Syna Božieho (Voploščenije).

* Archanjel *Gabriel* zvestoval Panne Márii (Ďivi Marii), že Syn Boží stane sa človekom. Pamiatku toho slávime na deň *Zvestovania Panny Márie (Blahoviščenija Dívy Marii)* 25-ho marca (7-ho apríla).

66. Kto je matkou Ježiša Krista (Isusa Christa)?

Matkou Ježiša Krista (Isusa Christa) je preblahoslavená Panna Mária (Ďiva Marija).

* Preblahoslavená Panna Mária (Ďiva Marija) je *Matkou Božou*, lebo jej Syn je božská osoba.

67. Kto bol pestúnom alebo vychovávateľom Ježiša Krista (Isusa Christa)?

Pestúnom alebo vychovávateľom Ježiša Krista (Isusa Christa) bol svätý Jozef, snúbenec preblahoslavenej Panny Márie (Ďivy Marii).

* Svätý Jozef je ochrancom Cirkvi svätej.

* Ježiša Krista (Isusa Christa), Pannu Máriu (Ďivu Mariju a svätého Jozefa spolu menujeme *svätou rodinou (svjataja familia)*.

68. Prečo sa stal Syn Boží človekom?

Syn Boží stal sa človekom preto, 1. aby nás slovom a príkladom svojím *učil*, 2 aby mohol za nás *trpieť* a *umrieť* a tak nás vykúpiť.

Napomenutie. Modlievaj sa rád „Anhel Hospodeň" pri zvonení ráno, napoludnie a večer, lebo vtedy vďaku vzdávaš Bohu, že z lásky k nám stal sa človekom!

2. O živote Ježišovom (Isusa).

69. Kde sa narodil Ježiš (Isus)?

Ježiš (Isus) sa narodil v Betleheme. (Viflejem.)

* Narodenie Ježišovo (Isusa) slávime na *Božie narodenie (Roždestvo)*, 25-ho decembra (7-ho jan.). Ôsmeho dňa po narodení dali mu meno Ježiš (Isus); pamiatku toho slávime na Nový rok, 1-ho (14-ho) januára.

* Štyridsiateho dňa po narodení bol malý Ježiš (Isus) v chráme obetovaný; pamiatku toho slávime na *Hromnice (Sritenije Hospodne)* 2-ho februára (15-ho februára).

70. Kde bol Ježiš (Isus) vychovávaný?

Ježiš (Isus) bol vychovávaný v Nazarete.

* Podľa mesta Nazaretu pomenovaný je Vykupiteľ Ježišom *Nazaretským*.

71. Kedy začal Ježiš (Isus) vyučovať?

Ježiš (Isus) začal vyučovať, keď mal tridsať rokov.

* Ježiš (Isus) vyučoval za tri roky; za ten čas shromažďoval okolo seba učeníkov a z nich si vyvolil dvanásť *apoštolov* (vyslancov).

72. Čo učil Ježiš (Isus)?

Ježiš (Isus) učil to, čo máme veriť a činiť, aby sme spasení boli.

* Ježiš (Isus) pomenoval svoje učenie *evanjeliom* (blahou zvesťou, radostným chýrom), preto aj tie sv. knihy, v kto-

rých je napísaný život a učenie Ježiša (Isusa), menujú sa Evanjeliá (Evanhelie).

Napomenutie. Uč sa usilovne dejiny života Ježišovho (Isusa) a nasleduj príklad jeho! „Az jesm puť i istina i život" („Ja som cesta, pravda a život"), tak hovorí Ježiš Kristus (Isus Christos. Ján 14. 6.)

Štvrtý článok.

„Raspjátaho že za ny pri Pontíjsťim Piláti, i stradávša i pohrebénna."

„Bol ukrižovaný pre nás za Pontského Piláta, trpel i pochovaný bol."

73. Čo trpel za nás Ježiš (Isus)?

Ježiš (Isus) mnoho trpel za nás: 1. na hore Olivetskej krvou sa potil, 2. bičovali ho, 3. tŕním ho korunovali, 4. niesol ťažký kríž, 5. na hore Kalvárii na kríž pribitý umrel.

* *Pontský Pilát* bol rímskym vladárom nad židovskou krajinou.

* Deň smrti Ježiša Krista (Isusa Christa) je *Veľký piatok.*

* Ježiš (Isus) nebol nútený trpieť a zomrieť, ale On sa obetoval (žertvovalsja) za nás, lebo nás nekonečne miluje.

* Smrť Ježišovu (Isusovu) na kríži menujeme *obeťou kríža.*

74. Prečo trpel a zomrel Ježiš (Isus)?

Ježiš (Isus) preto trpel a zomrel, 1. aby nás od hriechu a od večného zatratenia vykúpil, 2. aby sme od Boha milosť dosiahnuť a do neba prísť mohli.

75. Za čie hriechy trpel a umrel Ježiš (Isus)?

Ježiš (Isus) trpel a umrel za hriechy celého sveta, za hriech dedičný a za všetky iné hriechy.

* Kto nebude spasený, ten si je sám príčinou; lebo nechce veriť v učenie Ježiša (Isusa), nechce zachovávať príkazy a nechce užívať prostriedkov milosti.

Napomenutie. Nezabúdaj nikdy, ako veľmi ťa miloval Pán Ježiš (Hospoď Isus) a koľko trpel za teba! I ty ho miluj nado všetko a znášaj ochotne pre neho akékoľvek protivenstvá! Trpezlivosť privedie ťa dozaista k sláve Kristovej (Christovej)!

Piaty článok.

„I voskréssaho v trétij deň po pisánijem."

„Ktorý v tretí deň vstal zmŕtvych podľa písma."

76. Po smrti Ježišovej (Isusa) kam sostúpila jeho duša?

Po smrti Ježišovej (Isusa) duša jeho sostúpila do *predpeklia,* kde duše pobožných zomrelých čakaly na vykúpenie.

* V predpeklí očakávaly vykúpenie duša: Adamova, Evina, Ábelova, Noeho, Abrahámova, Mojžišova, Dávidova a duše iných.

77. Prečo sostúpila duša Ježišova (Isusa) do predpeklia?

Duša Ježišova (Isusa) preto sostúpila do predpeklia, lebo nábožným dušiam chcela doniesť tú radostnú zvesť, že ich už vykúpila.

78. Čo učinil Ježiš (Isus) tretieho dňa po svojej smrti?

Ježiš (Isus) tretieho dňa po svojej smrti zase spojil dušu svoju s telom a slávne vstal zmŕtvych.

* Ježiš (Isus) v *nedeľu* vstal zmŕtvych zavčas rána; pamiatku jeho vzkriesenia slávime na *Veľkú noc (Paschu).* Od Veľkej noci (Paschi) do Nanebovstúpenia (Voznesenija) pozdravujeme sa takto: *„Christos voskres — Voistinu voskres!"*

* Ježiš (Isus) po svojom vzkriesení zostal na zemi ešte štyridsať dní a za tento čas dával apoštolom rozličnú moc (právo) a naučenie. Apoštoli svojou mučeníckou smrťou svedčili, že Ježiš (Isus) vstal zmŕtvych.

Napomenutie. Zmŕtvychvstanie Ježišovo (Isusa) nech ťa utvrdzuje vo viere, že on je Boh, a v nádeji, že i ty raz vstaneš zmŕtvych.

Šiesty článok.

„I vozšédšaho na nebesá i siďáščaho odesnúju Otcá."

„Vstúpil na nebesia i sedí na pravici Otca."

79. Čo učinil Ježiš (Isus) štyridsiateho dňa po svojom vzkriesení?

Štyridsiateho dňa po svojom vzkriesení vyviedol Ježiš (Isus) svojich učeníkov na horu Olivetskú (Jeleonskú) a pred ich očima vzniesol sa na nebesia.

* Sviatok Nanebovstúpenia (Vozneseniija) Ježišovho (Isusa) slávime v štyridsiaty deň po Veľkej noci (Paschi.)

80. Čo znamenajú slová: „siďáščaho odesnúju otcá"?

Slová: „siďáščaho odesnúju Otcá" znamenajú, že Ježiš (Isus) i *ako človek* božskou mocou a slávou vládne.

Napomenutie. Pros Pána Ježiša (Hospoda Isusa), aby i teba vzal raz do neba! „Vyšnich iščite, idiže jesť Christos odesnuju Boha siďja." „Horňaja mudrstvujte, ne zemnaja." („Hľadajte, čo hore je, kde Kristus je, sediac na pravici Božej. Rozmýšľajte o tom, čo hore je, nie o tom, čo je na zemi." Kol. 3, 1, 2.)

Siedmy článok.

„I páki hrjadúščaho so slávoju sudíti živým i mértvym, jehóže cárstviju ne búdet koncá."

„I opäť príde so slávou súdiť živých i mŕtvych a jeho kráľovstvu nebude konca."

81. Kedy príde zase Ježiš (Isus)?

Ježiš (Isus) príde zase na konci sveta.

82. Prečo príde Ježiš (Isus) na konci sveta?

Na konci sveta Ježiš (Isus) príde preto, aby každého človeka súdil.

83. Ako menujeme súd, ktorý nastane na konci sveta?

Súd, ktorý nastane na konci sveta, menujeme *posledným súdom*, alebo *strašným súdom*.

* Ježiš (Isus) pri poslednom súde dobrých postaví na pravú, zlých však na ľavú stranu a verejne vyjaví, čo mysleli, hovorili a činili.

84. Čo povie Ježiš (Isus) dobrým na poslednom súde?

Na poslednom súde povie Ježiš (Isus) dobrým toto: „Prijdite blahoslavenniji Otca mojeho, naslidujte uhotovannoje vam carstvije ot složenija míra." (Poďte, požehnaní Otca môjho, vládnite kráľovstvom, ktoré Vám je pripravené od stvorenia sveta.")

85. Čo povie Ježiš (Isus) zlým na poslednom súde?

Na poslednom súde povie Ježiš (Isus) zlým toto: „Idite ot mene prokljatiji vo ohň vičnyj." (Odídite odo mňa, zlorečení, do ohňa večného.

86. Kam pôjdu po poslednom súde dobrí a kam zlí?

Po poslednom súde pôjdu dobrí do neba, zlí však do pekla.)

Napomenutie. Buď cez celý svoj život verným Ježišu Kristovi (Isusu Christu), aby ťa niekedy, ako sudca tvoj, mohol postaviť na pravicu svoju.

Ôsmy článok.

„I v Ducha Svjatáho, Hóspoda životvorjáščaho, íže ot Otcá i Sýna ischoďáščaho, íže s Otcém i Sýnom spoklaňájema i soslávima, hlahólavšaho proróki."

„I v Ducha Svätého, Pána životatvorcu, z Otca i Syna pochádzajúceho, ktorému s Otcom i Synom spoločne poklona i sláva sa vzdáva a ktorý hovoril skrze prorokov."

87. Kto je Duch Svätý?

Duch Svätý je tretia božská osoba, pravý Boh s Otcom i Synom.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) viackrát prisľúbil apoštolom Ducha Svätého.

88. Kedy sostúpil Duch Svätý na apoštolov a na Cirkev svätú?

Duch Svätý sostúpil na apoštolov a na Cirkev Svätú päťdesiateho dňa po zmŕtvychvstaní (voskresenii), desiateho dňa po nanebovstúpení (vozneseniii).

* Sviatok soslania Ducha Svätého slávime na *Soslanie Ducha Svätého (Sošestvije Sv. Ducha, Rusaľa, Turice.*

* Duch Svätý sostúpil na apoštolov v podobe *ohnivých jazykov*, čo znamenalo, že vlial im do duší osvietenie a plamennú lásku. Pri krste Ježišovom (Isusa) zjavil sa v podobe holubice, čo znamená, že veľmi miluje nevinnosť.

89. Prečo prišiel Duch Svätý?

Duch Svätý prišiel preto, aby až do konca sveta účinkoval vo svätej Cirkvi a v dušiach našich.

90. Ako účinkuje Duch Svätý vo svätej Cirkvi?

Duch Svätý vo svätej Cirkvi účinkuje tak, že ju neviditeľne vyučuje a spravuje.

91. Ako účinkuje Duch Svätý v dušiach našich?

Duch Svätý v dušiach našich účinkuje tak, že nás v dobrom posilňuje a posväcuje.

Napomenutie. Maj vo vážnosti milosť Ducha Svätého, ktorou ťa posvätil! Vo vážnych veciach prosievaj ho o pomoc!

Deviaty článok.

„Víruju v jedínu svjatúju sobórnuju i apóstoľskuju Cérkov."

„Verím v jedinú svätú, všeocecnú i apoštolskú Cirkev."

1. O založení a spravovaní Cirkvi.

92. Čo je Cirkev?

Cirkev je spoločnosť na zemi žijúcich kresťanov-katolíkov, ktorej viditeľnou hlavou je pápež.

93. Kto založil Cirkev?

Cirkev založil Ježiš Kristus (Isus Christos).

94. Kto je neviditeľnou hlavou Cirkvi?

Neviditeľnou hlavou Cirkvi je sám Ježiš Kristus (Isus Christos).

95. Koho ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) za viditeľnú hlavu Cirkvi?

Za viditeľnú hlavu Cirkvi ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) svätého Petra apoštola.

* V každej zriadenej viditeľnej spoločnosti (v krajine, vo vojsku, v ústave) musí byť viditeľná hlava; preto i Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil viditeľnú hlavu v Cirkvi.

96. Akými slovami prisľúbil Ježiš (Isus), že svätého Petra ustanoví za hlavu Cirkvi?

Že svätého Petra ustanoví za hlavu Cirkvi, to prisľúbil Ježiš (Isus) týmito slovami:

1. „Ty jesi Petr, i na sem kameni soziždu Cerkov moju." (Ty si Peter [skala] a na tejto skale vystavím Cirkev svoju.)

2. „Dam ti kľuči carstvija nebesnaho; i ježe ašče svjažeši na zemli, budet svjazano na nebesich; i ježe ašče razrišiši na zemli, budet razrišeno na nebesich." (Tebe dám kľúče kráľovstva nebeského. Čokoľvek zaviažeš na zemi, bude zaviazané i na nebi; čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi.)

(Mat. 16, 18, 19.)

* *Peter* je grécke slovo a znamená toľko čo „skala."

* „Kľúče kráľovstva nebeského" znamenajú najvyššiu duchovnú moc v Cirkvi. Túto moc odovzdal Ježiš (Isus) svätému Petrovi.

97. Akými slovami ustanovil Ježiš (Isus) svätého Petra za hlavu Cirkvi?

Ježiš (Isus) ustanovil svätého Petra za hlavu Cirkvi týmito slovami: *„Pasi ahncy moja . . . Pasi ovcy moja." (Pas baránky moje . . . Pas ovce moje.)*

* „Pas baránky moje, pas ovce moje" znamená toľko, ako: spravuj, riaď veriacich mojich a ich vodcov.

98. Na aký dlhý čas a pre koho ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) Cirkev?

Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil Cirkev na všetky časy a pre všetkých ľudí.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) riekol: „Šedše ubo naučite vsja jazyky . . . i se az s vami jesm vo vsja dni do skončanija vika." („Učte všetky národy . . . a hľa ja s vami som po všetky dni až do konca sveta.")

99. Kto je viditeľnou hlavou Cirkvi po smrti svätého Petra?

Po smrti svätého Petra viditeľnou hlavou Cirkvi je rímsky biskup, číže *pápež.*

* Svätý Peter bol biskupom mesta Rima a tam i zomrel; preto nástupcom svätého Petra je vždy rímsky biskup.

* Pápež je námestníkom Ježiša Krista (Isusa Christa) tu na zemi; pre jeho svätý úrad menujeme ho *svätým Otcom* (Papa, pápež = otec.) Terajším pápežom je: . . .

Pápežovi pomáha sbor *kardinálov* (70 členov).

Pápež sídli v samostatnom štáte Cirkevnom v *Citta del Vaticano* (čítaj: Čitta del Vatikano). Býva v paláci *Vatikán.*

Pápežským úradom je svätá *stolica*. Pápežský vyslanec sa menuje *nuncius*. Pápežský prápor je zlato-strieborný (obyčajne žlto-biely).

100. Koho ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) za predstavených Cirkvi pod vedením svätého Petra?

Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil apoštolov za predstavených Cirkvi pod vedením svätého Petra.

101. Kto sú teraz predstavenými Cirkvi?

Predstavenými Cirkvi sú teraz nástupcovia apoštolov, čiže biskupi (jepiskopy) Cirkvi, pod vedením pápeža.

* Biskupi spravujú v mene pápeža jednotlivé čiastky Cirkvi, to jest biskupstvá (diecézy).

* Viac diecéz tvorí *arcibiskupstvo* (metropoľu) na čele s *arcibiskupom* čiže *metropolitom*.

102. Kto pomáha biskupom vo svätom ich úradovaní?

Biskupom vo svätom ich úradovaní pomáhajú kňazi.

* Aj kňazi sú v istej miere nástupcami apoštolov.

* Jednotlivé cirkevné obce (farnosti) vedú duchovní otcovia, farári. Farárom pomáhajú kapláni a katechéti.

* Viac farností tvorí *dekanský okres* na čele s *dekanom*.

Napomenutie. Maj v úctivosti svätého Otca a biskupov! Modlievaj sa za nich! Poslúchaj ich učenie; na nich vzťahujú sa slová Ježiša (Isusa): „Slušajaj Vas, mene slušajet: i otmetajajsja vas, mene otmetajetsja". („Kto vás slyší, mňa slyší, a kto vami opovrhuje, mnou opovrhuje". Luk. 10, 16.)

2. O znakoch Cirkvi.

103. Koľko cirkví založil Ježiš Kristus (Isus Christos)?

Ježiš Kristus (Isus Christos) založil len jednu Cirkev.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) hovoril vždy len o jednej Cirkvi. Keďže len jedno náboženstvo je pravé, preto i cirkví nemôže byť viac pravých, iba jedna.

104. Po čom môžeme poznať pravú Cirkev Ježiša Krista (Isusa Christa)?

Pravu Cirkev Ježiša Krista (Isusa Christa) môžeme poznať po tom, že je: 1. jednotná, 2. svätá, 3. katolícka (soborná), čiže všeobecná, 4. apoštolská.

* Jednotnosť, svätosť, všeobecnosť a apoštolský pôvod sú *podstatnými známkami* Cirkvi.

105. Ktorá je to, od Ježiša Krista (Isusa Christa) založená, jednotná, svätá, všeobecná a apoštolská cirkev?

Od Ježiša Krista (Isusa Christa) založená jednotná, svätá, všeobecná a apoštolská Cirkev je *Cirkev katolícka*.

* Cirkev katolícka je 1. *jednotná*, lebo vždy a všade jedno a to isté učí, tie isté sviatosti užíva, tú istú obetu, obetu omše svätej obetuje a jednu a tú istú viditeľnú hlavu má. Preto rímsko- a gréckokatolíci sú rovnaki katolíci, členovia tej istej Cirkvi.

* Ktorí katolíci užívajú obrad západný, čiže rímsky, to sú *západní katolíci, rímskokatolíci*. Ktorí katolíci užívajú obrad východný (vostočnyj obrjad), to sú *východní katolíci*. Východní katolíci majú viaceré obrady, medzi ktorými je najrozšírenejší *grécky (byzantínsky) obrad*, ku ktorému patríme my, a preto sa menujeme *gréckokatolíkmi*. Náš cirkevný jazyk je *staroslovanský*. Iní gréckokatolíci užívajú grécky, koptský, sýrsky, arménsky a iné jazyky.

Cirkev katolícka je 2. *svätá*, lebo je svätý jej zakladateľ, jej učenie, prostriedky milosti sú sväté, a preto veriacich svojich za svätých môže vychovávať, ako už i mnoho svätých vychovala.

Cirkev katolícka je 3. *všeobecná*, čiže *soborná*, lebo odkedy ju Ježiš Kristus (Isus Christos) založil, odvtedy ustavične jestvuje a medzi všetkými národami sa rozširuje. Grécke slovo *katolík* znamená toľko, ako *všeobecný, soborný*.

Cirkev katolícka je 4. *apoštolská*, lebo jej učenie srovnáva sa s učením apoštolov a jej biskupi sú riadnymi nástupcami apoštolov.

* Pretože len v Cirkvi katolíckej nachádzame podstatné znaky jedinej Cirkvi Ježišovej (Isusa), preto len *Cirkev katolícka je pravá, od Ježiša Krista (Isusa Christa) založená Cirkev*.

* Kresťanské spoločnosti náboženské, od Cirkvi katolíckej odseknuté, nazývajú sa *sekty* (odpadnuté vierovyznania). Napr. luteráni, kalvíni, baptisti, salvisti, nazaréni, metodisti atď. Ani v jednom odpadnutom vierovyznaní nenachádzajú sa potrebné známky Cirkvi Kristovej (Christovej). Najmä chýba im nástupca Sv. Petra, rímsky pápež, t. j. hlava. Vieru svoju stále menia a ináč vyznávajú.

Ani *schizmatici* nie sú katolíkmi. Menujú seba neoprávnene aj „pravoslávnymi". Praví pravoslávni môžu byť len katolíci, lebo pravoslávny toľko znamená, ako „pravým spôsobom sláviaci Boha". Schizmatici nie sú pravoslávni, lebo: 1. nie sú údovia Cirkvi Kristovej (Christovej), 2. neuznávajú následníka Sv. Petra, rímskeho Otca, za viditeľnú hlavu Cirkvi a nepodrobujú sa mu.

3. O úlohe Cirkvi.

106. Na čo založil Ježiš Kristus (Isus Christos) Cirkev?

Ježiš Kristus (Isus Christos) založil Cirkev na to, aby ľudí k večnému spaseniu viedla.

* Katolícka Cirkev je Cirkvou *samospasiteľnou. Ktorí ľudia bez vlastnej svojej viny nie sú údmi Cirkvi katolíckej,* môžu byť spasení z Božej milosti, keď činia to, čo im Boh skrz ich svedomie prikazuje. Takíto patria duševne do Cirkvi.

107. Čím vedie Cirkev ľudí k večnému spaseniu?

Cirkev vedie ľudí k večnému spaseniu tým, že

1. ich neomylne *učí* pravému náboženstvu;
2. *riadi* ich svojimi zákonmi;
3. *posväcuje* ich prostriedkami milosti.

* Cirkev má úrad *učiteľský, riaditeľský a kňazský.*

108. Kto učí neomylne pravé náboženstvo v Cirkvi?

Pravé náboženstvo v Cirkvi neomylne učí *úrad učiteľský, či Cirkev učiaca.*

109. Kto patrí ku Cirkvi učiacej?

Ku Cirkvi učiacej patrí pápež a biskupi s ním spojení (sjednotení.)

* Cirkev učiaca je *neomylná.*

* Ostatní údovia Cirkvi, ktorí nepatria k Cirkvi učiacej, menujú sa spolu *Cirkev poslúchajúca.*

110. V čom sa nemôže mýliť Cirkev učiaca?

Cirkev učiaca sa nemôže mýliť v *učení viery a mravov.*

* V učení viery a mravov nachádza sa to, čo máme veriť a činiť, aby sme boli spasení.

111. Prečo sa nemôže mýliť Cirkev učiaca v učení viery a mravov?

Cirkev učiaca preto sa nemôže mýliť v učení viery a mravov, lebo Ježiš Kristus (Isus Christos) Cirkev svoju neopúšťa a Duch Svätý na veky zostáva s Cirkvou, ako to sám Ježiš Kristus (Isus Christos) prisľúbil.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) riekol apoštolom: 1. „Naučite vsja jazyky . . . *i se az s vami jesm vo vsja dni* do skončanija vika." („Učte všetky národy . . . a hľa, *ja s vami som po všetky dni,* až do konca sveta.") 2. „Az umoľju Otca i inoho Utišiteľa dasť Vam, *Ducha pravdy,* da budet s vami vo viky." („Ja budem prosiť Otca a pošle Vám iného Utešiteľa, *Ducha pravdy,* aby s vami zostal na veky.")

* Vo veciach učenia viery a mravov musíme sa držať toho, čo Cirkev učiaca učí, alebo na čom sa usnesie.

* Cirkev učiaca sa vo veciach viery a mravov usnáša dvojakým spôsobom: alebo sa usnášajú biskupi spolu s pápežom, alebo pápež sám.

* Keď sa biskupi celej Cirkvi shromaždia, aby vo veciach viery a mravov rozhodovali, také shromaždenie menuje sa *všeobecným snemom cirkevným,* čiže *vselenským soborom.* Rozhodnutia (usnesenia) takého snemu sú len vtedy platné, keď ich pápež prijme a potvrdí.

* Pápež nemôže sa mýliť vtedy, keď ako učiteľ Cirkvi rozhoduje vo veciach viery a mravov a keď od všetkých kresťanov žiada, aby učenie jeho prijali.

112. Čo hovorí Ježiš Kristus (Isus Christos) o tých, ktorí učenie Cirkvi neposlúchajú?

O tých, ktorí učenie Cirkvi neposlúchajú, Ježiš Kristus (Isus Christos) hovorí: „Ašče že ne poslušajet Cerkvi da budet jako jazyčnik i mytar" („Kto neposlúcha Cirkev, buď tebe jako pohan a publikán").

113. Aký hriech pácha odpadlík, to jest, kto sa od Cirkvi katolíckej odtrhne?

Odpadlík od viery, to jest, kto sa od Cirkvi katolíckej odtrhne, zapiera Ježiša Krista (Isusa Christa), a preto pácha veľmi veľký hriech.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) povedal svojim učeníkom: „Slušajaj vas mene slušajet, otmetajajsja vas mene otemetajetsja". („Kto vás slyší, mňa slyší; a kto vami opovrhne, mnou opovrhne.")

Napomenutie. Cti a miluj Cirkev katolícku ako matku svoju; poslúchaj a zachovávaj ochotne jej prikázania! Pamätaj, že: Katolícka cirkev pravá, spásu večnú ľuďom dáva!

4. Obcovanie svätých.

114. V čom záleží obcovanie svätých?

Obcovanie svätých záleží v tom, že žijúci a zomrelí údovia Cirkvi duchovne k sebe patria a vospolok pomáhať si môžu.

115. Kto patrí do obcovania svätých?

Do obcovania svätých patria:

1. na zemi žijúci kresťania-katolíci, čiže *Cirkev bojujúca;*

2. duše v očistci, čiže *Cirkev trpiaca;*

3. blahoslavení v nebi, čiže *Cirkev oslávená* (víťazná).

116. Čím nám pomáhajú blahoslavení v nebi?

Blahoslavení v nebi pomáhajú nám tým, že sa za nás modlia.

* My ctíme blahoslavených v nebi a prosíme o ich primluvu.

* Sviatok *Všetkých Svätých* slávime prvú nedeľu po *Soslaní Ducha Svätého (Sošestvii Sv. Ducha).*

117. Čím môžeme pomáhať dušiam v očistci?

Dušiam v očistci môžeme pomáhať modlitbou, dobrými skutkami, odpustkami a zvlášte obeťou svätej omše.

* Dní všetkých zomrelých *(zádušné soboty)* je päť: sobota pred nedeľou mäsopustnou; 2., 3., 4. sobota veľkého pôstu a sobota pred Soslaním Ducha Svätého (Sošestvijem Sv. Dúcha).

118. Čím si môžu pomáhať na zemi žijúci kresťania-katolíci?

Na zemi žijúci kresťania-katolíci môžu si pomáhať svätou omšou, modlitbou a dobrými skutkami.

* Cirkev má *spoločné duchovné poklady,* v ktorých majú podiel všetci, ktorí do obcovania svätých patria. Takéto poklady sú zvlášte: zásluhy Ježiša Krista (Isusa Christa) a svätých, svätá omša, sviatosti. V týchto pokladoch teda nemôžu mať podiel: 1. tí, čo nie sú pokrstení; 2. ktorí patria k inému vierovyznaniu; 3. ktorí sú z Cirkvi vyobcovaní; konečne 4. tí, ktorí sú už zatratení.

Napomenutie. Modlievaj sa za mŕtvych a odporúčaj sa do ochrany svätých, zvlášte Panny Márie (Ďivy Marii) a tvojho svätého patróna, ktorého meno nosíš.

Desiaty článok.

„Ispoviduju jedino kreščénie vo ostavlénije hrichov". „Vyznávam jeden krst na odpustenie hriechov."

119. Čo nás učí apoštolské vyznanie viery o odpustení hriechov?

O odpustení hriechov učí nás apoštolské vyznanie viery, že v Cirkvi môžeme obsiahnuť odpustenie všetkých hriechov.

* Odpustenie hriechov môžeme obsiahnuť vo sviatostiach *krstu a pokánia* (kreščenije i pokajanije).

Napomenutie. Vzdávaj chválu Bohu, že dal Cirkvi moc odpúšťať hriechy, lebo keby si zomrel v ťažkom (smrteľnom) hriechu, nikdy by si nemohol prísť do kráľovstva nebeského.

Jedenásty článok.

„Čáju voskresénija mértvych". „Verím vo vzkriesenie zmŕtvych".

120. Čo sa stáva pri smrti človeka?

Pri smrti človeka oddelí sa duša od tela a telo sa navráti do zeme.

* Cirkev má v úctivosti telá mŕtvych a pochováva ich s *posvätením.* Pálenie mŕtvol uráža cit nábožnosti a úcty, preto ho Cirkev prísne zakazuje.

121. Ako dlho zostane telo človeka v zemi?

Telo človeka zostane v zemi do konca sveta.

122. Čo sa stane s telom človeka na konci sveta?

Na konci sveta Boh vzkriesi telo človeka, čiže nanovo a naveky spojí telo s dušou.

* Po vzkriesení i telo bude mať podiel v odmene alebo v pokute, ako voľakedy malo podiel v dobrých alebo v zlých skutkoch.

* Všetci vstaneme zmŕtvych, ale nie v jednakom tele. Telo dobrých bude krásne a oslávené, telo zlých ošklivé.

Napomenutie. Všetci zomrieme, ale kedy, to nevieme; preto máme byť vždy prichystaní. I Ježiš Kristus (Isus Christos) povedal: „Bdite ubo jako ne viste ni dne ni časa" (Bedlite teda, lebo neviete ani dňa, ani hodiny"). Nikdy neužívaj svojho tela ku zlému a ži tak, aby si voľakedy v oslávenom tele mohol vstať. Máš vedieť, že: Aké s telom nažívanie, také bude zmŕtvychvstanie.

Dvanásty článok.

„I žízni búduščaho víka. Amiň".
„I v život budúceho veku. Amen".

123. Čo sa stane s našou dušou, keď zomrieme?

Keď zomrieme, Boh bude hneď súdiť našu dušu.

* Po smrti našu dušu bude súdiť Boh z toho, čo sme mysleli, vyprávali, činili, alebo čo sme zameškali.

124. Ako menujeme súd, nasledujúci po smrti?

Súd, nasledujúci po smrti, menujeme *osobitným súdom.*

125. Kam príde duša po osobitnom súde?

Po osobitnom súde príde duša alebo do neba, alebo do očistca, alebo do pekla.

126. Kroré duše prídu do neba?

Do neba prídu duše dobrých, ktorí sú celkom bez hriechu a pokuty nezasluhujú.

127. Čím odmeňuje Boh dobrých v nebi?

Boh odmeňuje dobrých v nebi nevýslovným blahoslavenstvom; oni z tvári do tvári vidia Boha a spojujú sa s ním vo večnej láske.

* Odplata v nebi nie je jednaká; tí, ktorí činili viac dobrého, obsiahnu väčšiu odplatu.

128. Ktoré duše prídu do očistca?

Do očistca prídu duše tých, ktorí majú všedné hriechy alebo zasluhujú ešte dočasnú pokutu.

* Trest v očistci trvá len *do času,* tak ako aj na zemi; ale trest pekelný trvá naveky.

129. Dokiaľ zostane duša v očistci?

Duša zostane v očistci, kým sa neočistí od svojich hriechov a kým svoj trest nevytrpí.

* Očistec ostane do posledného súdu; potom bude len nebo a peklo.

130. Ktoré duše prídu do pekla?

Do pekla prídu duše zlých, ktorí zomreli v smrteľnom hriechu.

131. Čím tresce Boh zlých v pekle?

Zlých v pekle tresce Boh večnou mukou; oni Boha vidieť nikdy nemôžu a večným ohňom sú trápení.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) hovorí o zatratených: „Červ ich ne umirajet i oheň ne uhasajet„ (Červ ich neumiera a oheň ich nevyhasína).

* Smrť, súd, nebo, alebo peklo sú štyri *posledné veci* človeka.

132. Čo znamená na konci vyznania viery slovo: „Amiň"?

Slovo „Amiň" na konci vyznania viery znamená: „staň sa, tak je", to jest, že pevne veríme všetko, čo sa v tom vyznaní nachádza.

* Napomenutie. „Vo vsich slovesich tvoích pominaj posľidňaja tvoja, i vo viki ne sohrišiši.
(„Vo všetkých skutkoch svojich rozpomínaj sa na posledné veci a nezhrešíš na veky". Kn. Sirach. 7, 40.)

Boh dáva Mojžišovi desať prikázaní.

Druhá časť.

O prikázaniach.

Aby sme mohli byť spasení, musíme po druhé robiť, čo Boh prikazuje.

133. Či je dosť ku spaseniu len veriť, čo Boh zjavil?

Ku spaseniu nie je dosť len veriť, čo Boh zjavil, ale musíme aj robiť, čo Boh prikazuje.

* Ježiš (Isus) riekol jednému mládencovi: „Ašče choščeši vniti v život, sobľudi zapovidi" („Ak chceš vojsť do života, zachovaj prikázania").

* Keď robíme, čo Boh prikazuje, vtedy žijeme podľa viery, to jest, vtedy je naša *viera živá.*

(Viera prvých kresťanov.)

A) O hlavnom prikázaní.

134. Ako znie hlavné prikázanie, čo všetky ostatné prikazy v sebe zahrnuje?

Hlavné prikázanie, čo všetky ostatné prikazy obsahuje, znie takto:

1. „Vozľubiši Hospoda Boha tvojeho vsim serdcem tvoim, vseju dušeju tvojeju, vseju mysliju tvojeju i vseju siloju tvojeju". (Milovať budeš Pána, Boha Tvojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, z celej mysli svojej a zo všetkej sily svojej.)

2. „Vozľubiši bližňaho tvojeho, jako samaho sebe." (Milovať budeš bližného svojho ako seba samého.)

135. Čo žiada od nás hlavné prikázanie?

Hlavné prikázanie žiada od nás, aby sme Boha nadovšetko milovali a svojho bližného aby sme milovali ako seba samých.

1. O láske k Bohu.

136. Kedy milujeme Boha nadovšetko?

Boha milujeme nadovšetko vtedy, *keď činime to, čo sa Bohu ľúbi* a hotoví sme radšej všetko stratiť, ba i zomrieť, než Boha ťažkým hriechom uraziť. (Abrahám. Svätí mučeníci.)

137. Prečo máme Boha milovať nadovšetko?

Boha máme milovať nadovšetko preto, 1. lebo Boh je nekonečne dobrý a lásky hodný, 2. lebo od neho všetko dobré dostávame.

Napomenutie. Často, zvlášte však v čas pokušenia ku zlému, vzdychaj takto k Bohu: Radšej chcem umrieť, než Teba, nekonečne dobrého Boha môjho, uraziť.

2. O láske k sebe samým a o láske k bližnému.

O samoláske dobre sporiadanej.

138. Kedy máme lásku k sebe dobre sporiadanú?

Lásku k sebe máme dobre sporiadanú vtedy, keď sa viacej staráme o dušu a o jej spasenie, než o telo a o časné veci.

* „Kaja bo polza čeloviku, ašče mir ves priobriaščet, dušu že svoju otščetit" („Čo osoží človekovi, keby i celý svet získal, ale na duši svojej škody by utrpel?") — hovorí Ježiš Kristus (Isus Christos). (Mat. 16. 26.)

O láske k bližnému.

139. Kto je náš bližný?

Náš bližný je každý človek: či priateľ, či nepriateľ. (Milosrdný Samaritán.)

* Ježiš (Isus) hovorí: Po sem poznajut vas vsi, jako učenici moji jeste, ašče ľubov imate druh ko druhu" („Po tom vás poznajú všetci, že ste moji učeníci, ak budete mať lásku jedni k druhým.")

140. Kedy milujeme bližného, ako seba samého?

Bližného vtedy milujeme, ako seba samého, keď zachovávame tento príkaz Ježišov (Isusa): „Vsja jelika ašče choščete da tvorjať vam čelovici i vy tvorite im takožde." („Všetko čokoľvek chcete, aby vám ľudia činili, aj vy čiňte im.")

141. Prečo máme milovať každého človeka?

Každého človeka máme milovať preto, lebo to Boh prikazuje a tiež preto, lebo každý človek je stvorený na obraz Boží.

142. Či máme milovať i našich nepriateľov?

I našich nepriateľov máme milovať, lebo i oni sú naši bližní a Ježiš Kristus (Isus Christos) zvlášť prikázal, aby sme i našich nepriateľov milovali.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) riekol: „Ľubite vrahy vaša, blahotvorite nenavidjaščim vas i molitesja za honjaščich vy i kleveščuščich vy" („Mitujte nepriateľov svojich, dobre čiňte tým, ktorí Vás nenávidia a modlite sa za prenasledovateľov a ohováračov vašich"). Keď visel na kríži, modlil sa takto za svojich nepriateľov: „Otče odpusti im, ne vidjať bo čto tvorjať" („Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia").

143. Čím ukazujeme zvlášte, že nášho bližného milujeme?

Že nášho bližného milujeme, to ukazujeme zvlášte telesnými a duchovnými skutkami milosrdenstva.

* *Telesné skutky milosrdenstva* sú: 1. lačných kŕmiť; 2. smädných napájať; 3. nahých zaodievať; 4. pocestných do hospody prijímať; 5. väzňov vykupovať; 6. nemocných navštevovať; 7. mŕtvych pochovávať.

(Sv. Mikuláš, sv. Alžbeta. Milosrdné sestry.)

* *Duchovné skutky milosrdenstva* sú: 1. hriešnikov karhať; 2. neumelých vyučovať: 3. pochybujúcim dobre radiť; 4. zarmútených tešiť; 5. krivdu trpezlivo znášať; 6. ubližujúcim nám odpúšťať; 7. za živých a mŕtvych sa modliť.

(Svätý Ján Krstiteľ, sv. František Salezský.)

B) O desiatich Božích prikázaniach.

144. Ktoré prikázania obsahujú obšírnejšie naše povinnosti k Bohu a bližnému?

Naše povinnosti k Bohu a bližnému obsahuje obšírnejšie desať Božích prikázaní.

145. Ako znie Desatoro Božích prikázaní? — (Viď str. 15.)

* Boh na *hore Sinai* vyhlásil Desatoro prikázaní ľudu izraelskému a na dvoch kamenných tabuliach napísané dal ich Mojžišovi.

Prvé Božie prikázanie.

„Az jesm Hospoď Boh tvoj, da ne budut tebi bozi inii kromi mene." (Ja som Pán, Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal.)

146. Čo prikazuje Boh v prvom prikázaní?

V prvom prikázaní Boh prikazuje, aby sme v neho verili a dúfali, milovali ho a klaňali sa mu.

147. Kto sa prehrešuje proti viere?

Proti *viere* sa prehrešuje: 1. kto o pravdy viery nedbá alebo o nich svojou vinou pochybuje; 2. kto proti poznaným pravdám viery rozpráva alebo vieru zapiera.

148. Čo je zvlášť nebezpečné našej viere?

Našej viere je zvlášť nebezpečné, keď počúvame reči proti katolíckej viere, alebo také spisy čítame.

* Ľahko sa prehreší proti viere, kto sa zúčastňuje na obradoch (ceremoniách) druhého, nekatolíckeho náboženstva, alebo kto protináboženské noviny, knihy číta.

149. V čo máme dúfať od Boha?

Od Boha máme dúfať vo večné blahoslavenstvo a všetko, čo je potrebné k jeho dosiahnutiu.

* I v pozemské veci môžeme dúfať od Boha, nakoľko sú k nášmu živobytiu potrebné a neprekážajú nášmu večnému spaseniu.

150. Kto sa prehrešuje proti nádeji?

Proti *nádeji* sa prehrešuje, 1. kto nedôveruje, že mu Boh odpustí a že mu pomôže; 2. kto opovážlive dôveruje.

* V milosrdenstvo Božie nedúfal, to jest *zúfal*, napr. Kain, Judáš.

* Opovážlive dôveruje, kto sa dopúšťa hriechu najviac preto, že je Boh milosrdný. (Ľudia za času Noema.)

151. Kto sa prehrešuje proti láske k Bohu?

Proti *láske* k Bohu sa prehrešuje, kto nezachováva Božie prikázania, alebo repce proti Božiemu riadeniu.

152. Kedy sa klaniame Bohu?

Bohu sa klaniame vtedy, keď mu takú úctu vzdávame, aká prislúcha nášmu najvyšiemu Pánovi.

* *Poklona* alebo klaňanie sa patrí len Bohu.

153. Čím dávame najavo, že sa klaniame Bohu?

Že sa Bohu klaniame, dávame najavo tým, že sa modlíme, že kľačíme a že sme prítomní na verejných službách Božích.

* *Povinní sme vzdávať Bohu úctu i zovnútorne,* lebo človek pozostáva nielen z duše, ale i z tela a tiež preto, lebo *Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil zovnútornú bohoslužbu* pri svätej omši a pri sviatostiach. Cirkev užíva *obrady* (ceremónie), aby učinila bohoslužbu slávnostnejšou a poučnejšou.

154. Kto sa prehrešuje proti poklone, Bohu patriacej?

Proti poklone, Bohu patriacej, prehrešuje sa ten, 1. kto sa nemodlieva; 2. kto zo svätých vecí robí žarty alebo posmechy; 3. kto pácha svätokrádež, poveru (babonu) a modlárstvo.

155. Kto pácha svätokrádež?

Svätokrádež pácha, kto niektorú sviatosť nehodne prijíma, alebo Bohu zasvätené miesta, veci, osoby zneucťuje.

* Aj to je hriech, keď niekto svätý úrad, posvätenú vec, alebo inú duchovnú vec predáva alebo kupuje. Toto nazývame *svätokupectvom* (simonia).

156. Kto sa dopúšťa povery či babony?

Povery či babony sa dopúšťa, kto nejakej veci pripisuje takú tajnú moc, akú jej Boh nedal.

* Poverou je napr. *veštiť* (vykladať) z karát, zo snárskej knihy, ruky atď., *piatok, číslo 13* pokladať za nešťastie, užívať posvätné veci, modlitby proti obyčaju a učeniu Cirkvi.

157. Koho menujeme modlárom?

Modlárom menujeme toho, kto sa klania nejakému stvoreniu ako Bohu, čo pohania činili.

Napomenutie. Vzbudzuj v sebe často vieru, nádej a lásku; nezanedbávaj nikdy rannú a večernú modlitbu, v kostole chovaj sa úctive! Ak môžeš, pomáhaj ozdobovať kostol!

O úcte svätých.

158 Čo učí cirkev o úcte svätých?

O úcte svätých Cirkev učí, že svätých ctiť je dobré a úžitočné.

159. Prečo ctíme svätých?

Svätých ctíme preto, lebo 1. boli veľmi čnostného života; 2. lebo i sám Boh ich oslávil.

* Už tu na zemi ctíme výborných a čnostných ľudí, tým slušnejšie je ctiť svätých, ktorí sú v nebi.

160. Koho ctíme najviac zpomedzi svätých?

Zpomedzi svätých najviac ctíme Prečistu Pannu Máriu (Ďivu Mariju).

161. Prečo ctíme medzi svätými najviac prečistu Pannu Máriu (Ďivu Mariju)?

Medzi svätými preto ctíme najviac Prečistú Pannu Máriu (Ďivu Mariju), lebo 1. ona je matka Božia, a preto 2. ona je z milosti Božej najsvätejšie stvorenie, 3. svojou primluvou môže nám u Boha najviac pomáhať.

* Medzi svätými zvlášte ctíme ešte *sv. Jozefa,* ako ochrancu Cirkvi, *sv. Mikuláša (Nikolaja),* patrona východnej Cirkvi, sv. apoštolov *Petra a Pavla,* sv. svjaščennomučenika *Jozafata, svätého Alojza,* ochrancu mládeže a svojho *ochrancu,* ktorého meno sme dostali pri svätom krste.

* Svätých ctíme tým spôsobom, že 1. ich príklad nasledujeme; 2. o primluvu ich prosíme; 3. ich sviatky svätíme; 4. ich obrazy a pozostatky (relikvie) máme v úctivosti.

* Svätým sa *neklaniame,* ani Panne Márii (Ďivi Mariji) nie; len Bohu sa smieme klaňať.

162. Prečo prosíme svätých o primluvu?

Svätých preto prosíme o primluvu, lebo oni svojím orodovaním môžu nám u Boha mnoho vykonať.

Napomenutie. Svätí boli najlepší a najčnostnejší ľudia tu na zemi. Zapamätaj si, že vtedy ich ctíš najlepšie, keď ich príklad nasleduješ!

O obrazoch a ostatkoch svätých.

163. Prečo máme v úctivosti obrazy svätých:

Obrazy svätých preto máme v úctivosti, lebo nás na Boha, na Ježiša Krista (Isusa Christa), na svätých upomínajú a k pobožnosti nás povzbudzujú.

* Úctyhodný je zvlášte *kríž,* to jest obraz ukrižovaného Ježiša Krista (Isusa Christa).

* Pribytok katotíka poznáme najlepšie podľa toho, že je ozdobený krížom, obrazom Ježiša Krista (Isusa Christa) a Panny Márie (Ďivy Marii).

* Pred obrazmi alebo sochami svätých modliť sa nie je modlárstvom, lebo nie k obrazom, alebo sochám sa utiekame, lež k tým, ktorých obraz, alebo socha predstavuje. Ako je krásne, keď dieťa má v úctivosti obraz svojich rodičov, tak slušné je aj to, keď máme v úctivosti obrazy svätých.

164. Prečo ctíme relikvie, ostatky svätých?

Relikvie, čiže ostatky svätých ctíme preto, lebo sú to vzácne pamiatky, ktoré nám zostaly po Ježišovi Kristovi (Isusu Christu) alebo po svätých a pretože Boh vyznačil mnohokrát sväté relikvie zázrakmi.

* Najsvätejšie relikvie sú *ostatky sv. kríža* Ježiša Krista (Isusa Christa). Na oltári je plátená šatôčka: *antimenzion,* v ktorej sú zašité ostatky niektorého svätého. Na antimenzione sa koná sv. omša.

Druhé Božie prikázanie.

„Ne prizyvaj imja Hospoda Boha tvojeho na daremno".
(Nevezmeš mena Božieho nadarmo.)

165. Kto sa prehrešuje proti druhému božiemu prikázaniu?

Proti druhému Božiemu prikázaniu prehrešuje sa ten, kto sväté meno Božie uráža.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) učil nás modliť sa: „Da svjatitsja imja Tvoje". („Posväť sa meno Tvoje").

166. Kto uráža sväté meno Božie?

Sväté meno Božie uráža: 1. kto meno Božie ľahkomyseľne, neúctivo vyslovuje; 2. kto sa rúha Bohu alebo preklína; 3. kto hriešne prisahá; 4. kto sľub svoj nezadrží.

167. Kto hreší rúhaním sa Bohu?

Rúhaním sa Bohu hreší, kto proti Bohu, Ježišovi Kristovi (Isusu Christu), alebo proti Panne Márii (Ďivi Marii) a svätým z úst potupné slová vypúšťa.

* V starom zákone bolo ustanovené, že: „Naricajaj že imja Hospodne, smertiju da umret: Kamenijem da pobijut jeho ves sonm Izrailskij." („Kto sa menu Božiemu rúha, nech zomrie; nech ho ukameňuje celý zástup".) (Mojž. III. 24. 16)

168. Kto hreší preklínaním?

Preklínaním hreší, kto v hneve sebe, alebo druhému od Boha zlé žiada.

169. Čo znamená prísahať?

Prisahať znamená volať za svedka Boha, že hovoríme pravdu.

170. Kto prisahá hriešne?

Hriešne prisahá, 1. kto bez potreby prisahá; 2. kto krivo (falošne) alebo v pochybnosti prisahá; 3. kto prisahá, že zlé učiní, alebo že dobré opustí.

* Kto sľúbil niečo prísahou a nechce to dodržať, pácha *zrušenie prísahy,* vierolomstvo.

171. O kom hovoríme, že činí sľub?

Kto Bohu nejaký dobrý skutok sľubuje, o tom hovoríme, že činí sľub.

* Sľub učiniť slobodno len po vážnom rozmyslení; lebo kto nechce splniť, čo pod ťarchou hriechu Bohu sľúbil, pácha hriech. Ale ak nemôžeme splniť sľub, vtedy máme prosiť duchovného otca o radu.

Napomenutie. Daj pozor, aby si si nenavykol preklínať; to je ohavnou obyčajou surových a bezbožných ľudí. Neprisahaj ľahkomyseľne! Vo svojich nehodách pobožne volaj o pomoc sväté meno Ježiša Krista (Isusa Christa)!

Tretie Božie prikázanie.

„Pamjataj, abys deň neďiľnyj svjatil".
(Spomni, aby si deň sviatočný svätil.)

172. Čo prikazuje Boh v treťom prikázaní?

V treťom prikázaní Boh prikazuje, aby sme deň Pána, to jest *nedeľu,* svätili.

* V Starom zákone bola sobota dňom Pána; avšak my kresťania svätíme *nedeľu,* lebo Ježiš Kristus (Isus Christos) v nedeľu vstal zmŕtvych.

173. Ako máme svätiť nedeľu?

Nedeľu máme tak svätiť, že 1. službu Božiu *(svätú omšu)* počúvame, 2. že všednú prácu nekonáme ani iným konať nekážeme.

* Okrem služby Božej je veľmi užitočné a potrebné, aby sme v nedeľu i *kázeň* počúvali. Ježiš (Isus) hovorí: „Iže jesť ot Boha slovo božije poslušajet". („Kto je z Boha, slovo Božie slyší".) V nedeľu máme pristupovať i ku sviatostiam, máme ísť na *nešpory (utreňu, večerňu)* a na kresťanské vyučovanie, máme čítať nábožné knihy a vykonávať skutky milosrdenstva. (Napr. nemocných navštíviť.)

174. Ktoré sú všedné práce?

Všedné práce sú telesné práce, ktoré vykonáva obyčajne čeľaď, služobní, nádenníci a remeselníci.

* Napr. rúbať, kosiť, orať, mlátiť, šiť, prať atď. neslobodno. — Kreslenie, maľovanie, písanie (aj na stroji) a podobné práce nie sú telesné, ale duševné, preto sú dovolené.

175. Kedy slobodno i v nedeľu konať všednú prácu?

Všednú prácu slobodno vtedy konať i v nedeľu, keď to nevyhnutná potreba vyžaduje.

* Nevyhnutná potreba vyžaduje všednú prácu v nedeľu napr. v čase nebezpečenstva, ohňa, povodne, alebo inej nehody, taktiež keď to úcta Božia, veľká núdza alebo láska k bližnému požaduje.

Napomenutie. Svedomite zasväcuj nedeľu, aby si tak zaslúžil Božie požehnanie na budúci týždeň! Neužívaj k zábavám slobodný čas nedeľný, ale maj vtedy starosť o svoju dušu! Zvlášte chráň sa takých, čo hlučnými a hriešnymi zábavami znesväcujú svätý nedeľný čas!

Štvrté Božie prikázanie.

„Čti otca tvojeho i mater tvoju, da blaho ti budet i dolhoľiten budeš na zemli".
(Cti otca svojho i matku svoju.)

176. Čo prikazuje Boh vo štvrtom prikázaní?

Vo štvrtom prikázaní Boh prikazuje, aby sme našich rodičov ctili, milovali a im poslušní boli.

177. Prečo máme svojich rodičov ctiť a milovať?

Svojich rodičov máme ctiť a milovať preto, lebo oni sú po Bohu najväčší naši dobrodinci.

178. Čím máme ukázať, že svojich rodičov ctíme a milujeme?

Že svojich rodičov ctíme a milujeme, to máme ukázať tým, že ich nezarmucujeme, za nich sa modlíme a v núdzi im pomáhame.

(Malý Ježiš [Isus] v Nazarete.)

179. Čo sľúbil Boh tým dietkam, ktoré ctia svojich rodičov?

Tým dietkam, ktoré ctia svojich rodičov, Boh sľúbil požehnanie a blahoslavenstvo.

(Sem. Jafet.)

180. Čo očakáva tie deti, ktoré svojich rodičov nectia?

Tie deti, ktoré svojich rodičov nectia, očakáva hanba a potupa od ľudí, od Boha však trest i na tomto, i na druhom svete.

(Chám. Synovia Heliho. Absolon.)

* Proti úcte a láske k rodičom hreší, kto sa za rodičov hanbí, alebo nimi opovrhuje, ich chyby vypráva, proti nim je surový a vzdorovitý, s nimi sa dohaduje, ich neposlúcha, zlé im praje, ba najviac, keď ich aj bije.

181. Okrem rodičov koho máme ešte poslúchať?

Okrem rodičov máme poslúchať ešte i cirkevných a svetských predstavených.

* *Cirkevní predstavení sú:* pápež, biskupi a duchovní otcovia. *Svetskí predstavení sú:* kráľ, prezident republiky, vrchnosti, učitelia, majstri.

182. Kedy neslobodno poslúchať rodičov a predstavených?

Rodičov a predstavených neslobodno poslúchať vtedy, keby nám niečo takého rozkazovali, čo je proti vôli Božej.

* Sv. Peter apoštol hovorí: „Povinovatisja podobajet Bohovi pače, neželi čelovikom" („Viac máme poslúchať Boha, než ľudí") (Skutky apošt. 5, 29.)

* Občania sú povinní voliť si *dobrých predstavených a poslancov* a tak napomáhať, aby správa krajiny a zákony zodpovedaly vôli Božej.

Napomenutie. Poslúchaj rád rodičov a predstavených svojich podľa príkladu dieťaťa Ježiša (Isusa)! Buď im povďačný počas celého svojho života a modlievaj sa za nich! Nezabúdaj ani na úctu, ktorou si povinný *starším!*

Piate Božie prikázanie.

„Ne ubij." (Nezabiješ.)

183. Kto hreší proti piatemu Božiemu prikázaniu?

Proti piatemu prikázaniu hreší ten, kto bližnému, alebo sám sebe uškodí na tele, alebo na duši.

184. Kto škodí bližnému na tele?

Bližnému na tele škodí ten, kto mu na zdraví ublíži, surovo s ním zaobchádza, alebo ho zavraždí.

* Bližnému na tele škodíme i vtedy, keď mu život zhorčujeme a skracujeme *hnevom, závisťou* a podobným.

* Už aj *úmysel* vraždiť je veľkým hriechom. Tí, ktorí v *súboji* (duel) zápasia a pri ňom pomáhajú, sú vytvorení z Cirkvi.

185. Kto sa prehrešuje proti svojmu vlastnému telu?

Proti vlastnému telu sa prehrešuje, kto svoje zdravie alebo svoj život bez potreby vydáva v nebezpečenstvo, alebo si život odoberie.

* Zdravie a život vydáva v nebezpečenstvo napríklad, kto je *nemierny* v jedení a pití, kto je *hnevlivý* alebo *nemravný* a výstupný.

* Kto si odoberie život, je *samovrah;* pácha najhroznejší hriech proti sebe a viac ho nemôže už napraviť. Samovrah nemôže byť účastným cirkevného pohrebu, ak zomrel bez ľútosti, vynímajúc, že svoj skutok spáchal v pomätenosti mysle.

186. Kto škodí bližnému na duši?

Bližnému na duši škodí, kto ho *pohoršuje*, to jest k hriechu zvádza.

* Ježiš (Isus) hovorí: „Iže ašče soblaznit jedinaho malych sich virujuščich vo mja, une jest jemu, da obisitsja žernov oselskij na vyji jeho, i potonet v pučiňi morskij". („Kto jedného pohorší z týchto malučkých, ktorí vo mňa veria, lepšie by mu bolo mlynský kameň na krky zavesiť a vhodiť do morskej hlbočiny") a zase „Hore čeloviku tomu, imže soblazň prichodit" („Beda človekovi, z ktorého pohoršenie pochádza".) (Mat. 18. 6. 7.)

* Druhého k hriechu zvádza, kto vypráva bezbožné, alebo nemravné veci, také knihy, alebo obrazy dáva druhým, zlým príkladom slúži, hriešnu vec radí, na zlé učí alebo zvádza, druhému ku hriechu napomáha, druhého hriech chváli.

187. Čo máme činiť, ak sme uškodili bližnému na tele, alebo na duši?

Ak sme uškodili bližnému na tele alebo na duši, musíme ten hriech nielen oľutovať, ale i spôsobenú *škodu musíme nahradiť*, nakoľko možno.

188. Kto škodí sebe samému na duši?

Sebe samému na duši škodí, kto hriech spácha.

Napomenutie. Buď tichý, pokojamilovný, varuj sa zlých spoločníkov, ktorí ťa k hriechu zvádzajú, ale ani ty nezvádzaj druhého ku hriechu! Z rozpustilosti nebuď ukrutný ani proti zvieratám, lebo to vedie časom k ukrutnosti proti ľuďom.

Šieste Božie prikázanie.

„Ne čužolož". (Nezosmilniš.)

189. Kto hreší proti šiestemu Božiemu prikázaniu?

Proti šiestemu Božiemu prikázaniu hreší ten, kto s hriešnou vôľou myslí, hovorí, počúva, pozerá, alebo činí necudné veci.

* Svätý Pavel apoštol hovorí: „Nečistota nech sa ani nespomína medzi vami".

* Nečistými myšlienkami hreší ten, kto sa schválne nimi zapodieva a v nich radosť nachádza. Kto nechtiac vidí alebo počuje nečistú vec, ten nehreší.

* K nečistote zvádzajú zkazení ľudia, neslušné obrazy a čítania, opilstvo a lenivosť.

190. Prečo sa máme zvlášte chrániť hriechov nečistoty?

Hriechov nečistoty máme sa chrániť zvlášte preto, lebo sú to veľmi ošklivé a nebezpečné hriechy.

191. Prečo sú hriechy nečistoty nebezpečné?

Hriechy nečistoty sú preto veľmi nebezpečné, lebo telo a dušu kazia a človeka do hanby a zatratenia prinášajú. (Sodoma a Gomora.)

* Aby sme do hriechov nečistoty neupadli: 1. máme sa chrániť všetkého, čo k nečistote zvádza; 2. máme sa často spovedať a prijímať; 3. v pokušení máme prosiť Boha o pomoc; 4. máme mať na mysli, že Boh všetko vidí a že v každom okamžení môžeme zomrieť.

* Keď nevieme, či sa niečo protiví čistote, máme sa toho chrániť a prosiť rodičov alebo duchovného otca o radu.

* Ježiš (Isus) hovorí: „Blaženni čistym serdcem jako tii Boha uzrjat". („Blahoslavení čistého srdca, lebo oni Boha vidieť budú".)

Napomenutie. Dávaj pozor na sv. čistotu, lebo tá je veľkou okrasou tvojej duše! Hoci ťa nikto nevidí, nikdy nečiň nič takého, čo by si sa neopovážil učiniť pred rodičmi a pred slušnými ľuďmi.

Siedme Božie prikázanie.

„Ne ukradi". (Nepokradneš.)

192. Kto hreší proti siedmemu Božiemu prikázaniu?

Proti siedmemu Božiemu prikázaniu hreší ten, kto bližnému nespravodlivo škodu činí.

193. Kto činí nespravodlivo škodu svojmu bližnému?

Škodu činí nespravodlivo svojmu bližnému ten: 1. kto majetok bližného ukradne, alebo pokazí; 2. kto svojho bližného oklame.

* Kto cudzí majetok potajomky berie, ten *kradne:* kto ho násilne berie, ten pácha *lúpež. Klamstvom* hreší, kto falšovaním, napríklad falšovanými peniazmi, falošnou mierou, zlým tovarom, škodí druhému. Aj *úžerou* hreší človek, keď totižto za pôžičku príliš veľký úrok prijíma. Aj ten hreší, kto prijíma ukradnutú vec, zapríčiňuje alebo pomáha poškodiť druhého; taktiež, kto *nájdenú* vec vlastníkovi nevráti, kto *dlžoby* svoje vyplatiť nechce.

194. Čo máme činiť, keď je u nás cudzia vec, alebo keď sme zapríčinili druhému škodu?

Cudziu vec *musíme navrátiť;* škodu však nahradiť, len čo môžeme, lebo ináč nedosiahneme odpustenie od Boha.

* Cudzí majetok môžeme vrátiť aj potajomne.

* Keď ohľadne náhrady máme pochybnosť, prosme o radu duchovného otca.

* Keď vlastníka ukradnutej veci alebo jeho dedičov nájsť nemôžeme, vtedy tú vec alebo majetok musíme dať chudobným alebo obetovať ju na nejaký svätý cieľ.

* *Vlastný svoj majetok* musíme užívať podľa vôle Božej. Nesmieme majetok svoj *premárniť,* ale ani *lakomí* nesmieme byť a chudobných máme radi napomáhať.

Napomenutie. Neopúšťaj cestu statočnosti! Ani malú vec nikdy neodcudzuj, ani rodičom! Buď spokojný s tým, čo máš a čo nadobudneš statočným spôsobom! Cudzie imanie nemá božské požehnanie.

Ôsme Božie prikázanie.

„Ne buď svidkom falšivym protiv bližňaho tvojeho". (Neprerieknež krivého svedectva proti bližnému svojmu.)

195. Kto hreší proti ôsmemu Božiemu prikázaniu?

Proti ôsmemu prikázaniu Božiemu hreší ten, kto luhá alebo bližnému na cti utŕha.

(Falošní svedkovia proti Ježišovi-Isusu.)

196. Kto hreší luhaním?

Luhaním hreší, kto hovorí nepravdu, aby druhého do omylu priviedol.

* Ježiš (Isus) riekol: „Diavol jesť otcem lži". (Diabol je otcom lži".) Sävté Písmo hovorí: „Lživyja usta skverny pred Bohom". („Luhavé ústa ošklivé sú pred Pánom.")

* Každá lož je hriechom i vtedy, keď niekto zo žartu luhá. Kto sa *pretvaruje*. i ten luhá (pokrytec).

197. Kto škodí svojmu bližnému na cti?

Svojmu bližnému škodí na cti: 1. kto bez dostatočnej príčiny o druhom zlé predpokladá alebo o ňom zlé za isté má; 2. kto svojho bližného ohovára; 3. kto svojho bližného vysmieva (prezýva) alebo potupuje.

* Kto o druhom bez dostatočnej príčiny zlé predpokladá, hreší *krivým podozrievaním;* kto bez dostatočnej príčiny o ňom zlé za isté má, hreší *opovážlivým posudzovaním.*

* „Nesudite da ne sudimi budete" („Nesúďte, aby ste neboli súdení"), hovorí Ježiš (Isus).

198. Kto hreší ohováraním?

Ohováraním hreší, kto chyby bližného bez potreby odkrýva.

* Chyby bližného len vtedy máme pred druhým vyjaviť (napr. pred rodičmi alebo predstavenými), keď ho tým spôsobom napraviť alebo iné zlo odstrániť môžeme.

199. Kto hreší nactiutŕhaním alebo osočovaním?

Nectiutŕhaním alebo osočovaním hreší, kto na bližného vymýšľa chyby, ktorých nemá, alebo chyby jeho zväčšuje.

200. Čo je povinný, kto česť bližného ohováraním alebo nactiutŕhaním urazil?

Kto ohováraním alebo nactiutŕhaním česť bližného urazil, *je ho povinný odprosiť* a čo hovoril, *odvolať.*

* Kto učinil škodu ohováraním a to vopred vedel, ten musí i zapríčinenú škodu nahradiť.

* Kto bližného ohováral, musí sa usilovať bližného zase ospravedlniť a nakoľko možno, česť jeho zachrániť.

* Posmievanie a opovrhovanie je tiež hriechom proti cti nášho bližného.

Napomenutie. Buď vždy úprimný a maj v ošklivosti lúhanie! Nevyprávaj neláskavo o svvjom bližnom! Keď pred tebou o druhých zle vyprávajú, ukáž, že to nerád počúvaš!

Deviate a desiate Božie prikázanie.

„Ne požadaj ženy bližňaho tvojeho" — „Ne požadaj ni žadnoj vešči bližňaho tvojeho." (Nepožiadaš manželku bližného svojho.) — (A nepožiadaš ani majetku bližného svojho, ani ničoho, čo jeho je.)

201. Čo zakazuje Boh v posledných dvoch prikázaniach?

V posledných dvoch prikázaniach zakazuje Boh necudné a nečestné žiadosti.

* Schopnosť, sila, usilovnosť, šporivosť ľudí nie je rovnaká, a preto ani majetok ich nie je rovnaký. Bohatý podľa vôle Božej má pomáhať chudobnému. Chudobný musí dôverovať v dobrotu Božiu a chlieb svoj, statočnosťou zarobený, má si vážiť viacej, než majetok nečestne získaný.

Napomenutie. Nebaž po cudzom majetku, lebo lakomstvo je ošklivým hriechom! Keď v tebe povstane hriešna žiadosť, odriekaj túto krátku modlitbu: „O láskavý môj Ježišu (Isuse), chráň moju dušu od hriechu!"

C) O piatich cirkevných prikázaniach.

202. Aké prikázania máme ešte zachovávať okrem desať Božích prikázaní?

Okrem desať Božích prikázaní máme zachovávať ešte i *päť cirkevných prikázaní.*

* Cirkev od Ježiša Krista (Isusa Christa) dostala moc a právo spravovať veriacich, a preto v jeho mene vydáva príkazy. Ježiš (Isus) dal túto moc Cirkvi týmito slovami: „Jelika ašče svjažete na zemli, budut svjazani na nebesi". („Čokoľvek zaviažete na zemi, bude zaviazané i na nebi.")

* Kto nezachováva cirkevné prikázania, ten pácha zväčša smrteľný hriech, lebo Ježiš (Isus) hovorí: „Ašče že i cerkov preslušajet, budi tebi jakože jazyčnik i mytar". („Kto Cirkev neposlúcha, buď tebe ako pohan a publikán [verejný hriešnik]." Mat. 18. 17.)

203. Ako znie päť cirkevných prikázaní?

(Viď str. 17).

* Okrem piatich prikázaní má Cirkev ešte aj iné nariadenia. Aj tieto musíme prísne zachovávať. Tak napríklad zakazuje Cirkev zakázané knihy čítať, do bezbožných spoločností (napr. slobodných murárov, komunistov), do zakázaného (miešaného) manželstva vstúpiť.

* Cirkev má moc a právo potrestať tých, ktorí jej príkazy zlomyseľne nezachovávajú. A to: môže im odoprieť sviatosti, zastupovanie krstných a birmovných rodičov, môže ich vytvoriť z Cirkvi a môže im odoprieť cirkevný pohreb.

Prvé cirkevné prikázanie.

„Dni svjatočnii svjatiti“.
(Prikázané sviatky svätiť.)

204. Koľkoraké sú sviatky cirkevné?

Sviatky (prazdniki) cirkevné sú trojaké: 1. sviatky „Pána“ („Hospodské“); 2. sviatky „Bohorodičky“ („Bohorodičné“) a 3. sviatky svätých.

* *Sviatky Pána (Hospodské):* 1. jan. (14. jan.) *Obrezanie Pána* (Obrizanije Hospodne, Nový rok, sv. Vasilia). 6. jan. (19. jan.) *Zjavenie Pana* (Bohojavlenije Hospodne). Je to pokrstenie Ježiša Krista (kreščenije Isusa Christa). 2. febr. (15. febr.) *Hromnice* (Sritenije Hospodne), keď 40 dňový Ježiš (Isus) stretol sa v chráme so starcom Simeonom. 6. aug. (19. aug.) *Premenenie Pána* (Preobraženije Hospodne) na hore táborskej. 14. sept. (27. sept.) *Povýšenie sv. kríža* (Vozdviženije Čestnaho Kresta). 25. dec. (7. jan.) *Narodenie Krista Pána* (Roždestvo Isusa Christa). *Veľká noc* (Voskresenije Christovo, Pascha) tri dni v prvú nedeľu po splni jarného mesiaca. *Nanebovstúpenie Pána* (Voznesenije Hospodne) 40-tý deň po Veľkej noci (Pasche). *Soslanie Ducha Svätého* (Sošestvije Sv. Ducha, Rusaľa, Turíce). Dva dni.

Nedekretálne sviatky: Božie Telo 9-tý štvrtok po Vzkriesení (Voskresenii), *Krista Kráľa* (Christa Carja) posledná nedeľa októbra.

Sviatky Bohorodičky (Bohorodičny): 25. marca (7. apríla) *Zvestovanie Panny Márie* (Blahoviščenije Divy Marii). 15. aug. (28. aug.) *Nanebovzatie Panny Márie* (Uspenije Divy Marii). 8. sept. (21. sept.) *Narodenie Panny Márie* (Roždestvo Bohorodicy). 1. okt. (14. okt.) *Ochrana Panny Márie* (Pokrov). 21. nov. (4. dec.) *Obetovanie Panny Márie* (Vovedenije Divy Marii). 26. dec. (8. jan.) *Sbor Bohorodičky* (Sobor Bohorodicy).

Nedekretálne sviatky: 9-ho dec. (22. dec.) *Nepoškvrnené počatie Bohorodičky* (Bohorodicy).

Sviatky svätých: 30. jan. (12. febr.) *Troch svätých* (Trech svjatitelej). 23. apríla (6. mája) *sv. Juraja* (sv. Georgija). 24. júna (7. júla) *Narodenie sv. Jána Krstiteľa* (Roždestvo sv. Joanna Krestiteľa). 29. júna (12. júla) *sv. apoštolov Petra i Pavla* (Sv. verchovnych apostolov Petra i Pavla). 20. júla (2. aug.) *sv. Eliáša* (Sv. Ilii proroka). 29. aug. (11. sept.) *Šťatie hlavy sv. Jána Krstiteľa* (Usiknovenije hlavy sv. Joanna Krestiteľa). 8. nov. (21. nov.) *sv. Michala i sboru anjelov* (Sv. Michaila i bezplotných sil). 6. dec. (19. dec.) *sv. Mikuláša* (Sv. Nikolaja). 27. dec. (9. jan.) *sv. Štefana.*

Nedekretálne sviatky: 5-ho (18-ho júla) *sv. Cyrila a Metoda.* 12-ho (25-ho) novembra *sv. Jozafata.*

205. Ako máme zasvätiť sviatky od cirkvi ustanovené?

Sviatky od Cirkvi ustanovené máme zasvätiť tak ako nedeľu.

Druhé cirkevné prikázanie.

„V neďiľu i svjato službu Božiju sluchati.“
(V nedeľu a v prikázaný sviatok svätú omšu nábožne slyšať.)

206. Kto je povinný v nedeľu a vo sviatok službu Božiu slyšať?

V nedeľu a vo sviatok službu Božiu slyšať je povinný každý kresťan od siedmeho roku, ak ho dôležitá príčina neospravedlňuje.

* Dôležitá príčina je napr. ospravedlnenie tých, ktorí pre nemoc nemôžu ísť do chrámu, ktorí opatrujú nemocných, ktorých nejaká bezodkladná povinnosť zdržuje (strážnici, železničiari, policajti), alebo ktorí bývajú veľmi ďaleko od chrámu.

207. Kto sa prehrešuje proti druhému cirkevnému prikázaniu?

Proti druhému cirkevnému prikázaniu prehrešuje sa: 1. kto celú službu Božiu alebo niektorú jej hlavnú čiastku z vlastnej viny zamešká; 2. kto počas služby Božej je schválne roztržitý alebo neslušne sa chová.

Napomenutie. Nezameškávaj službu Božiu v nedeľu a vo sviatok! Nakoľko ti je len možné, počúvaj i *kázeň* a chodievaj i na *utreňu, večerňu.*

Tretie cirkevné prikázanie.

„Prikazannyja posty postiti.“
(Prikázané pôsty zachovávať.)

208. Čo prikazuje tretie cirkevné prikázanie?

Tretie cirkevné prikázanie prikazuje zachovávať pôsty.

209. Čo znamená pôstiť sa?

Pôstiť sa znamená v označený deň alebo dobu *zdržať sa* od jedenia mäsitých alebo mliečnych pokrmov.

210. Ktoré sú prikázané pôsty?

Prikázané pôsty sú trojaké: *týždenné, ročné* a *sviatočné.*

* *Týždenné* pôsty sú: streda a piatok.

* *Ročné* pôsty sú: 1. Pôst pred *Narodením Pána (Roždestvom Christovým)* od 13-ho (27-ho) novembra. 2. Veľký pôst pred *Veľkou nocou (Paschou)* (7 týždňov). 3. Pôst pred sviatkom *sv. apoštolov Petra a Pavla,* od pondelka po nedeli *Všetkých svätých (Vsich Svjatych).* 4. Pôst *Bohorodičky (Bohorodicy),* od 1-ho (14-ho) augusta.

* *Sviatočné* (prazdničny) pôsty sú: 1. *Vigilia Božieho narodenia (Navečerije Roždestva Christovaho),* 24.-ho dec. (6. jan.). 2. *Vigilia zjavenia Pána (Navečerije Bohojavlenija),* 5-ho jan. (18-ho jan.) 3. *Veľký piatok,* 4. *Sťatie sv. Jána Krstiteľa (Usiknovenie* hlavy sv. Joanna Krestiteľa). 29-ho aug. (11-ho sept.): 5. *Pozdvihnutie sv. Križa (Vozdviženije č. Kresta),* 14. sept. (27-ho sept.).

211. Kto je povinný pôstiť sa?

Každý kresťan od siedmeho roku je povinný pôstiť sa.

212 Aké príčiny uvoľňujú nás od pôstu?

Od pôstu uvoľňuje: 1. ťažká choroba, nemoc, 2. nedostatok pôstnych pokrmov, 3. ťažká práca, 4. oslobodenie (dišpenzácia) cirkevnej vrchnosti.

213. Čo sú „Voľnicy"?

„Voľnicy" sú také obdobia, keď je dovolené užívať mäsité pokrmy aj v stredu a v piatok.

* „Voľnicy" sú: 1. Od Narodenia Pána (Roždestva Isusa Christa) do predvečera zjavenia Pána (navečerija Bohojavlenija), 2. týždeň po nedeli mytarja i fariseja, 3. týždeň po Veľkej noci (Pasche), 4. Týždeň po Soslaní Ducha sv. (Sošetvii Sv. Ducha).

* Cirkev prikazuje pôsty preto, aby sme nasledovali príklad Ježiša Krista (Isusa Christa), za svoje hriechy pokánie činili a aby sme svoje zlé žiadosti ľahšie skrotili.

Štvrté prikázanie cirkevné.

„Každaho roku choflem okolo Paschi ispovidatisja i pričaščatisja". (Každoročne sa vyspovedať a aspoň v čase veľkonočnom prevelebnú Sviatosť Oltárnu prijať.)

214. Kedy sa začína a dokiaľ trvá čas veľkonočnej spovedi a prijímania?

Čas veľkonočnej spovedi a prijímania začína sa od tretej nedele pôstnej a trvá a až do Nanebovstúpenia (Vozneseniija).

* Cirkev svätá veľmi žiada, aby sme sa mesačne vyspovedali a ku prijímaniu pristupovali.

* Deti prvý raz majú pristúpiť k spovedi a prijímaniu vtedy, keď už vedia rozoznať dobré od zlého a keď sú už dosť pripravené; rozsúdiť to prislúcha duchovnému otcovi.

* K sv. prijímaniu po sv. spovedi smieme aj viackrát pristúpiť, dokiaľ ťažko nezhrešíme.

Piate cirkevné prikázanie.

„V postach ne svaďbovati". (V zakázanom čase svadobné veselie a tanečné zábavy nekonať.)

215. Čo nám zakazuje Cirkev v piatom prikázaní?

V piatom prikázaní zakazuje nám Cirkev konať *slávnostné veselie (svadbu) a hlučné zábavy* v tých zapovedaných časoch, ktoré sú k pokániu a k zasväteniu ustanovené.

216. Ktoré sú zapovedané časy?

Zapovedané časy sú všetky pôsty; potom doba od Narodenia do zjavenia Pána (Roždestva do Bohojavlenija), syropústny týždeň a svetlý týždeň po Veľkej noci (Pasche).

D) O prestúpení prikázaní alebo o hriechu.

1. O hriechu vôbec.

217. Kto pácha hriech?

Hriech pácha ten, kto vedome a dobrovoľne neposlúcha prikázanie Božie.

* Boh zčiastky sám vyjavil nám svoje príkazy, zčiastky dáva nám skrze Cirkev na vedomie, čo od nás žiada.

218. Akým spôsobom môžeme sa dopustiť hriechu?

Hriechu sa môžeme dopustiť štvorakým spôsobom: 1. myšlienkami a žiadosťami, 2. slovami, 3. skutkami, 4. opustením dobrého.

* Opustením dobrého hreší ten, kto nečiní niečo dobrého, čo učiniť je povinný.

219. Či sú všetky hriechy rovnaké?

Hriechy nie sú všetky rovnaké; niektoré sú ťažké, čiže *smrteľné*, iné sú malé, čiže *všedné* (prostiteľné).

220. Kto pácha hriech smrteľný?

Hriech smrteľný pácha, kto vedome a dobrovoľne, vo veľkej veci, neposlúcha príkaz Boží.

221. Prečo sa máme chrániť smrteľného hriechu?

Smrteľného hriechu máme sa všemožne chrániť preto, lebo ním ťažko urážame Boha a sebe robíme najväčšiu škodu.

222. Akú škodu robíme sami sebe smrteľným hriechom?

Smrteľným hriechom 1. strácame milosť Božiu a kráľovstvo nebeské, 2. uvaľujeme na seba časné a večné tresty.

* Ťažké hriechy menujeme *smrteľnými* hriechami, lebo zbavujú nás posväcujúcej milosti, to jest odoberajú nám nadprirodzený život duše a zapríčiňujú večnú smrť v pekle.
(Zlí anjeli. Prví naši rodičia.)

223. Kto pácha všedný hriech?

Všedný hriech pácha, kto v malej veci, alebo nie celkom vedome a dobrovoľne neposlúcha príkaz Boží.

* Menšie hriechy preto nazývame *všedný* ∃ *i* (prostiteľnými), lebo nepozbavujú nás posväcujúcej milosti, a preto i bez spovedi odpúšťajú sa nám ľútosťou, dobrými skutkami a trpezlivosťou v časnom treste.

224. Prečo sa máme chrániť i všedných hriechov?

I všedných hriechov máme sa chrániť, lebo: 1. aj všedné hriechy urážajú Boha a pomaly nás privádzajú k ťažkým hriechom; 2. prinášajú na nás tresty časné na tomto alebo na druhom svete.

2. O zvláštnych druhoch hriechu.

225. Ktoré sú zvláštne druhy hriechov?

Zvláštne druhy hriechov sú nasledujúce: 1. sedem hlavných hriechov, 2. šesť hriechov proti Duchu Svätému, 3. do neba volajúce hriechy, 4. cudzie hriechy.

226. Ktoré sú hlavné hriechy?

Hlavné hriechy sú: 1. pýcha, 2. lakomstvo, 3. smilstvo, 4. závisť, 5. obžerstvo, 6. hnev, 7. lenivosť.

* Sedem hlavných hriechov nazývame *hlavnými* nie preto ako by každý z nich bol vždycky smrteľným hriechom, ale preto, lebo z nich pochádza mnoho iných hriechov.

227. Ktoré sú hriechy proti Duchu Svätému a ktoré do neba volajúce?

Hriechy proti Duchu Svätému sú: 1. opovážlivo spoliehať sa na Božie milosrdenstvo; 2. zúfať nad Božím milosrdenstvom; 3. poznanej kresťanskej pravde odporovať; 4. milosť Božiu druhému závidieť; 5 naproti spasiteľnému napomínaniu zatvrdilé srdce mať; 6. v nekajúcnosti úmyselne zotrvávať.

Do neba volajúce hriechy sú: 1. úmyselná vražda; 2. hriech sodomský; 3. sužovanie vdov a sirôt; 4. nespravodlivé zadržanie mzdy robotníkom a služobníkom.

(Judáš, Farizei, Kain, Herodes, Farao.)

* Do neba volajúce hriechy sú také hrozné, že takrečeno do neba volajú o pomstu.

228. Kto pácha cudzí hriech?

Cudzí hriech pácha, kto hriechy druhých napomáha.

* Cudzie hriechy sú: ku hriechu radiť, iným kázať hrešiť, ku hriechu iných privoliť, iných ku hriechu popudzovať, hriechy iných chváliť, pri hriechu iných mlčať, hriechy iných netrestať, ku hriechu iných pomoc poskytovať, hriechy iných zastávať. Kto cudzí hriech pácha, menuje sa *spoluvinník* alebo *účastník hriechu*. Sem patrí aj pohoršenie.

Napomenutie. Usiluj sa poznať predovšetkým svoju hlavnú chybu a proti nej bojovať! Ak sa ti podarí premôcť svoju hlavnú chybu, vtedy aj iné ľahko premôžeš.

3. O pokušení. O svedomí.

229. Čo nás pokúša ku hriechu?

Ku hriechu nás pokúša: 1. naša prirodzená náklonnosť ku zlému, 2. zlý duch, 3. zlí ľudia.

(Kain. Eva. Synovia Boží pred potopu sveta.)

* Z pokušenia sa len vtedy stane hriech, keď *ku zlému privolíme*. Boh dopúšťa pokušenie, aby sme dokázali vôľu k dobrému a aby sme mali väčšiu zásluhu, keď pokušenie premôžeme.

230. Ako premôžeme pokušenie?

Pokušenie premôžeme, keď *sa modlíme* a pokušeniu *hneď od začiatku odporujeme*.

* Keď sme v pokušení, zvlášť dobre je prežehnať sa, volať Ježiša (Isusa) na pomoc, nejakou osožnou vecou sa zapodievať.

231. Čo nás ešte môže pohnúť ku hriechu okrem pokušenia?

Okrem pokušenia môže nás pohnúť ku hriechu ešte i *príležitosť ku hriechu*.

232. Čo môže byť príležitosťou ku hriechu?

Príležitosťou ku hriechu môže byť nejaká osoba, spoločnosť, miesto, hra a vôbec všetko, čo nás môže do hriechu priviesť, keď sa tomu nevyhneme. (Sv. Peter.)

* Keď nás niečo veľmi ľahko privádza ku hriechu, vtedy sa to menuje *najbližšia príležitosť* ku hriechu.

* Sväté Písmo hovorí: „Ľubľaj bidstvo, pohybnet". („Kos nebezpečenstvo miluje, zahynie v ňom".) Príslovie: Kto ta ohňa nechráni, ten sa ľahko popáli.

233. Čo napomína človeka vnútorne, čo má činiť a čo nie?

Čo má človek činiť a čo nie, na to ho vnútorne napomína *svedomie*.

E) O dobrých skutkoch a o čnostiach.

234. Čo máme ešte činiť okrem toho, že sa hriechu chránime?

Okrem toho, že sa hriechu chránime, máme ešte i dobré činiť a vynasnažovať sa, aby sme boli vždy lepšími a dokonalejšími.

* Nie je dosť, keď konáre stromu nie sú suché, lež i ovocie má byť na ňom. Ježiš (Isus) hovorí: „Vsjakoje dobroje drevo ovošči dobri prinosit, vsjakoje drevo ne prinosjaščeje dobraho ploda izsikajetsja i v ohň vmetajetsja". („Každý dobrý strom dobré ovocie nesie. Každý strom, ktorý nenesie dobrého ovocia, bude vyťatý a do ohňa hodený".)

235. Ktoré skutky menujeme dobrými?

Dobrými menujeme tie skutky, ktoré sa ľúbia Bohu.

236. Ktoré skutky sa ľúbia Bohu najviac?

Bohu sa najviac ľúbia tie skutky, ktorými príkazy jeho zachovávame, ďalej keď sa modlíme, pôstime a almužnu dávame.

237. Kedy si zasluhujeme dobrými skutkami kráľovstvo nebeské?

Kráľovstvo nebeské si dobrými skutkami zasluhujeme vtedy, keď sa *v milosti Božej* nachádzame a keď skutky svoje konáme z dobrého úmyslu.

* Kto sa v hriechu nachádza, dobrými skutkami môže si zaslúžiť časnú odplatu a môže dostať Božiu milosť, aby sa polepšil.

238. Kedy činíme čo z dobrého úmyslu?

Z dobrého úmyslu činíme vtedy, keď to k vôli Bohu a na *slávu Božiu* činíme.

* Dobrý úmysel môžeme v sebe vzbudiť takto: *„Bože môj, všetko chcem činiť ku tvojej cti a sláve!"*

239. Koho menujeme dobrým alebo čnostným človekom?

Dobrým alebo čnostným človekom menujeme toho, kto je vždy hotový činiť dobré.

240. Ktoré sú najprednejšie čnosti?

Najprednejšie čnosti sú tri *božské čnosti:* viera, nádej a láska.

241. Ako v sebe môžeme vzbudiť božské čnosti?

Božské čnosti môžeme v sebe vzbudiť takto:

„Ó, môj Bože, verím v teba, lebo si večne pravdomluvný!

Ó, môj Bože, dúfam v teba, lebo si nekonečne verný a milosrdný!

Ó, môj Bože, milujem ťa nadovšetko, lebo si nekonečne dobrý a milovania hodný!"

242 Zvlášť kedy máme v sebe vzbudiť vieru, nádej a lásku?

Vieru, nádej a lásku máme v sebe vzbudiť zvlášť v nedeľu a vo sviatok, potom pred prijatím sviatosti a v nebezpečenstve smrti.

* Okrem božských čností najpotrebnejšie sú štyri *základné* (uholné) čnosti, a to: 1. múdrosť; 2. spravodlivosť; 3. miernosť; 4. pevnosť ducha.

* *Múdrosťou* nazývame opravdivé dobro; *spravodlivosťou* každému dávame, čo mu patrí; *miernosťou* vo všetkom, zvlášte v radostiach zemských, zachovávame slušnú mieru; *pevnosťou ducha* všetky nehody a trápenia znášame, aby sme vyplnili vôľu Božiu.

* Zo základných (uholných) čností pochádzajú čnosti *oproti siedmim hlavným hriechom* postavené, a to: poníženosť, štedrosť, čistota, láska, striedmosť, tichosť a horlivosť v dobrom. — Čnosti základné a z týchto pochádzajúce čnosti menujeme *čnosťami mravnými*, a kto má tieto čnosti mravné, nazýva sa mravným.

243. Čí príklad máme nasledovať, keď cheme byť dobrými a dokonalými?

Keď chceme byť dobrými a dokonalými, máme nasledovať príklad Ježiša Krista (Isusa Christa)

* Ježiš Kristus (Isus Christos) v *ôsmich blahoslavenstvách* dal nám naučenie, ako ho máme nasledovať:

1. „Blaženi niščii duchom, jako ťich jest carstvo nebesnoje.
2. Blaženi plačuščii, jako tii utišatsja.
3. Blaženi krotcyi, jako tii nasliďat zemľu.
4. Blaženi alčuščii i žažduščii pravdy, jako tii nasyťatsja.
5. Blaženi milostivii, jako tii pomilovani budut.
6. Blaženi čistii serdcem, jako tii Boha uzrjat.
7. Blaženi mirotvorcy, jako tii synove Božii narekutsja.
8. Blaženi izhnani pravdy radi, jako ťich jesť carstvo nebesnoje."

1. „ Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.
2. Blahoslavení, ktorí plačú, lebo oni potešení budú.
3. Blahoslavení tichí, lebo oni zemou vládnuť budú.
4. Blahoslavení, ktorí lačnejú a žíznia za spravodlivosťou, lebo oni nasýtení budú.
5. Blahoslavení milosrdní, lebo oni milosrdenstva dôjdu.
6. Blahoslavení čistí srdcom, lebo oni Boha vidieť budú.
7. Blahoslavení pokojní, lebo oni synmi Božími nazvaní budú.
8. Blahoslavení, ktorí protivenstvo trpia pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské".

* *Katolícke spolky* sú veľmi vhodné na to, aby sme si v nich zvykli na čnostný život a čnostné veci sa naučili. — My máme nasledujúce kotolícke spolky: 1. Obščestvo najsvjaťijšaho Serdca Isusa Christa; 2. Obščestvo Vsespomahajuščej Bohorodicy: 3. Obščestvo sv. Rozanca; 4. Obščestvo sv. Prestola (Oltárny spolok); 5. Liga sv. *Tarzicija* (pre deti); 6. kongregácie.

* Na dosiahnutie väčšej dokonalosti Ježiš Kristus (Isus Christos) odporúča *tri rady evanjelické*; tie sú: 1. dobrovoľná chudoba; 2. večná čistota; 3. dokonalá poslušnosť.

* Tri rady evanjelické sú povinní zachovávať rehoľníci (monachi), ktorí sa k tomu sľubom zaviazali.

* Naši rehoľníci sú: 1. Mužské rehole: čin (rád) *sv. Vasilija Velikaho* (Vasiliáni) s hlavným kláštorom (monastierom) v Medzilaborciach a čin *Izbaviteľa* (Redemptoristi) s kláštorom v Michalovciach. 2. Ženské rehole: *Sestry Vasiliánky* s hl. kláštorom v Prešove a *Sestry služebnicy* preneporočnaho začatija Prečistoj Divy Marii s hl.kláštorom v Prešove a Michalovciach.

Sošestvije Sv. Ducha — Soslanie Ducha Svätého.

Tretia časť.

O prostriedkoch milosti.

Aby sme mohli byť spasení, musíme používať to, čím dostaneme milosť Božiu.

A) O milosti Božej.

244. Čo nám je najviac potrebné, aby sme mohli byť spasení?

Aby sme mohli byť spasení, potrebná nám je najviac pomoc, čiže *milosť Božia.*

245. Aká je milosť božia?

Milosť Božia je dvojaká: milosť pomáhajúca, čiže *pomocná* a milosť *posväcujúca.*

1. O milosti pomáhajúcej, čiže pomocnej.

246. Čo činí Boh v našej duši skrze milosť pomocnú?

Skrze milosť pomocnú Boh *osvecuje* a *posilňuje* našu dušu, aby sme to dobré, čo je k spaseniu potrebné, poznať a vykonať a hriechu sa chrániť mohli.

* Boh dáva každému dostatočnej pomocnej milosti, aby mohol byť spasený.

* Aby nám milosť pomocná slúžila k spaseniu, nesmieme jej odporovať, ale musíme s ňou spolupracovať.

2. O milosti posväcujúcej.

247. Čo činí Boh v našej duši skrze milosť posväcujúcu?

Skrze milosť posväcujúcu Boh očisťuje našu dušu od smrteľných hriechov, posväcuje ju, prijíma nás za dietky svoje a činí nás dedičmi kráľovstva nebeského.

* Posväcujúca milosť dáva našej duši *nadprirodzený život* a činí ju svätou. Bez posväcujúcej milosti nemôžeme byť spasení.

(Podobensto o rúchu svadobnom)

248. Kedy sme dostali prvý raz milosť posväcujúcu?

Milosť posväcujúcu prvý raz dostali sme vtedy, keď nás pokrstili.

249. Dokiaľ zostáva milosť posväcujúca v našej duši?

Milosť posväcujúca zostáva v našej duši, dokiaľ sa nedopustíme smrteľného hriechu.

Napomenutie. Posväcujúca milosť je najdrahším darom Božím. Buď hotový radšej čokoľvek iného stratiť než milosti Božej sa pozbaviť!

B) O prostriedkoch milosti.

250. Čím môžeme si najviac získať milosť Božiu?

Milosť Božiu môžeme si najskôr získať *sviatosťami, sväteninami a modlitbou.*

I. O sviatostiach. (O tajnach.)

251. Čo sú sviatosti?

Sviatosti sú od Ježiša Krista (Isusa Christa) ustanovené viditeľné znaky, ktorými nám Boh udeľuje alebo rozmnožuje v nás milosť posväcujúcu a poskytuje nám súčasne aj rôzne pomocné milosti.

252. Koľko sviatostí ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos)?

Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil sedem sviatostí; tieto sú: 1. krst — kreščénije; 2. birmovanie — miropomazánije; 3. Sviatosť Oltárna — Eucharístija; 4. pokánie — pokajánije; 5. posvätenie kňazstva — svjaščénstvo; 6. manželstvo — malžénstvo; 7. sväté pomazanie — jeleopomazánije.

253. Ktorými sviatosťami udeľuje Boh posväcujúcu milosť tým, čo majú smrteľné hriechy?

Tým, čo majú smrteľné hriechy, posväcujúcu milosť udeľuje Boh sviatosťami *krstu a pokánia*, ak sú toho hodní.

* Krst a pokánie nazývame *sviatosťami mŕtvych*, tie je dovolené prijať aj tým, čo majú smrteľné hriechy a ktorých duša je teda ako *mŕtva*. Kto má rozum vyvinutý, ten učiní sa posväcujúcej milosti hodným tak, že za svoje hriechy ľutuje a má vôľu sviatosť prijať.

254. Ktoré sviatosti nesmie prijať, kto vie, že má na duši smrteľný hriech?

Kto vie, že má na duši smrteľný hriech, ten nesmie prijať birmovanie, Sviatosť Oltárnu, posvätenie kňazstva, stav manželský a sväté pomazanie.

* Birmovanie, Sviatosť Oltárnu, posvätenie kňazstva, stav manželský a sväté pomazanie nazývame *sviatosťami živých*, lebo ich smieme prijať len vtedy, keď naša duša *žije*, to jest, keď sme v stave milosti posväcujúcej. Sviatosti živých rozmnožujú v nás milosť posväcujúcu

* Kto vie, že má smrteľný hriech na duši a v takomto *nehodnom* stave predsa prijíma sviatosti živých, pácha *svätokrádež*.

255. Koľko ráz slobodno prijať sviatosti?

Sviatosť krstu, birmovania a posvätenia kňazstva slobodno prijať len raz; ostatné štyri sviatosti slobodno prijímať i viac ráz.

* Krst, birmovanie a posvätenie kňazstva môže sa platne prijať len raz, pretože tieto tri sviatosti vtlačujú duši človeka *nesmazateľný znak (pečať)*.

Napomenutie. Ďakuj Bohu, že k tvojmu posväteniu ustanovil sviatosti! Vždycky len hodne a po náležitej príprave pristupuj k nim, lebo ináč ti neprinesú milosti, ale tým viac ti budú na škodu!

1. O sviatosti krstu. — Kreščenije.

256. Čo je krst—kreščenije?

Krst—kreščenije je prvá a najpotrebnejšia sviatosť, ktorá očisťuje človeka od dedičného hriechu a od všetkých iných, pred krstom spáchaných hriechov, posväcuje ho a činí údom Cirkvi.

* Boh pri krste sv. odpúšťa trest večný aj časné tresty.

* Všetci ľudia, platne pokrstení, patria ku katolíckej *Matke-Cirkvi*, lebo Ježiš Kristus (Isus Christos) len jeden krst ustanovil. Len tí pokrstenci nepatria do Matky-Cirkvi, ktorí sú z nej vytvorení alebo ktorí sami dobrovoľne vstúpili do nejakého odpadnutého vierovyznania (sekty).

257. Prečo je krst prvou sviatosťou?

Krst je preto prvou sviatosťou, lebo kto nie je ešte pokrstený, inú sviatosť platne prijať nemôže.

258. Prečo je krst najpotrebnejšou sviatosťou?

Krst je preto najpotrebnejšou sviatosťou, lebo bez krstu nikto nemôže byť spasený.

* Mimo *krstu vody* je ešte *krst žiadosti* a *krst krvi*. Krstom žiadosti môže byť spasený, kto svoje hriechy dokonale oľutuje a je hotový učiniť všetko, čo je k spaseniu potrebné. Krstom krvi sú spasení tí, ktorí pre Ježiša (Isusa) mučenícku smrť podstúpili prv, než boli pokrstení.

259. Kedy ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) sviatosť krstu?

Ježiš Kristus (Isus Christos) sviatosť krstu ustanovil vtedy, keď k apoštolom hovoril takto: „Učte všetky národy, krstiac ich v mene Otca, i Syna i Ducha Svätého".

260. Kto môže krstiť?

Riadne krstiť môže len vysvätený kňaz, ale keď súrne treba, vtedy môže krstiť hocikto.

* Krst má sa zpravidla vysluhovať v tom farskom chráme, kam krstenec patrí.

261. Ako treba krstiť?

Pri krstení musí sa voda liať na hlavu krstenca a medzitým majú sa hovoriť tieto slová: „Kreščájetsja rab Bóžij... (meno) (alebo: raba Bóžija... [meno]) vo imjá Otcá † i Sýna † i Svjatáho Dúcha †. Amiň".

* Aby krst bol platný, k tomu sa vyžaduje úmysel krstiaceho, že krstiť chce tak, ako to Ježiš Kristus (Ísus Christos) ustanovil a ako Cirkev svätá krstiť zvykla.

* Akoukoľvek prirodzenou vodou možno krstiť; avšak keď len možno, má sa užívať posvätená *krstná voda.*

* Pri krste človek dostane *meno nejakého svätého,* aby jeho príklad nasledoval. Ten svätý je ochrancom (patrónom) pokrsteného. Meno, ktoré dostaneme pri krste, nazývame *krstným menom.*

* Pred krstom má odriekať krstenec vyznanie viery a *krstný sľub.* Miesto malých detí odriekajú to *krstni rodičia* (kmotrovia).

262. Čo sme sľúbili pri krste Pánu Bohu?

Pri krste sľúbili sme Pánu Bohu, že chceme veriť a nasledovať učenie katolíckeho náboženstva a že budeme odporovať pokušeniam zlého ducha.

263. Čo je povinnosťou krstných rodičov?

Povinnosťou krstných rodičov je starať sa, aby ich krstné dieťa bolo dobrým katolíkom.

* Krstní rodičia majú byť horlivými katolíkmi, lebo ináč nemôžu splniť svoje povinnosti. Medzi krstnými rodičmi a pokrstencom povstáva *duchovné príbuzenstvo* (kmotorstvo).

Napomenutie. Nikdy nezabúdaj, čo si pri krste sľúbil Pánu Bohu a nikdy nepoškvrňuj čisté rúcho nevinnosti, ktoré si pri krste prijal! Obnovuj častejšie sľub pri krste učinený!

2. O sviatosti birmovania. Miropomazanije.

264. Čo je birmovanie — miropomazanije?

Birmovanie — miropomazanije je sviatosť, v ktorej Duch Svätý posilňuje pokrsteného, aby svoju vieru stále vyznával a podľa svojej viery žil.

* Slovo birmovanie je toľko ako *posilnenie.*

265. Kto vysluhuje sviatosť birmovania?

Sviatosť birmovania vysluhujú biskupi a kňazi.

266. Ako sa udeľuje birmovanie?

Birmovanie sa udeľuje tak, že birmujúci pomaže birmovanca sväteným olejom, riekajúc: „Pečať dara Svjatáho Ducha. Amiň."

* Podľa východného obradu birmovanie udeľuje hneď po krste kňaz. Od 1-ho roku právo birmovať prislúcha biskupovi.

267. Čo je miro?

Miro je z 33 rôznych čiastok sostavený olej, posvätený na Veľký štvrtok biskupom.

268. Kto môže prijať birmovanie?

Birmovanie môže prijať iba ten, kto bol pokrstený.

269. Čo má robiť ten, koho birmujú v odrastenom veku?

Pred birmovaním v odrastenom veku treba 1. sa vyspovedať a prijímať, 2. obnoviť krstný sľub.

* Birmovanie nie je k spaseniu nevyhnutne potrebné, hriechom však bolo by neprijať ho z nedbanlivosti; ak sme pre akúkoľvek príčinu dosiaľ neprijali sviatosť birmovania, neodkladajme dlho jeho prijatie.

* Birmovanie môže prijať každý pokrstený človek, ktorý ešte nie je birmovaný. Ktorí pristúpili ku prvej spovedi a k prijímaniu, už sú dospelí, aby dobre pripravení prijali birmovanie.

3. O Eucharistii — (Sviatosť Oltárna.)

270. Čo je Eucharistia — Sviatosť Oltárna?

Eucharistia — Sviatosť Oltárna je opravdivé sväté telo a krv Ježiša Krista (Isusa Christa) pod spôsobom chleba a vína.

* Eucharistiu menujeme *najsvätejšou* sviatosťou, pretože obsahuje samého Ježiša Krista (Isusa Christa).

* Spôsoby (vidy) chleba a vína sú zovnútorné znaky chleba a vína, ako: podoba, farba, chuť, vôňa atď.

271. Kedy ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) Eucharistiu — Sviatosť Oltárnu?

Eucharistiu — Sviatosť Oltárnu ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) *pri poslednej večeri*, v predvečer svojho horkého umučenia.

272. Ako ustanovil Ježis Kristus (Isus Christos) Eucharistiu?

Ježiš Kristus (Isus Christos) vzal do ruky chlieb, požehnal, lámal a dával ho svojim učeníkom, rieknuc: *„Priimite, jadite, sijé jesť tilo mojé". (Vezmite a jedzte, toto je telo moje.)* Potom vzal kalich s vínom, požehnal a podal ho svojim učeníkom, rieknuc: „Pijte ot nejá vsi, *sijá jesť krov moja" — (Pite z neho všetci, toto je krv moja)* — a dodal: „Sijé tvoríte vo mojé vospomínánije." (Toto čiňte na moju pamiatku.)

273. Čo učinil Ježiš Kristus (Isus Christos) slovami: „Sijé jesť tilo mojé, sijá jesť krov mojá"?

Ježiš Kristus (Isus Christos) slovami: „Sijé jesť tilo mojé..., sijá jesť krov mojá" premenil chlieb a víno na svoje sväté telo a na svoju svätú krv.

274. Na čo dal Ježiš Kristus (Isus Christos) moc a rozkaz apoštolom týmito slovami: „Sijé tvoríte vo mojé vospomínánije"?

Ježiš Kristus (Isus Christos) slovami: „Sijé tvoríte vo mojé vospomínánije" dal apoštolom moc a rozkaz na to, aby chlieb a víno na sväté telo a na svätú krv jeho premieňali.

275. Na koho prešla moc od apoštolov premieňať chlieb a víno na sväté telo a krv Ježiša Krista (Isusa Christa)?

Moc premieňať chlieb a víno na sväté telo a krv Ježiša Krista (Isusa Christa) prešla od apoštolov na biskupov a na kňazov.

276. Kedy premieňajú biskupi a kňazi chlieb a víno na sväté telo a na krv Ježiša Krista (Isusa Christa)?

Biskupi a kňazi v *službe Božej* (liturgia, sv. omša) premieňajú chlieb a víno na sväté telo a na krv Ježiša Krista (Isusa Christa), keď vyslovujú tieto slová: „Sijé jesť tilo mojé..., sijá jesť krov mojá".

* Kvasený biely chlieb, ktorý sa na slovo kňaza premieňa, nazývame *prosfora*. Z prosfory vyrezaná stredná čiastka so znamením sv. Kríža a písmenami IC. XC. НИ. КА. (=IS. CHS. NI. KA.) menuje sa „áhnec" (=baránok).

* Tú časť svätej omše, kde kňaz premeňuje chlieb a víno, menujeme *premenením* (prepodstatnením).

* Po premenení je už na oltári telo a krv Ježiša Krista (Isusa Christa), i keď sa zdá, že je to chlieb a víno.

277. Na čo ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) Eucharistiu?

Ježiš Kristus (Isus Christos) Eucharistiu ustanovil na to: 1. aby svojím svätým telom a sv. krvou svojou prebýval povždy medzi nami; 2. aby sa nám vo svätom prijímaní za pokrm duší dával a 3. aby sa v službe Božej za nás obetoval.

Napomenutie. Obdivuj nekonečnú lásku Ježiša Krista (Isusa Christa), z ktorej sám seba dáva nám tajomným spôsobom! Mysli si často s povďačným srdcom na túto najsvätejšiu sviatosť!

a) Ježiš (Isus) je prítomný v Eucharistii.

278. Kto je prítomný v Eucharistii?

V Eucharistii je prítomný sám Ježiš Kristus (Isus Christos).

* Ježiš Kristus (Isus Christos) v Eucharistii je tak pod jedným, ako pod obidvoma spôsobami prítomný celý a nerozdelený, so svojím Božstvom i človečenstvom. Pod spôsobom chleba je aj svätá krv a pod spôsobom vína je aj sväté telo jeho prítomné.

* V *oltárnom svätostánku* (kivot) Ježiš Kristus (Isus Christos) prítomný je pod spôsobom chleba; tam sa Eucharistia chráni v *darochraniteľnici*. Na to upomína pred oltárom horiaca *večná lampa*.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) dotiaľ je prítomný v Eucharistii, dokiaľ spôsoby chleba a vína trvajú.

* Keď kňaz láme alebo delí „áhnec", vtedy neláme a nedelí sväté telo Pánovo, ale láme alebo delí len zovnútorný spôsob chleba. Ježiš Kristus (Isus Christos) je prítomný i v najmenšej čiastočke chleba a vína.

279. Čo máme činiť pred Eucharistiou?

Pred Eucharistiou máme padnúť na kolená a klaňať sa Ježišovi Kristovi (Isusu Christu).

* Kňaz pri omši svätej, alebo na večerni dáva s Eucharistiou *požehnanie.*

Napomenutie. Pred Eucharistiou v kostole alebo keď ju vonku nesú, padni vždy s najhlbšou pokorou na kolená! Chodievaj často pred svätostánok *navštíviť* Ježiša Kristta (Isusa Christa), zvlášť vtedy, keď je Eucharistia vystavená ku poklone, alebo keď s ňou dávajú požehnanie.

b) *Isus je pokrmom našej duše v svätom prijímaní.*

280. Čo požívame pri svätom prijímaní?

Pri svätom prijímaní požívame sväté telo a svätú krv Ježiša Krista (Isusa Christa), ako pokrm našej duše.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) riekol: „Ploť moja istinoje brašno jesť i krov moja istinoje pivo jesť". („Telo moje opravdive je pokrm a krv moja opravdive je nápoj".)

* My prijímame pod spôsobom chleba a vína.

281. Ktorými slovami ustanovil Ježiš (Isus) sväté prijímanie?

Ježiš (Isus) ustanovil sväté prijímanie týmito slovami: „Amiň, amiň hlaholju vam: ašče ne sniste ploti Syna čelovičeskaho ni pijete krove jeho života ne imate v sebi". („Amen, amen, vravím vám: ak nebudete jesť telo Syna Človeka a piť jeho krv, nebudete mať života v sebe.")

282. Akých milostí účastnými činí nás sväté prijímanie?

Sväté prijímanie sjednocuje nás s Ježišom Kristom (Isusom Christom), a preto 1. rozmnožuje v nás milosť posväcujúcu; 2. oslabuje našu náchylnosť k zlému a dáva nám silu k dobrému; 3. očisťuje nás od hriechov všedných a zachraňuje od hriechov smrteľných.

* Sväté prijímanie je zálohou nášho budúceho slávneho vzkriesenia.

283. Kedy sme účastni na milosti svätého prijímania?

Na milosti svätého prijímania účastní sme len vtedy, keď *hodne*, to jest v stave posväcujúcej milosti prijímame.

284. Aký hriech pácha ten, kto sa opováži v smrteľnom hriechu prijímať?

Kto sa opováži v smrteľnom hriechu prijímať, ten pácha svätokrádež.

* *Svätokrádežné prijímanie* činí človeka podobným Judášovi, ktorý sa pretvaroval za priateľa Ježiša (Isusa) a práve vtedy zapredal ho jeho nepriateľom.

* *Vo všedných hriechoch* neprijímame síce nehodne, ale bývame v menšej miere účastní na milostiach.

285. Ako sa máme pripraviť ku svätému prijímaniu?

Ku svätému prijímaniu máme sa pripraviť duševne a telesne.

286. V čom záleží duševná príprava ku svätému prijímaniu?

Duševná príprava ku svätému prijímaniu záleží v tom, že 1. vo svätej *spovedi* dušu svoju očistíme od smrteľných hriechov a všedné hriechy aspoň oľutujeme; 2. pomodlíme sa prípravné modlitby.

* K prípravným modlitbám pred svätým prijímaním prislúcha, aby sme vzbudili v sebe 1. vieru, nádej a lásku, 2. ľútosť a silné predsavzatie, 3. poníženosť a túžbu po Eucharistii.

287. V čom záleží telesná príprava ku svätému prijímaniu?

Telesná príprava ku svätému prijímaniu záleží v tom, že zostaneme *lační*, to jest, že od polnoci až do svätého prijímania nič nejeme ani nič nepijeme.

* Pred svätým prijímaním niečo požívať je dovolené len *ťažko nemocným*, ktorí telo Pána prijímajú na cestu do večnosti. Ťažko chorým môže duchovný otec dovoliť prijímanie jeden-dva razy v týždni, hoci by boli prv liek alebo voľajaký nápoj použili. Kto mimo takýchto prípadov pred prijímaním predsa niečo požíva, pácha smrteľný hriech. Kto zo zábudlivosti jedol alebo pil, hoci len máličko, toho dňa už nesmie pristúpiť ku sv. prijímaniu.

* Ku svätému prijímaniu, nakoľko možno, máme pristúpiť *v slušnom rúchu.*

288. Čo máme činiť pred svätým prijímaním?

Pred svätým prijímaním máme padnúť na kolená, složiť ruky a spolu s kňazom modliť sa modlitbu: *„Víruju Hospodi i ispoviduju"* (Viď str. 21) a pokorne čakať príchod Ježiša Krista (Isusa Christa).

289. Čo máme robiť, keď nám kňaz podáva Eucharistiu?

Keď nám kňaz podáva Eucharistiu, hlavu máme zdvihnúť, ústa otvoriť a s najväčšou úctivosťou prijať Eucharistiu.

* Eucharistiu máme prehltnúť bez hryzenia a nie dlho v ústach držať. Keby sa nám na podnebie prilepila, jazykom ju snímeme. Keď od oltára odstupujeme, kľakneme zase pred Prevelebnou Sviatosťou.

290 Čo máme činiť po svätom prijímaní?

Po svätom prijímaní máme sa Ježišovi Kristovi (Isusu Christu) *klaňať, ďakovať* mu a *prosiť* o jeho milosti.

* Po svätom prijímaní nesmieme sa prv vzdialiť z kostola, kým sme si modlitby po prijímaní nevybavili. Keď len možno, aspoň štvrťhodinku strávime v pobožnej modlitbe a rozjímaní.

Napomenutie. Ak si ešte nepristúpil k prvému svätému prijímaniu, vrúcne si ho žiadaj! Neskôr ale pristupuj často a vždy hodne ku stolu Pána! V deň prijímania zdržuj sa od svetských rozkoší a kratochvíľ! „Keď prijímaš telo Krista (Christa), nech je duša tvoja čistá!"

c) Ježiš (Isus) v službe Božej (omši svätej) obetuje sa za nás.

291. Čo znamená: obetu konať?

Obetu konať znamená dať Bohu nejakú nám milú vec, aby sme ho tým za najvyššieho Pána nášho uznali.

* Obetu konať môžeme zo štvorakého úmyslu: 1. aby sme Boha *chválili,* 2. jemu *vďaky vzdávali,* 3. od neho niečo *prosili,* 4. jemu za hriechy obetu *smierenia* priniesli.

* Obetu konali Kain a Ábel, Noe, Melchisedech, Abrahám, neskôr na rozkaz Boží ľud židovský; avšak všetky tieto obety Starého zákona boly len *predobrazmi* obety Nového zákona. — Vec na obetu prinesená býva zničená, alebo premenená.

292. Kto konal najsvätejšiu obetu?

Najsvätejšiu obetu konal Ježiš Kristus (Isus Christos), keď sám seba na kríži za nás obetoval.

293. V ktorej obete obnovuje Ježiš Kristus (Isus Christos) obetu kríža?

Obetu kríža Ježiš Kristus (Isus Christos) obnovuje v obete *sv. omše (služby Božej, sv. liturgii).*

* Slovo *omša,* je prevzaté z latinskej reči. — *Liturgia je grécke meno* omše svätej, služby Božej.

294. Čo je služba Božia?

Služba Božia je obeta Nového zákona, v ktorej Ježiš Kristus (Isus Christos) pod spôsobami chleba a vína obetuje sa svojmu Otcovi nebeskému.

* Obeta kríža a služba Božia je *tá istá* obeta, lebo i v službe Božej Ježiš Kristus (Isus Christos) sám seba obetuje.

295. V čom sa líši služba Božia od obety kríža?

Služba Božia líši sa od obety kríža v tom, že Ježiš Kristus (Isus Christos) obetoval sa na kríži krvavým spôsobom, v službe Božej však obetuje sa *nekrvavým spôsobom.*

296. Kedy ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) službu Božiu?

Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil službu Božiu pri poslednej večeri.

* Ježiš Kristus (Isus Christos) ustanovil službu Božiu na to: 1. aby sme mali dokonalú (najlepšiu) obetu; 2. aby sme ustavične a vždy mohli byť účastní na tých milostiach a zásluhách, ktoré Ježiš Kristus (Isus Christos) svätou obetou kríža pre nás zaslúžil.

* Služba Božia je najdokonalejšia obeta chváliaca, ďakujúca, prosiaca a smierujúca (obeta chvály, vďaky, prosby a smierenia).

* Svätú omšu jedine Bohu obetujeme, avšak i na svätých môžeme sa v nej rozpomenúť.

* V našom obrade máme trojaké služby Božie (liturgie):

1. Liturgia sv. Jána Zlatoústeho, ktorá sa koná všeobecne.

2. Liturgia svätého Vasilija Veľkého, ktorá sa koná 10-krát v roku.

3. Liturgia *„preždeosvjaščennych Darov"* (napred posvätených darov), ktorá sa koná 15 krát v roku, zvlášte v biskupských chrámoch a kláštoroch.

297. Kto je účastný na milosti služby Božej?

Na milosti služby Božej účastní sú údovia Cirkvi, a to živí i mŕtvi.

* Na milosti služby Božej najviac sú účastní okrem kňaza tí, 1. za ktorých sa omša svätá obetuje, 2. ktorí službu Božiu pobožne slyšia (v prvom rade kantor, miništrant).

298. Ktoré sú hlavné čiastky služby Božej?

Hlavné čiastky služby Božej sú: 1. proskomidia, 2. apostol i evanjelium, 3. veľký vchod, 4. premenenie a 5. prijímanie.

* Služba Božia zobrazuje život Ježiša Krista (Isusa Christa).

Proskomidia: narodenie, detský vek a skrytý život Ježiša (Isusa) v Nazarete. — Na proskomidii kňaz prihotoví chlieb a víno k liturgii, vzbudí úmysel, za koho bude obetovať službu Božiu. Na proskomidii veriaci nie sú povinní byť prítomní.

2. *Apostol i evanjelium* označuje verejné účinkovanie Ježiša Krista (Isusa Christa). Čítanie evanjelia veriaci stojac poslúchajú, lebo počúvajú slová samého Boha Ježiša Krista (Isusa Christa). Po evanjeliu je *kázeň* (propoviď).

3. *Veľký vchod* označuje slávnostný vchod Ježiša Krista (Isusa Christa) do Jeruzalema na Kvetnú nedeľu. Kňaz so „žertvennika" (malého oltára) prenáša sv. Dary na veľký oltár.

4. Pod *premenením* kňaz slovami Kristovými premení chlieb a víno na sväté telo a svätú krv Ježiša (Isusa) a potom ich *pozdvihuje*. Vtedy, padnúc na kolená, klaňajme sa Eucharistii.

5. Pod *prijímaním* kňaz prijíma sväté telo a svätú krv Ježiša (Isusa). Vtedy my konajme aspoň *duchovné prijímanie*, to jest, vrúcne žiadajme prijať telo Ježiša Krista (Isusa Christa) (žiadajme sjednotiť sa s ním).

* Na hlavné čiastky služby Božej bývajú upozornení prítomní veriaci cenganím zvončeka.

* Kňaz koná službu Božiu v cirkevných šatoch. V nedeľu, na Hospodské a Bohorodičné sviatky užívajú sa biele (svetlé), na Soslanie (Sošestvije) zelené, v pôste a mučeníkom červené, za zomrelých a vo Veľký piatok čierne rúcha.

Napomenutie. Služba Božia je najsvätejším výkonom náboženstva katolíckeho a najbohatším prameňom milosti Božej. Raduj sa, kedykoľvek môžeš slyšať službu Božiu! Slyš celú službu Božiu pozorne a pobožne! *„Poklady a ceny sveta prevyšuje služba Božia."*

4. O sviatosti pokánia. — Pokajanie.

299. Čo je sviatosť pokánia — pokajania?

Sviatosť pokánia — pokajania je sviatosť, v ktorej kňaz namiesto Boha odpúšťa hriechy, po krste spáchané.

300. Kedy ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) sviatosť pokánia?

Sviatosť pokánia ustanovil Ježiš Kristus (Isus Christos) po svojom vzkriesení, keď dýchol na apoštolov a riekol im: „Prijmite Duch svjat: imže odpustite hrichy, otpusťatsja, imže deržite deržatsja". („Prijmite Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým zadržíte, zadržané sú.")

* Moc a právo odpúšťania alebo zadržania hriechov prešla od apoštolov na ich nástupcov, na biskupov a kňazov. Moc odpúšťania hriechov užívajú vtedy, keď hriešnikovi vo sviatosti pokánia udeľujú rozhrešenie; keď však rozhrešenie odoprú alebo odložia, vtedy hriechy zadržujú.

301. Akých milosti účastnými robí nás sviatosť pokánia?

Sviatosť pokánia 1. očisťuje nás od *hriechov*; 2. oslobodzuje nás od *trestu* večného a tiež od čiastky trestov časných; 3. navracia nám *milosť posväcujúcu*, alebo ju v nás rozmnožuje; 4. dáva nám ešte aj *milosť pomáhajúcu*, aby sme mohli pobožne žiť.

* Vo sviatosti pokánia môžeme obsiahnuť odpustenie *všetkých hriechov*. Pápež a biskupi si zadržujú odpúšťanie niektorých väčších hriechov. Avšak v nebezpečenstve smrti a za niektorých vážnejších okolností ktorýkoľvek kňaz môže dať rozhrešenie aj od takých *zadržaných hriechov*.

302. Čo máme činiť, aby sme sviatosť pokánia hodne prijali?

Aby sme sviatosť pokánia hodne prijali: 1. musíme si spytovať *svedomie*; 2. musíme *oľutovať* svoje hriechy; 3. musíme mať silné *predsavzatie*, to jest sľúbiť, že už viac nezhrešíme; 4. musíme sa *vyspovedať*; 5. musíme byť hotoví vykonať uložené *zadosťučinenie*, to jest uloženú pokutu.

(Márnotratný syn.)

303. Čo máme činiť keď sa chceme pripraviť na sviatosť pokánia?

Keď se chceme pripraviť na sviatosť pokánia, musíme si vyprosiť pomoc Ducha Svätého, aby sme svoje hriechy dobre poznali, zo srdca ich oľutovali a z nich úprimne sa vyspovedali.

Napomenutie. Boh vo sviatosti pokánia s takou láskou prijíma na milosť kajúceho hriešnika, ako v podobenstve Ježišovom (Isusovom) otec prijal do náručia márnotratného syna, ktorý sa vrátil domov. Nezostávaj v hriechoch, ale usiluj sa prísť s dôverou k Otcu nebeskému!

a) O spytovaní svedomia.

304. Nad čím rozmýšľame, keď svoje svedomie spytujeme?

Keď svoje svedomie spytujeme, rozmýšľame o tom, aké hriechy sme spáchali.

305. Ako máme spytovať svoje svedomie?

Svoje svedomie máme spytovať tak, že 1. rozpomenieme sa, *kedy a ako sme sa naposledy spovedali* a či sme vykonali uložené zadosťučinenie; 2 prejdeme radom *prikázania* Božie i cirkevné a pýtame sa pritom, ako sme zhrešili, myslením, slovami, skutkami alebo opustením dobrého.

306. Čo si máme o smrteľných hriechoch zvlášte zapamätať, keď si spytujeme svedomie?

Keď si svedomie spytujeme, o smrteľných hriechoch máme si zvlášte zapamätať, *koľko ráz* sme ich spáchali.

Počet našich hriechov zapamätáme si tak, keď premýšľame, koľkokrát sme ich asi spáchali týždenne alebo mesačne.

* Zapamätať si máme i také okolnosti, pre ktoré sa stalo smrteľným hriechom to, čo ináč bolo by zostalo len všedným hriechom (napr. keď niekto *mnoho* ukradol, keď *veľkú* škodu učinil), alebo ktoré okolnosti spôsob smrteľného hriechu premeňujú, napr. keď niekto kradol v *kostole*, keď ublížil *rodičom*, alebo keď nenávidel *bratov a sestry*.

* Spytovanie svedomia si obľahčíme, keď svoje svedomie *každodenne* večer spytujeme a častejšie sa spovedáme.

Napomenutie. Keď spytuješ svoje svedomie, nebuď nadmieru úzkostlivý, ale ani ľahkomyselne neber vec a veľké hriechy nepokladaj za malé! Zvlášte ale nezatajuj pred sebou svoje chyby.

b) O ľútosti.

307. Kedy ľutujeme svoje hriechy?

Hriechy svoje ľutujeme vtedy, keď nás duša naša bolí preto, že sme zhrešili a keď ošklivi sa nám to, čo sme spáchali.

* Keď pristupujeme ku sviatosti pokánia, *najhlavnejšou našou povinnosťou je vzbudiť v sebe opravdivú ľútosť, lebo ak svoje hriechy neľutujeme, nemôžeme obsiahnuť odpustenie od Boha.*

(Mária Magdaléna.)

308. Ktoré hriechy musíme bezpodmienečne oľutovať?

Bezpodmienečne musíme oľutovať všetky spáchané *smrteľné* hriechy, ale je veľmi užitočné, keď i svoje všedné hriechy oľutujeme.

* Kto smrteľných hriechov nemá, ten musí nevyhnutne oľutovať aspoň jeden svoj všedný hriech, lebo ináč neplatne prijíma sviatosť pokánia.

309. Kedy máme oľutovať svoje hriechy?

Svoje hriechy máme oľutovať pred sv. spoveďou alebo aspoň pred kňazským rozhrešením.

310. Aká ľútosť je potrebná k sviatosti pokánia?

K sviatosti pokánia je potrebná ľútosť *dokonalá* alebo *menej dokonalá.*

311. Kedy máme ľútosť dokonalú?

Ľútosť *dokonalú* máme vtedy, keď za svoje hriechy ľutujeme hlavne preto, že sme nimi urazili nekonečne dobrého a lásky hodného Boha.

312. Kedy máme ľútosť menej dokonalú?

Ľútosť *menej dokonalú* máme vtedy, keď za svoje hriechy ľutujeme najviac preto, lebo sa pred Bohom strachujeme a zaslúženého trestu jeho sa bojíme.

* Keď za svoje hriechy z lásky k Bohu alebo zo strachu pred Bohom ľutujeme, vtedy máme ľútosť *nadprirodzenú.* Naproti tomu však, keď za svoje hriechy ľutujeme len preto, že sme pre ne časnú škodu alebo hanbu utrpeli, vtedy máme ľútosť *prirodzenú.* Táto prirodzená ľútosť nie je dostatočná ku sviatosti pokánia.

313. Akú ľútosť máme v sebe vzbudiť, keď sme v nebezpečenstve smrti a sviatosť pokánia prijať nemôžeme?

Keď sme v nebezpečenstve smrti a sviatosť pokánia prijať nemôžeme, vtedy máme v sebe vzbudiť ľútosť dokonalú.

* Hoci nie sme v nebezpečenstve smrti, ale máme smrteľný hriech na svedomí, máme v sebe vzbudiť ľútosť dokonalú, máme si predsavzať, že len čo bude možné, vyspovedáme sa.

* Aby sme v sebe opravdivú ľútosť vzbudiť mohli, prosme o pomoc Ducha Svätého a premýšľajme: 1. koľko trpel Ježiš Kristus (Isus Christos) za nás a akí sme mu boli nevďační; 2. akou ničomnou a ošklivou vecou je hriech a aký veľký trest nás očakáva v pekle alebo v očistci.

* S ľútosťou máme spojiť: 1. *nádej,* že nám Boh odpustí 2. *silné predsavzatie,* že viacej nechceme hrešiť.

Napomenutie. Vzbudzuj v sebe ľútosť každodenne pri večernej modlitbe! Avšak kedykoľvek robilo by ti svedomie výčitky, že si spáchal smrteľný hriech a nemohol by si sa hneď vyspovedať, vzbuď v sebe ľútosť dokonalú s tým silným sľubom, že hrešiť už nebudeš a len čo bude možné, z hriechov sa vyspovedáš! Daj dobrý pozor, aby tvoja ľútosť nebola len v ústach a v slovách, lež i v srdci tvojom!

c) O silnom predsavzatí.

314. Kedy je naše predsavzatie silné?

Naše predsavzatie je silné vtedy, keď máme pevnú vôľu, že viac nezhrešíme.

315. Čo máme v silnom predsavzatí bezpodmienečne sľúbiť?

V silnom predsavzatí máme bezpodmienečne slúbiť, 1. že viac nezhrešíme alebo aspoň smrteľný *hriech* nespáchame; 2. že sa budeme chrániť *najbližšej príležitosti k smrteľnému hriechu;* 3. že zapríčinenú *škodu,* nakoľko možno, nahradíme.

* Keď niekto nechce zanechať nejaký smrteľný hriech alebo najbližšiu príležitosť k hriechu, alebo učinenú veľkú škodu nechce nahradiť, ten spovedá sa nadarmo, lebo Boh mu neodpustí ani iné jeho hriechy.

* Kto je v hneve so svojim bližným, ten nemôže pristúpiť ku sviatosti pokánia, ak prv neodpustí svojmu protivníkovi.

316. Akými slovami môžeme v sebe vzbudiť dokonalú ľútosť a silné predsavzatie?

Dokonalu ľútosť a silné predsavzatie môžeme v sebe vzbudiť týmito slovami: „*Za všetky svoje hriechy z celého srdca svojho ľutujem,* lebo som nimi Teba, nekonečne dobrého a lásky hodného Boha urazil; *silne sľubujem už viacej nezhrešiť,* príležitosti ku hriechu sa varovať a čím skoršie sa vyspovedať".

Napomenutie. Ak máš skutočnú ľútosť a hriechy svoje nenávidíš, nepadne ti ťažko učiniť silné predsavzatie.

d) O spovedi.

317. Čo činíme, keď sa spovedáme?

Keď sa spovedáme, vtedy skrúšene vyznávame svoje hriechy duchovnému otcovi, aby nás z nich rozhrešil.

318. Z čoho sa máme bezpodmienečne vyspovedať?

Bezpodmienečne sa máme vyspovedať zo *svojich smrteľných hriechov*, na ktoré sa pamätáme a i to musíme povedať, *koľko ráz* sme ich spáchali.

* *Všedné hriechy* vyznávať nie sme povinní, avšak je užitočné aj z tých sa vyspovedať, lebo tak aj od tých bývame oslobodení. Ak nevieme, či niektorý náš hriech je smrteľný alebo všedný, vtedy je prospešné i z toho hriechu sa vyspovedať.

Keď nevieme iste, koľkokrát sme spáchali niektorý hriech, vtedy počet toho hriechu pevieme podľa svojej vedomosti napr. asi koľkokrát sme ho spáchali týždenne, mesačne.

* Musíme vyznať i *okolnosti*, následkom ktorých niektorý skutok stal sa smrteľným hriechom, hoci ináč nebol by smrteľným, alebo okolnosti, pre ktoré niektorý smrteľný hriech stal sa smrteľným hriechom inej povahy. Iné vedľajšie okolnosti netreba spomínať. Meno druhého treba zamlčať.

319. Ako sa máme vyspovedať zo svojich hriechov?

Zo svojich hriechov máme sa vyspovedať *úprimne a zreteľne*.

* Pri svätej spovedi bez strachu a úprimne môžeme povedať všetko tak, ako sa to stalo, lebo duchovný otec nikdy nesmie vyzradiť, čo pri svätej spovedi počul a musí radšej život svoj obetovať, než pečať *spovedného tajomstva* zlomiť. (Keď niekto vypočul niečo zo spovedi druhého, je povinný o tom navždy mlčať). (Sv. Ján Nepomucký.)

* Aby bola spoveď zreteľná, treba menovať hriechy patričnými slovami a neslobodno užívať slov všeobecného významu: napr. nie je dostatočné takto sa spovedať: Zhrešil som proti desiatim Božím prikázaniam; alebo: Nemiloval som Boha; alebo: Zle som vykonal.

320. Čo má činiť, kto pri svätej spovedi bez svojej viny nejakú vážnu vec zabudol povedať?

Kto pri svätej spovedi *bez svojej viny* nejakú vážnu vec zabudol povedať, ten to musí pri prvej budúcej sv. spovedi vyznať.

* Vážnou vecou pri svätej spovedi je hriech smrteľný, jeho počet a okolnosti, ktoré povahu a druh hriechu premeňujú.

321. Čo má činiť, kto pri svätej spovedi schválne zamlčal nejaký smrteľný hriech?

Kto pri svätej spovedi *schválne* zamlčal nejaký smrteľný hriech, musí ho vyznať v nasledujúcej spovedi a celú predošlú neplatnú spoveď musí opakovať.

* Kto smrteľný hriech schválne zamlčal, spáchal *svätokrádež* a jeho *spoveď bola neplatná*. Takýto hriešnik nesmie pristúpiť ku svätému prijímaniu. Spoveď je neplatná i vtedy, keď hriešnik nemal ľútosti a silného predsavzatia. Spoveď neplatnou učiní i to, keď niekto pre nedbanlivé spytovanie svedomia vynechal smrteľný hriech

322. Ako nazývame spoveď, v ktorej viac spovedí opakujeme?

Spoveď, v ktorej viac spovedí opakujeme, nazývame *generálnou* čiže *všeobecnou* spoveďou.

* Na začiatku všeobecnej spovedi povieme duchovnému otcovi, prečo vybavujeme spoveď všeobecnú. Na to rozpovieme, čím sme zhrešili od poslednej spovedi a len potom opakujeme predošlé spovedi. Kto sa spovedal neplatne, ten musí povedať i to, *koľko spovedí* vybavil neplatne a či prijímal po nich.

323. Kto musí vykonať spoveď všeobecnú?

Spoveď všeobecnú musí vykonať ten, kto raz alebo viac ráz vykonal neplatnú spoveď.

* Spoveď všeobecnú radí sa vykonávať: 1. keď do nového stavu života nastupujeme; 2. keď sa chystáme na smrť.

324. Ako začneme svätú spoveď?

Svätú spoveď začneme tak, že sa prežehnáme a hovoríme: „Ja hrišnyj čelovik . . ." (Viď str. 19)

* Po týchto úvodných slovách povieme, *kedy* sme sa spovedali posledný raz, potom povieme *hriechy*.

325. Čo máme povedať, keď sme sa zo svojich hriechov vyspovedali?

Keď sme sa zo svojich hriechov vyspovedali, máme povedať toto: „Za sija vsja . . ." (Viď str. 19)

326. Čo činí duchovný otec na konci spovedi?

Duchovný otec na konci spovedi po napomenutí ukladá kajúcemu *zadosťučinenie*, po čom mu udelí *rozhrešenie* od hriechov.

* Duchovný otec uloží nám modlitby alebo iný dobrý skutok ako zadosťučinenie.

* Kajúcnik sa pri rozhrešení prežehná a len potom sa vzdiali.

327. Čo máme činiť po svätej spovedi?

Po svätej spovedi: 1. máme ďakovať Bohu, že nám naše hriechy odpustil, 2. máme vykonať *zadosťučinenie*, od duchovného otca nám uložené.

Napomenutie. Nestrachuj sa nikdy pred spoveďou a nehanbi sa vyznať svoje hriechy pri svätej spovedi, lebo lepšie je pre teba, keď teraz vyznáš svoje hriechy duchovnému otcovi, než v nepokoji žiť, v hriechu zomrieť a voľakedy na súdny deň zahanbený byť pred celým svetom.

e) O zadosťučinení. — (Pokuta).

328. Na čo ukladá nám duchovný otec zadosťučinenie?

Duchovný otec ukladá nám zadosťučinenie na to, aby nám Boh aspoň čiastku časných trestov odpustil, keď uložené dobré skutky vykonáme. (Dávid.)

* Keď to, čo nám duchovný otec uložil, nemôžeme vykonať, vtedy môžeme ho požiadať o iné zadosťučinenie.

* Keď niekto zadosťučinenie nevykoná, ale pred rozhrešením mal úmysel, že ho vykoná, vtedy jeho spoveď je síce platná, ale pácha hriech a pozbavuje sa mnohých Božích milostí.

Napomenutie. Bez meškania a presne vykonaj zadosťučinenie tak, ako ti duchovný otec uložil; ba neuspokojuj sa ani s tým, čo ti bolo uložené, lež i dobrovoľne vykonávaj dobré skutky kajúcnosti a zvlášte trápenia, ktoré na teba Boh dopúšťa, znášaj trpezlive a obetuj ich za svoje hriechy!

f) O odpustkoch.

329. Čo sú odpustky?

Odpustky sú odpustenia časných trestov, mimo spovedi udelené.

* Odpustkami Cirkev neodpúšťa ani hriechy ani večné tresty, len tresty po svätej spovedi pozostalé, ktoré by sme buď na tomto svete, buď v očistci museli ešte pretrpieť

330. Koľkoraké sú odpustky?

Odpustky sú dvojaké: 1. odpustky *plnomocné*, keď sa nám odpúšťajú všetky zaslúžené časné tresty, 2. odpustky *neplnomocné*, keď sa nám odpúšťa len jedna čiastka časných trestov.

* Neplnomocné odustky sú napr. odpustky 100 dní, keď sa nám odpúšťa toľko trestov, koľko by sa nám odpustilo, keby nás podľa starodávnych nariadení cirkevných 100 dní pokutovali.

331. Čo je potrebné k získaniu odpustkov?

K získaniu odpustkov je potrebné: 1. aby naša duša bola čistá od smrteľných hriechov, 2. aby sme dôkladne vykonali všetko, čo Cirkev k získaniu odpustkov predpisuje.

* Plnomocné odpustky získame len vtedy, keď sme sa aj od všetkých všedných hriechov očistili. Ku podmienkam plnomocných odpustkov patrí, aby sme sa vyspovedali a k sv. prijímaniu pristúpili a aby sme sa na úmysel sv. Otca pápeža pomodlili.

* Neplnomocné odpustky udeľuje Cirkev obyčajne za vybavenie niektorých modlitieb.

* Ponajviac môžeme získať odpustky nielen pre seba samých, lež z dovolenia Cirkvi môžeme ich obetovať i *za duše v očistci*.

Napomenutie. Usiluj sa, aby si v kajúcnosti čím viac odpustkov získal i pre seba, i dušiam v očistci, ktoré sa ti bohato odplatia a budú tvojimi najlepšími orodovníkmi pred Bohom.

5. O posvätení kňazstva. — Svjaščenstvo.

332. Čo je posvätenie kňazstva — svjaščenstvo?

Posvätenie kňazstva — svjaščenstvo je sviatosť, v ktorej sa vybraní mužovia na kňazov vysvácujú a k svojmu svátému úradu od Boha duchovnú moc a milosť dostávajú.

333. Kto môže vysvácovať na kňazov?

Na kňazov môže vysvácovať *len biskup*.

* Posvätenie kňazstva udeľuje sa vkladaním rúk a modlitbou. — Biskupa posvácujú traja biskupi.

* Posvätenie kňazstva má viac stupňov. Ktorí majú byť vysvätení za kňazov, prijímajú najprv nižšie rády a potom tri vyššie. Vyššie rády sú: diakonát, presbyterát a episkopát (biskupstvo).

334. K čomu dostávajú kňazi duchovnú moc?

Kňazi dostávajú duchovnú moc k tomu, aby mohli 1. službu Božiu Bohu obetovať, 2. sviatosti vysluhovať. 3. slovo Božie hlásať.

Napomenutie. Maj v úctivosti vysvätených kňazov, lebo oni sú sluhami Božími a vodcami tvojej duše! Pre ich krehkosť ľudskú neopovrhuj ich svätým úradom, ale radšej sa modlievaj za nich!

6. O sviatosti manželstva. — Malženstvo.

335. Čo je manželstvo — malženstvo?

Manželstvo — malženstvo je sviatosť, v ktorej dve slobodné osoby, muž a žena, vstupujú do nerozlučiteľného sväzku životného a dostávajú od Boha milosť, aby povinnosti manželské až do smrti verne plnili.

336. Ktoré sú povinnosti manželov?

Povinnosti manželov sú: 1. aby v láske a vernosti spolu žili, 2. aby dietky svoje nábožne vychovávali.

* Do stavu manželského môžu vstúpiť tí, ktorých manželstvo žiadna prekážka nečiní *neplatným* alebo *zakázaným*.

* *Prekážky stavu manželského* sú dvojaké: *zničujúce* a *zakazujúce*.

* Stav manželský je *neplatný*, keď jedna stránka nie je pokrstená, alebo je už v platnom manželstve s druhým; keď blízki príbuzní alebo švagrovia bez cirkevného povolenia (dišpenzácie) vstupujú do stavu manželského alebo keď niekto z prinútenia vstupuje do stavu manželského.

* Sú ešte aj iné prekážky zničujúce. Z vážnych príčin dáva pri niektorých prekážkach Cirkev povolenie (dišpenzáciu) k manželstvu.

* Stav manželský je *zakázaný*, keď jedna stránka nie je kresťanom-katolíkom alebo keď manželstvo nebolo tri razy v kostole predbežne ohlásené.

* Kto so zakazujúcou prekážkou *bez dovolenia cirkevného* (dišpenzácie) vstupuje do stavu manželského, pácha hriech, ale jeho manželstvo je platné.

337. Čo je miešané manželstvo?

Miešané (krížné) manželstvo je také manželstvo, v ktorom jedna stránka je katolíkom, druhá však kresťanom nekatolíkom.

338. Prečo zakazuje Cirkev miešané manželstvá?

Miešané manželstvá zakazuje Cirkev preto, lebo v nich 1. stránka katolícka náboženstvo svoje ťažko môže vykonávať, ba ľahko ho i utratí, 2. katolícke vychovávanie dietok je v nich zriedka možné.

* Kto do manželstva vstupuje nie pred katolíckym kňazom a tým spôsobom dovoľuje, aby dietky jeho nie v katolíckom náboženstve boly vychované, pácha ťažký hriech.

339. Kedy dovoľuje Cirkev miešané manželstvo?

Miešané manželstvo dovoľuje Cirkev vtedy, keď 1. stránka katolícka slobodne môže vykonávať svoje náboženstvo, 2. keď obidve stránky sľúbia, že *každé* svoje dieťa v katolíckom náboženstve budú vychovávať.

* Stránka katolícka musí sa usilovať, aby stránku nekatolícku o katolíckom náboženstve poučila a nazpäť do Cirkvi priviedla.

* Zabezpečenie katolíckej výchovy dietok treba podľa predpisov učiniť písomne ešte pred sobášom.

340. Čo najprv majú učiniť tí, ktorí do stavu manželského vstupujú?

Ktorí vstupujú do stavu manželského, majú svoje zasnúbenie oznámiť najprv svojmu farárovi a pred sobášom musia sa vyspovedať a k sv. prijímaniu pristúpiť.

341. Pred kým majú snúbenci vstúpiť do stavu manželského?

Snúbenci majú vstúpiť do stavu manželského pred vlastným farárom alebo pred jeho námestníkom v prítomnosti dvoch svedkov.

* Snúbenci sa pred farárom alebo pred jeho námestníkom vyslovia, že do stavu manželského vstupujú a kňaz nato požehná ich manželstvo.

* „Občianske manželstvo" nie je sviatosť ani manželstvo, lebo svetské úrady neobsiahly od Boha moc udeľovať manželstvo. Katolíci, ktorí iba v občianskom manželstve žijú, nežijú v zákonnom manželstve, ale žijú v smrteľnom hriechu, nemôžu preto byť účastnými ani rozhrešenia, ani sv. prijímania, ba ani sviatosti svätého pomazania. Takíto nemôžu byť krstnými rodičmi ani svedkami pri sobáši; po smrti nemôžu byť cirkevne pochovaní.

* Kresťanské manželstvo je podľa zákona Božieho *nerozlučiteľným* a trvá do smrti. Z vážnych príčin *Svätá stolica*, čiže cirkevný súd, môže dovoliť, aby nemuseli spolu žiť. Takto rozlúčení zostávajú však manželmi, čo znamená, že *dokiaľ obidve stránky žijú, ani jedna z nich nemôže vstúpiť do nového manželstva.*

* Ježiš Kristus (Isus Christos) hovorí: „Jaže Boh sočeta čelovik da ne razlučajet", („Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje") — preto nie je platné, keď svetský úrad vyhlásil manželstvo za rozvedené.

7. O svätom pomazaní. Jeleopomazanije.

342. Čo je sväté pomazanie — jeleopomazanije?

Sväté pomazanie — jeleopomazanije je sviatosť, v ktorej ťažko nemocný človek skrz pomazanie sv. olejom i modlitbu kňaza dostáva milosť Božiu pre dušu i pre telo.

* Sviatosť svätého pomazania vysluhuje obyčajne a riadne *vlastný duchovný pastier* nemocného, t. j. kňaz, ku ktorého farnosti nemocný prislúcha.

343. Ako slúži sväté pomazanie k dobru duše?

Sväté pomazanie slúži k dobru duše tak, že 1. rozmnožuje milosť posvácujúcu; 2. sotiera hriechy všedné, ba i smrteľné, z ktorých nemocný nemôže sa viacej vyspovedať, ale ich aspoň oľutoval; 3. posilňuje v trápení a v pokušeniach, zvlášte v smrteľnom boji.

344. Ako slúži sväté pomazanie k dobru tela?

Sväté pomazanie slúži k dobru tela tak, že uľavuje bolesti, ba i zdravie nám získa, ak to slúži k nášmu duševnému spaseniu.

* Netreba sa obávať, že nemocný zanedlho musí umrieť, keď už sv. pomazanie prijal. Boh prinavráti zdravie skorej tomu, kto zavčasu prijíma tú sviatosť. Nemocný získa pokoj svojej duši, keď túto sviatosť prijme a už i tento pokoj môže stav jeho na lepší obrátiť.

345. Ako udeľuje kňaz sväté pomazanie?

Sväté pomazanie udeľuje kňaz tak, že nemocnému oči, uši, nos, ústa, ruky a nohy pomaže posvätným olejom a súčasne odrieka predpísanú modlitbu.

346. Kto môže prijať sväté pomazanie?

Sväté pomazanie môže prijať každý kresťan-katolík, krtorý už prišiel k užívaniu rozumu a je nebezpečne nemocný.

* Sväté pomazanie môžu prijať i také dietky, ktoré ešte neboli pri spovedi, ale k užívaniu rozumu už prišly, napr. šesť-sedemročné.

347. Kedy má nemocný prijať sväté pomazanie?

Keď je len možné, nemocný má prijať sväté pomazanie vtedy, keď je ešte pri vedomí.

* Najlepšie je hneď vtedy prijať sväté pomazanie, *keď nemoc začína byť nebezpečnou;* lebo sväté pomazanie získa milosť i ku znášaniu nemoce.

* Príbuzní nemocného sú sväte povinní volať kňaza k nemocnému ešte i vtedy, keď by nemocný vedomie bol stratil.

348. Ako sa má nemocný prichystať ku prijatiu svätého pomazania?

Ku prijatiu svätého pomazania nemocný má sa prichystať tak, že sa 1. vyspovedá, alebo ak sa

spoveďať nemôže, aspoň oľutuje svoje hriechy; 2. vzbudí v sebe vieru, nádej a lásku a odovzdá sa úplne do vôle Božej.

* Prv než kňaz príde, treba položiť v príbytku nemocného na stôl, bielym prikrývadlom opatrený, medzi dve sviečky kríž.

* Nemocný obyčajne prijíma tri sviatosti jednu po druhej: sviatosť pokánia, Eucharistiu a sväté pomazanie. V takom prípade tieto tri sviatosti nazývame *sviatosťami umierajúcich*. Keď nemocný sväté prijímanie vykonáva a sväté pomazanie prijíma, vtedy prítomní na kolená padnúc, nech sa modlia za neho.

349. Koľkokrát môže človek prijať sväté pomazanie?

Sväté pomazanie môže prijať človek v každej nebezpečnej nemoci len raz; ale môže ho i v tej istej nemoci prijať viac ráz, ak nebezpečenstvo smrti pominulo a zase znovu nastúpilo.

* Sväté pomazanie nie je sice nevyhnuteľne potrebné k spaseniu, ale predsa hriech pácha ten, kto ho v ťažkej nemoci nechce prijať.

Napomenutie. Keď ťa Boh dobrotivý ťažkou nemocou navštívi, neodkladaj prijať posledné pomazanie až do posledného okamženia, lež včasne sa chystaj na poslednú cestu a na súd Boží! Modlievaj sa často za dobrú smrť!

II. O posväteniach a žehnaniach. (Osvjaščenija i blahoslovenija.)

350. Čo sú posvätenia a žehnania?

Posvätenia a žehnania sú také modlitby a obrady, ktorými Cirkev posvácuje niektoré osoby, miesta alebo veci pre službu Božiu alebo pre náboženskú potrebu.

* *Posvätením* Cirkev odporúča do zvláštnej ochrany Božej a ctihodnými činí tie veci, či predmety, miesta, ktoré sú k službám Božím obetované, napr. kostol, oltár, cintorín, kríž, zvony, vodu.

Žehnaním Cirkev žiada pomoc Božiu a nám ju udeľuje, napr. keď so Sviatosťou Oltárnou dáva požehnanie, alebo keď zbožie, liečivé rastliny alebo pokrmy, domy požehnáva.

III. O modlitbe.

1. O modlitbe vôbec.

351 Čo činíme, keď sa modlíme?

Keď sa modlíme, vtedy *sa s Bohom rozprávame*, aby sme sa jemu *klaňali, ďakovali mu*, alebo od neho niečo *prosili*.

352. Prečo sa máme modliť?

Modliť sa máme preto, lebo to 1. Ježiš Kristus (Isus Christos) prikázal, 2. lebo bez modlitby nedostaneme od Boha potrebné milosti.

353. Kedy je naša modlitba Bohu milá?

Naša motlitba je Bohu milá vtedy, keď sa modlíme *pokorne* a *zbožne* v mene Ježiša Krista (Isusa Christa).

* Modlitba naša je vtedy *pokornou*, keď uznávame, že sme nehodní milosti Božej; *pobožnou* je však vtedy, keď sa modlíme zo srdca a s pozornou mysľou.

(Mýtnik v chráme.)

354. Ako sa máme modliť, keď od Boha niečo prosíme?

Keď od Boha niečo prosíme, vtedy máme sa modliť 1. s dôverou, 2. vytrvanlive, 3. s odovzdaním sa do vôle Božej.

(Ježiš [Isus] na hore Olivetskej.)

* Čo od Boha prosíme, to preto *nedostávame* vždycky, lebo buďto sa nemodlíme dobre, alebo to, čo žiadame, nie je nám prospešné, alebo pre hriechy svoje nie sme hodní toho, za čo sa modlíme.

* Keď aj nedostaneme to, čo od Boha prosíme, Boh predsa vždy nám dobre chce, a keď nám aj nedá to, čo žiadame, namiesto toho udelí nám také niečo, čo nám je užitočnejšie.

355. Kedy je zvlášť potrebné a spasiteľné modliť sa?

Modliť sa je vtedy zvlášť potrebné, keď sme v pokušení alebo v nebezpenčenstve, najviac v hodine smrti; spasiteľné je modliť sa ráno a večer, ba aj cez deň v dôležitých záležitostiach.

* *Pred jedením a po jedni* máme sa tiež modliť.

356. Za koho sa máme modliť?

Modliť sa máme za všetkých ľudí: za priateľov a nepriateľov, za živých i za mŕtvych, zvlášte za rodičov, bratov, sestry, príbuzných, dobrodincov a za cirkevných i svetských predstavených.

* Bohu je milá spoločná modlitba, zvlášť v chráme pri bohoslužbách.

357. Čím začíname a dokonávame modlitbu?

Modlitbu začíname a dokonávame znakom svätého kríža, to jest *prežehnanim* sa.

* Spasiteľné je prežehnať sa pri vstávaní a líhaní, na začiatku každej vážnej veci, v pokušení a v nebezpečenstve. Znak svätého kríža posilňuje a potešuje nás v trápeniach telesných i duševných, lebo *upomína nás na smrť Ježiša (Isusa);* spolu i ochraňuje a prináša nám požehnanie, lebo keď sa prežehnávame, vtedy *vzdychame k Najsvätejšej Trojici.*

Napomenutie. Považ, aký si štastlivý, že ty, biedne stvorenie, môžeš hovoriť s Bohom, ako dieťa so svojím Otcom! Modlievaj sa teda často a s radosťou, aby si dušu svoju k Bohu pozdvihol, proti zlému posilu dostal, v trápeniach potešenie a milosť blaženého skonania obsiahol. „Kto sa modlí dobre, ten i žije dobre", hovorí sv. Augustín biskup. Cirkev nás stále vzýva: „Hospodu pomolimsja".

2. O *modlitbe Pána. (Molitva Hospodňa).*

358. Ktorá je najsvätejšia modlitba?

Najsvätejšia modlitba je modlitba Pána (Hospodňa), to jest Otčenáš.

* Otčenáš menujeme modlitbu Pána (Hospodňa), lebo nás ju sám Ježiš Kristus (Isus Christos) naučil a modliť sa prikázal.

359. Z koľko čiastok pozostáva Otčenáš?

Otčenáš pozostáva z dvoch čiastok: 1. z oslovenia, 2. zo siedmich prosieb.

* Oslovenie v Otčenáši znie: „Otče náš, iže jesi nas nebesich". Tu Boha naším otcom menujeme, lebo nás prijal za svoje dietky.

Prvá prosba znie: „Da svjatitsja imja Tvoje". Tu žiadame od Boha, aby všetci ľudia poznali Boha a oslavovali ho.

Druhá prosba znie: „Da príjdet cárstvije Tvoje". Tu žiadame Boha, aby sa na zemi rozšírilo kráľovstvo Kristovo (Christa) a aby sme voľakedy do kráľovstva nebeského prišli.

Tretia prosba znie: „Da budet voľa Tvoja, jako na nebesi i na zemli". Tu žiadame milosť Božiu, aby sme mohli vôľu Božiu na zemi tak plniť, ako ju anjeli plnia v nebi.

Štvrtá prosba znie: „Chlib náš nasuščnyj dažď nam dnes". Tu prosíme Boha, aby nám udelil to, čo nám je potrebné k udržaniu telesného a duševného života.

Piata prosba znie: „I ostavi nam dolhi naša, jakože i my ostavľajem dolžnikom našim". V tejto prosbe žiadame, aby nám Boh odpustil naše hriechy tak, ako i my odpúšťame všetkým, ktorí nás urazili.

Šiesta prosba znie: „I ne vvedi nas vo izkušenije". Tu prosíme, aby sme s milosťou Božou mohli odporovať pokušeniam k hriechu.

Siedma prosba znie: „No izbavi nas ot lukavého". Tu prosíme, aby nás Boh ráčil zachrániť od všetkého zlého a aby nám dal milosti a sily ku znášaniu krížov.

Záverečnými slovami: „Jako Tvoje jest cárstvo..." sa klaniame Otcu nebeskému, v sv. Trojici jedinému.

„Amiň." znamená, „staň sa", čo od Boha žiadame.

3. *Pozdravenie anjelské. — Modlitba Bohorodičná.*

360. Čo sa modlievame obyčajne my katolíci po Otčenáši?

My katolíci modlievame sa po Otčenáši obyčajne „Bohorodice Ďivo". (Zdravas Mária.)

361. Z koľko čiastok pozostáva „Bohorodice"?

„Bohorodice" pozostáva z troch čiastok 1. zo slov archanjela Gabriela, ktorými preblahoslavenú Pannu Máriu (Ďivu Mariju) pozdravil, 2. z pozdravujúcich slov svätej Alžbety, 3. zo slov Cirkvi svätej.

* Pozdravné slová archanjela Gabriela znejú: „Bohorodice Ďivo, radujsja, blahodatnaja Marije, Hospoď s toboju, blahoslovenna ty v ženach". Tieto slová znamenajú, že preblahoslavená Panna Mária (Ďiva Maria), ako matka Ježiša Krista (Isusa Christa), od Boha medzi všetkými stvoreniami najväčšiu milosť obsiahla.

Pozdravenie sv. Alžbety znie: „Blahoslovenna ty v ženách i blahosloven plod črева tvojeho." Z týchto slov vidíme, že koľkokoľvek ráz Pannu Máriu (Ďivu Mariu) pozdravujeme, vtedy i Ježišovi Kristovi (Isusu Christu) úctu svoju vzdávame.

Slova Cirkvi svätej znejú: „Jako rodila jesi Christa Spasa, Izbaviteľa dušam našim." Tým vyslovujeme radosť a nádej v pokroviteľstve Prečistoj Ďivy, lebo ona zrodila nášho Spasiteľa.

* Ráno na poludnie a večer, keď zvonia, modlievame sa „Anhel Hospodeň". (viď str. 32.)

* Sú ešte iné, veľmi oblúbené spoločné modlitby, ktoré či v chráme Božom, či súkromne, spolu alebo aj samostatne odbavujeme. Také sú:

1. *Svätý ruženec* je obľúbenou pobožnosťou Cirkvi svätej, kde najvýbornejšie modlitby, Otčenáš a Bohorodice, opätovne odriekame a o živote Ježiša Krista (Isusa Christa) i preblahoslavenej Panny Márie (Ďivy Marii) rozjímame.

2. *Paraklis* na česť Panny Márie (Ďivy Marii), v ktorom ju prosíme, aby za nás hriešnych orodovala u Boha.

3. *Akafist.* Je to sbor piesní a modlitieb k Ježišu Kristovi (Isusu Christu), k Panne Mári (Bohorodici), k svätým.

4. *Moleben.* Najmilšia a najrozšírenejšia pobožnosť k Srdcu Ježiša Krista (Isusa Christa), k Panne Márii (Ďivi Marii), k sv. Jozefovi, k sv. Jozafatovi.

5. *Krížová cesta (Krestna doroha)* — odbavuje sa obyčajne vo veľkom pôste na pamäť utrpenia Ježiša Krista (Isusa Christa) za odpustenie hriechov.

6. *Suplikácia* — je slávnostný obrad požehnania s najsvätejšou Eucharistiou.

13